DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI YAYINLARI

MEDENİYET ÂLEMİNDE YAZI VE İSLÂM MEDENİYETİNDE KALEM GÜZELİ

MAHMUD BEDREDDİN YAZIR

III

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI YAYINLARI

MEDENİYET ÂLEMİNDE YAZI VE İSLÂM MEDENİYETİNDE KALEM GÜZELİ

III. Kısım

Yazan
Mahmud Bedreddin YAZIR

Neşre Hazırlayan
Ecz. Uğur DERMAN

GAYE MATBAACILIK A.Ş. ANKARA 1989

— İ .. ..
— .....
— ....
— ıl ... ...
ll — ¨ | ı İ | '.....
— .....
— i ....
— .....
— . .. .
— .....
— ....
— i .....
— .....
lll — i İ | '.....
— ı . . . .

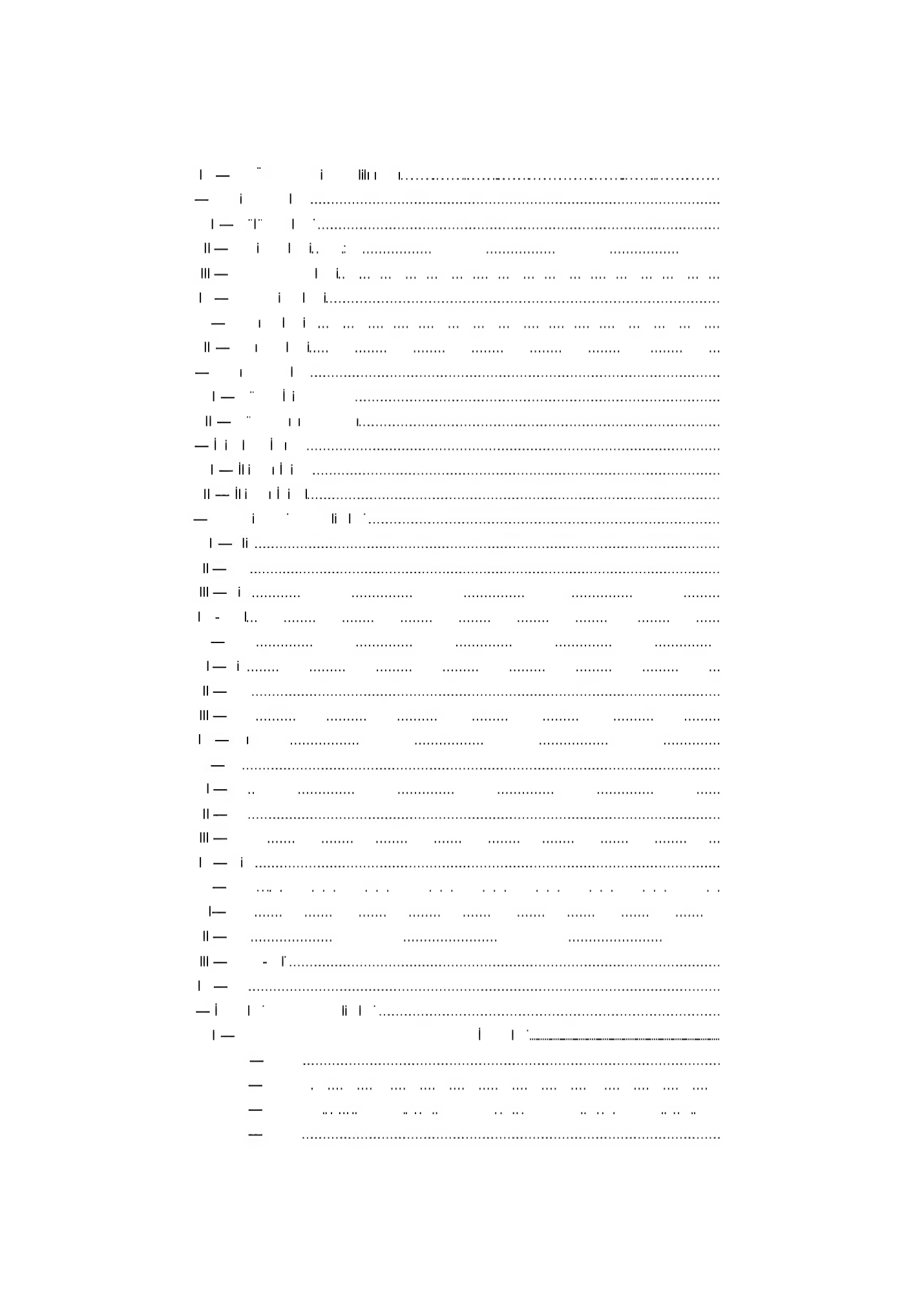

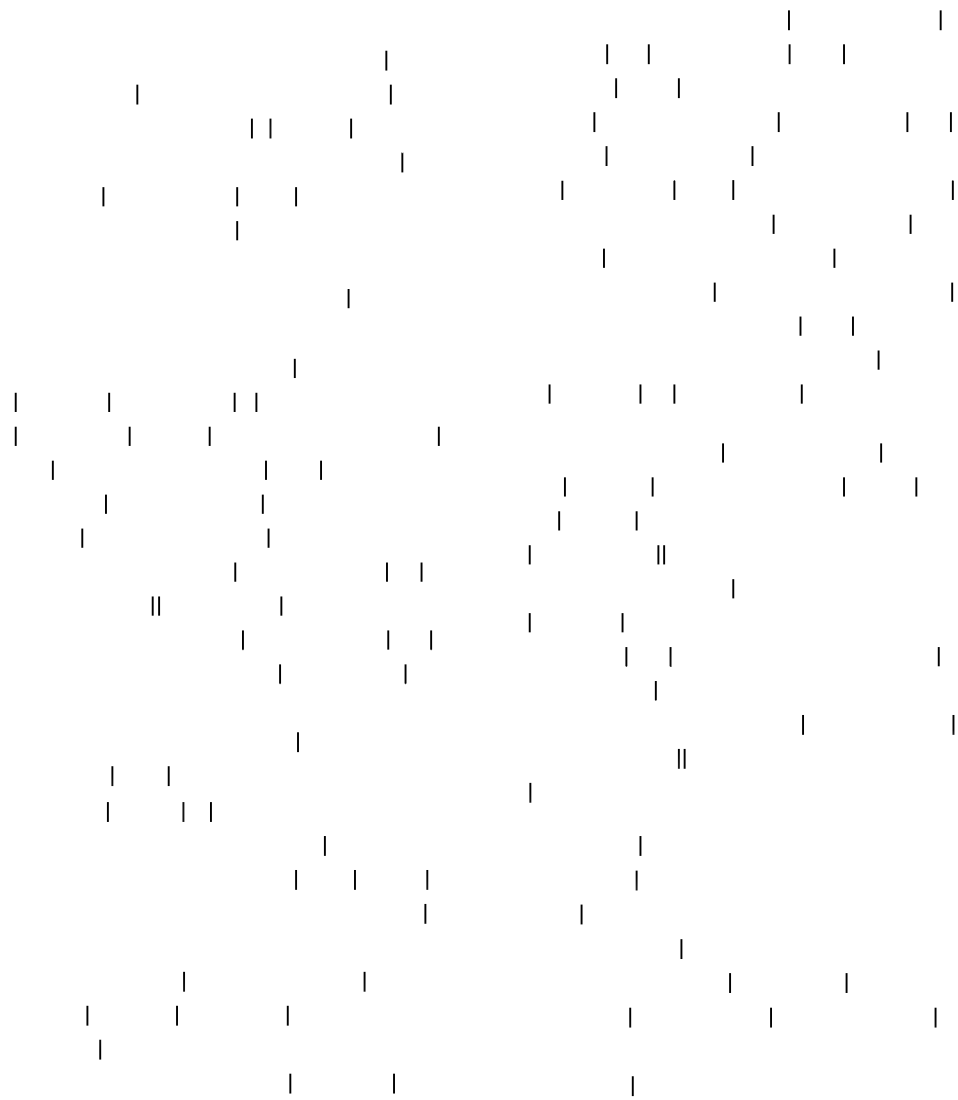

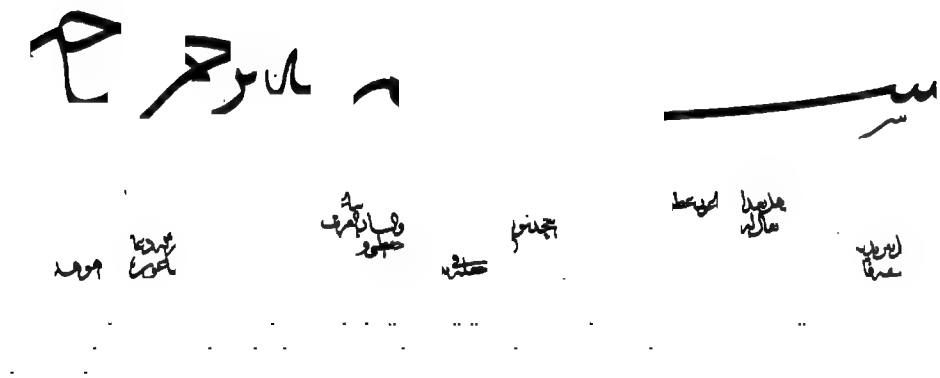

c- TASHİH USULLERİ:

I- İnce yazıların tashihi: Burada ince yazılardan maksadımız **Sülüs, Nesih, Ta'lîk** ve bunlar ayârındaki yazılardır. Böyle yazıları tashih ederken evvelâ fazlalıklar giderilir, sonra eksikler tamamlanır. Aksi takdirde, tashih yaparken göz fazlalıklara takılarak yazının bünyesini kalınlaştırmak ve bu yüzden yazıyı bozmak ihtimâli artar.

Tashih işinde, **silme, kazıma, kalemle düzeltme** olmak üzere başlıca üç safha vardır.

Silme şöyle yapılır: El ile silmek mümkün olmıyan yerler için, bükülmüş ince bir kâğıdın ucu dil üzerinde hafifçe tükrüklenerek ıslatılır, tükrük lüzûcetli olduğundan silerken mürekkebi dağıtmaz, bunun yerine su kullanmak akla gelirse de su lüzûcetsiz olduğundan mürekkebi dağıtır. Yalnız tükrüğün yağlı olmamasına dikkat etmelidir. Kâğıdın tükrüklü ucu ile yazıdaki fazlalıklar dıştan içe doğru silinir. Silerken leke bırakmamaya ve kâğıdı zedelememeye dikkat etmelidir.

Kazıma: Silmek mümkün olmıyan veyâ lüzûm görülmeyen ufak pürüzler **tashih kalemtraşı*** (Resim: 232) ile -yâhut keskin uçlu bir çakı ile- yine dıştan içe doğru hafifçe kazıyarak giderilir. Bunda da kâğıdı delmemeye dikkat etmelidir.

Sonra **tashih kalemi** ile noksanlar doldurulur ve kenarların keskin ve

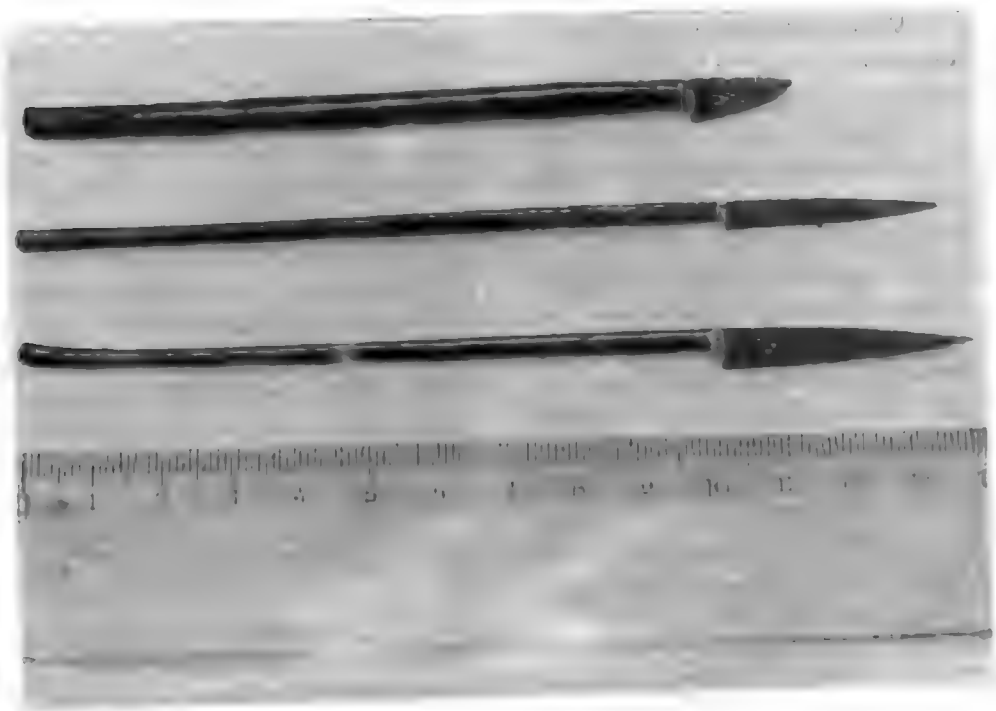

Resim: 232 — Tashih kalemtraşlarından birkaçı

(*) **Tashih kalemtraşı** ikinci kısmın 175. sahifesinde tafsilatıyla anlatılmıştır. — U.D.

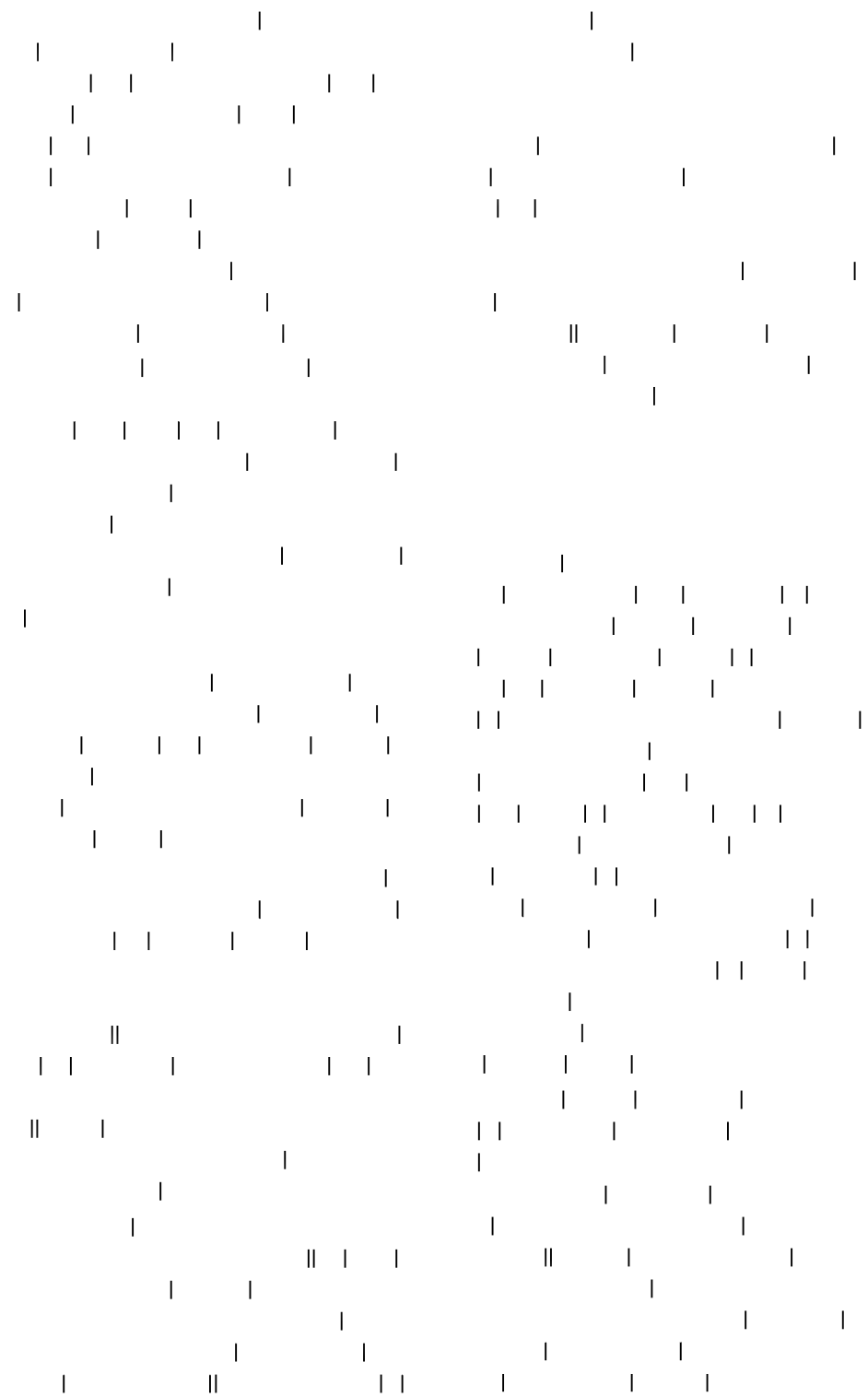

Resim: 233 — Müellife âid kabaca tashih edilmiş Sülüs bir satır.

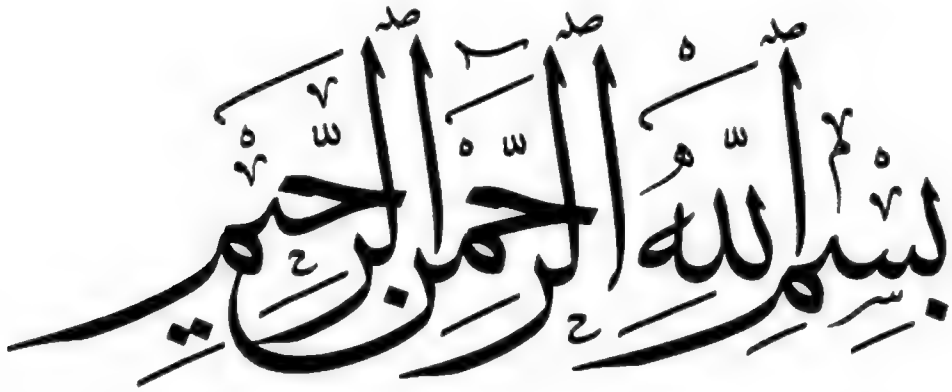

Resim: 234 — Filibeli (Bakkal) Hacı Ârif Efendi'nin dikkat ve itina ile tashih ettiği Muhakkak hattıyla Besmelesi.

Resim: 235 — Haci Kâmil Akdik'e âid Sülüs'ü az tashih edilmiş, Nesih hattına hiç dokunulmamış iki satır.

احمد

محمد

harflerin ve kelimelerin baştan sona kadar kalınlıklarını muhâfaza edebilmek için, kontrolü tashih esnâsında kolaylaştıracak olan

gibi aralıkları doldurmayı en sona bırakmak muvafık olur. Nitekim biraderim merhumun (Resim: 239)'da görülen yazısının aslı bu sûretle tashih edilmiştir.

IV- Bir yazıda, yukarıdaki üç tarzda yazış topluca bulunabilir. Bu takdirde, her birisi kendi şartları altında tashih olunursa da, ince bir kontrol tashihinden geçirmek daha iyi olur.

III- KALIP YAZILARIN TASHİHİ:

İğnelenip kalıpları alınmak üzere yazılan **celî** yazıların kalınlıkları ne olursa olsun, ya açık renk zemin üzerine mürekkep veyâ boya ile yazılır. Yâhut

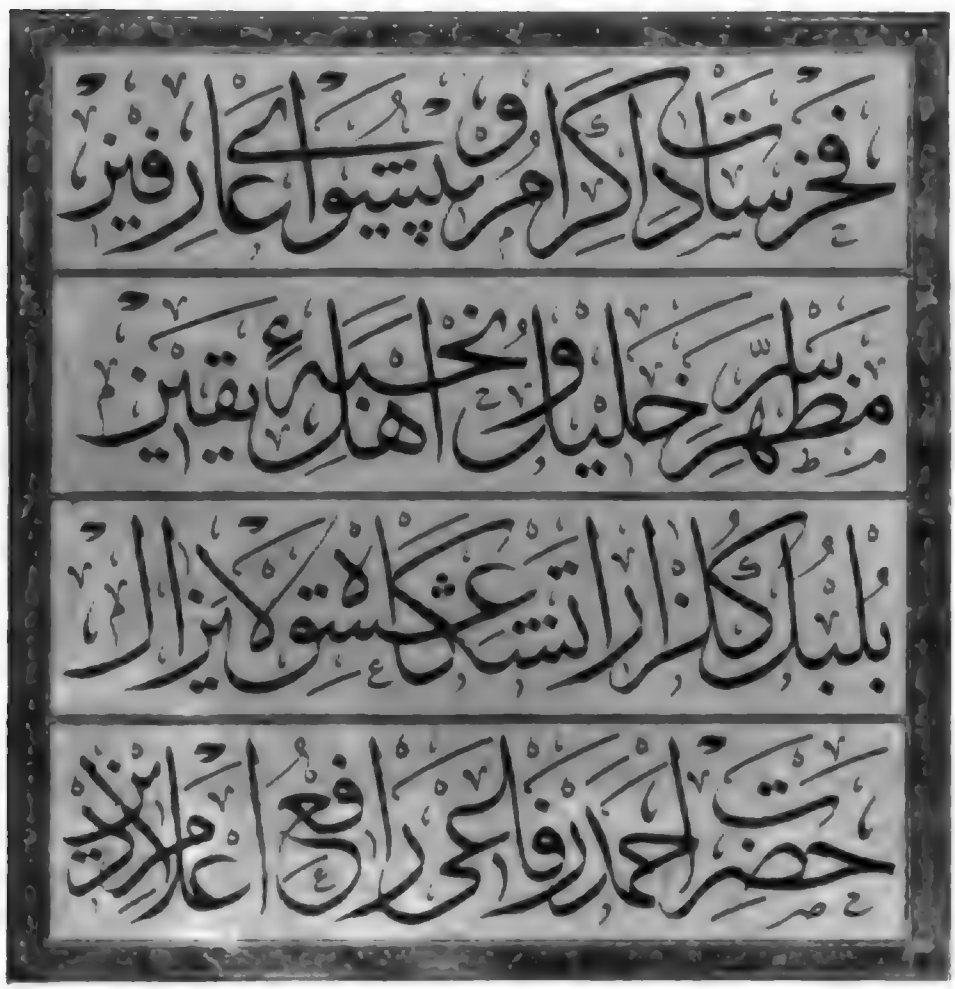

Resim: 238 — Hattat Aziz Efendi'ye âid, elden çıktığı gibi bırakılmış, Celî Sülüs'le dört satır.

Resim: 239 — Elmalılı Hamdi Efendi'nin Celî Sülüs bir istifi.

siyah veyâ koyu renk zemin üzerine zırnık veyâ açık renk boya ile yazılır. Yâhut da kurşun kalemiyle çizgi halinde yazılmış da olabilir. Çizgi yazıları ayrı bahse bırakarak ötekileri îzâh edelim. Bunlar da yazılış tarzlarına göre yukarıda bahsettiğimiz usûller dairesinde tashih olunmakla berâber şu cihetleri de gözönünde bulundurmak lâzımdır. Meselâ, (Resim: 240)'da görüldüğü üzere, mürekkep sulu veyâ açık, dalgalı veyâ koyu görünebilir. Mürekkep yerine zırnık kullanılmış olabilir. Hangisi olursa olsun, yazı kenarları ince bir kalemle ve koyuca bir renkle çizilerek düzeltilir. İki tashih çizgisi arasında kalan yerler, mürekkep veyâ zırnık isrâf etmemek ve yazının tâbîî karakterleri üzerinde fazla oynamamak için olduğu gibi bırakılır. Eğer, yazının umumî şeklinde ve durumunda bir sakatlık varsa, sebebi ya bellidir veyâ henüz meçhuldür. Belli ise düzeltilir, belli değilse, yazı bir müddet hâliyle bırakılır, arasıra mütâlâa ede ede kontrolden geçirilir, sebeb araştırılır. Şâyed yine bulunamazsa yazının mürekkebini veyâ zırnığını baştan nihâyete kadar koyulaştırıp umûmî ve husûsî durumları bir daha gözden geçirmek ve ondan sonra gerekirse tekrâr ince bir tashihe tâbi' tutmak lâzımdır.

Böyle yazıların esâsı güzel yazılmış ise fazla tashihe, hele ince tashihe gitmemelidir. Çünkü bir kere buna girişince sonunun nereye çıkacağı kestirilemez. Esâsen bu tarzdaki yazıların tashihleri sıkıntılı ve yorucu olduğundan büyük hattatlar, ilk yazışta sulu mürekkep veyâ zırnıkla metîn ve îtinâlı yazmayı tercih ederler. Zarûret yok iken kaba tashihe bile pek girişmezler ve hattâ kalem aralıklarını bile olduğu gibi bırakırlar.

Bir de, **celî** yazıların yakından görünüşleri ile uzaktan görünüşleri azçok farkettiğinden, tashih sırasında bu cihet gözönünde tutmalıdır. Yakından güzel görünen bir yazının kusurları uzaktan daha iyi anlaşılır, yakından kusurlu görünen nice yazılar da vardır ki, uzaktan bakılınca önceden kusur gibi görünen yerlerin birtakım bedîî icaplardan dolayı iltizâm edilmiş olduğu anlaşılır. (**Kaaide üstü durumlar** bahsine bakınız: s. 308). Bundan dolayı üstadlar, umûmiyetle her yazıyı bünyesi ile mütenâsip bir mesâfeden kontrol

Resim: 240 — Müellife âid bir Celî Sülüs taslağı.

sunda göz ekseriyâ aldanır. Düşünmeli ki, 8-10 santim kalınlıkta, 5-10 m. uzunlukta yazılmış böyle bir yazıda estetik icapları ve bilhassa kalem haklarını ve cereyânlarını yerli yerinde sağlamak ne zorluklu bir iştir.

Bu tarzda yazılmış meşhûr yazılardan birisi Sâmi Efendi (1838-1912) merhumun, Şehzâde Camii'nin sağ cenah kapısı üstündeki

yazısıdır (Resim: 242). Bunun aslı merhum müzehhip Bahaeddin Bey (1866-1939)'de idi. Siyah kâğıd üzerine beş santim kalınlıkta zırnıkla çift çizgi hâlinde yazılmış ve çizgilerin iç ve dış kenarları son derece itina ile tashih olunmuştur.* Bu kısım yazılara **kalıp** yazıların tashihindeki usûller tatbîk edilmekle berâber, biraz da yazanın zekâ ve mahâretine taalluk eden ve kelimeye sığmayan husûsiyetler bulunduğundan daha fazla söze lüzûm görmüyoruz.

V- BİR KRİTİK:

Estetik bir yazının fotoğrafla büyüyüp küçülmesi halinde az çok değişiklik arzettiğini gören bazı hattatlar ince yazıları büyüten, kalın ve celî yazıları küçülten **pertev-sûzla** baka baka tashih etmeyi tercih ve tavsiye ederler. Bu sayede yazının ince ve kalın eb'ada kadar değişebildiği halde bile aslındaki metanet ve güzelliğin muhâfaza edileceğini söylerler. Fakat burada sanat bakımından kayda değer husûslar vardır. Bunları tebârüze zemin teşkil edecek olan bir hâdiseyi önceden kaydetmek isteriz.

"Gazi Evrenos Bey Vakfı" mütevellisi Ressam Sâmi (Evrenosoğlu) Bey (1880-1953), Hattat Nazif

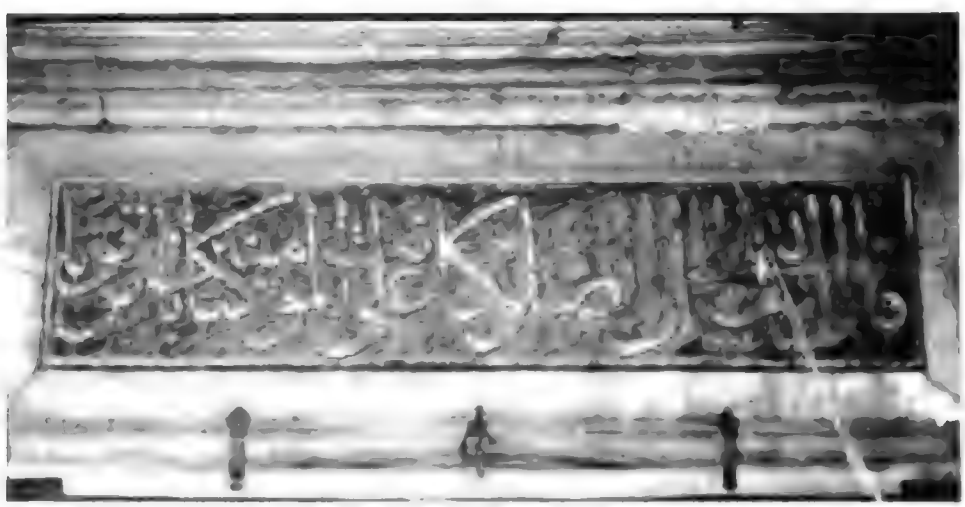

Resim: 242 — Şehzâde Câmii'nin sağ cenah kapısı üzerinde, Sâmi Efendi'nin hattıyla Celî Sülüs kitâbe.

(*) Üstad Necmeddin Okyay (1883-1976)'dan işittiğime göre, Sâmi Efendi bu Celî yazısını çift kalemle değil, tek kalemle âdetâ resmederek yazmıştır. Onun tek kurşun kalemle yazdığı bir başka Celî Sülüs'e numune olarak ikinci kitapta yer alan (Resim: 199)'a bakılabilir. — U.D.

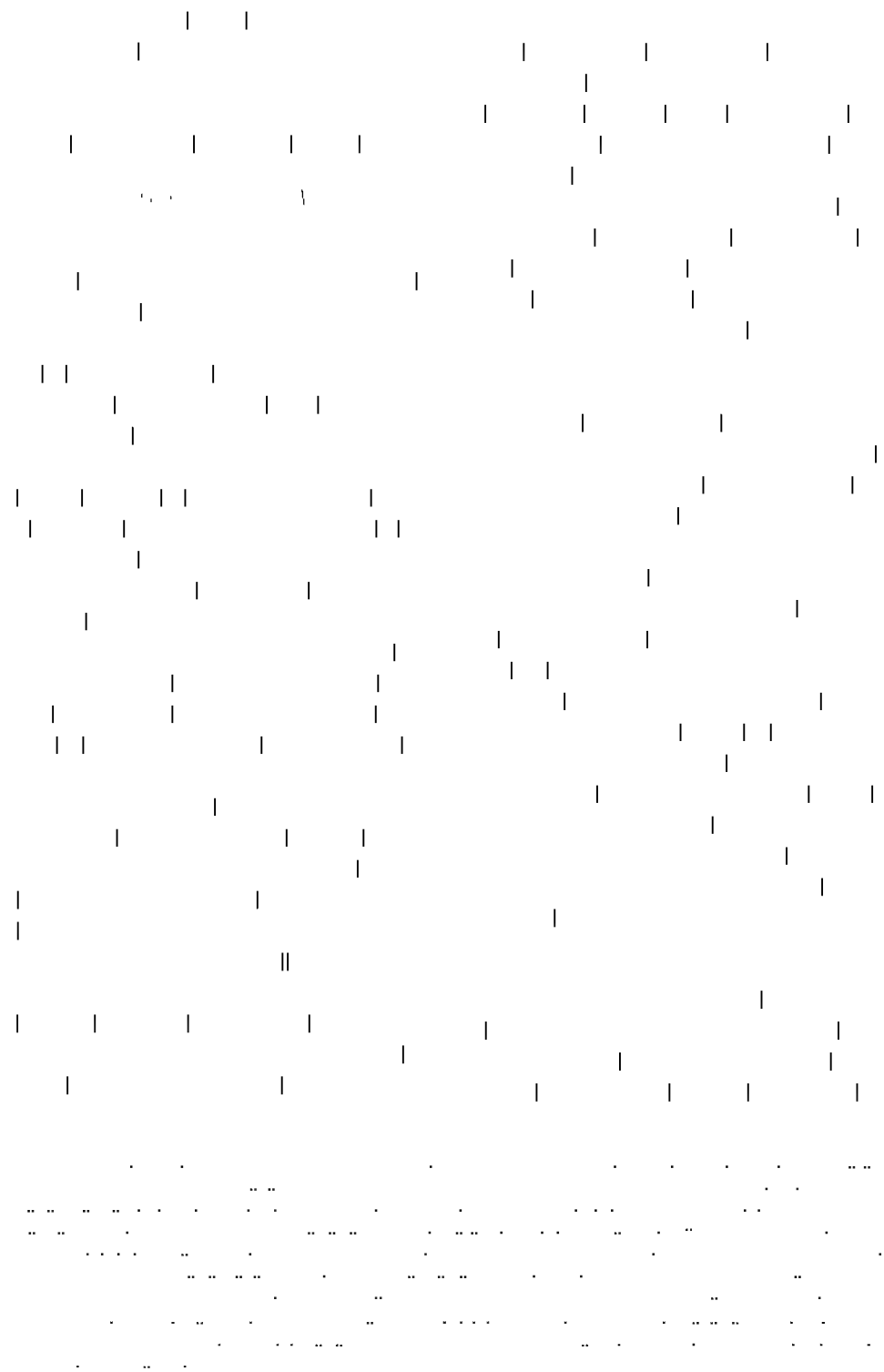

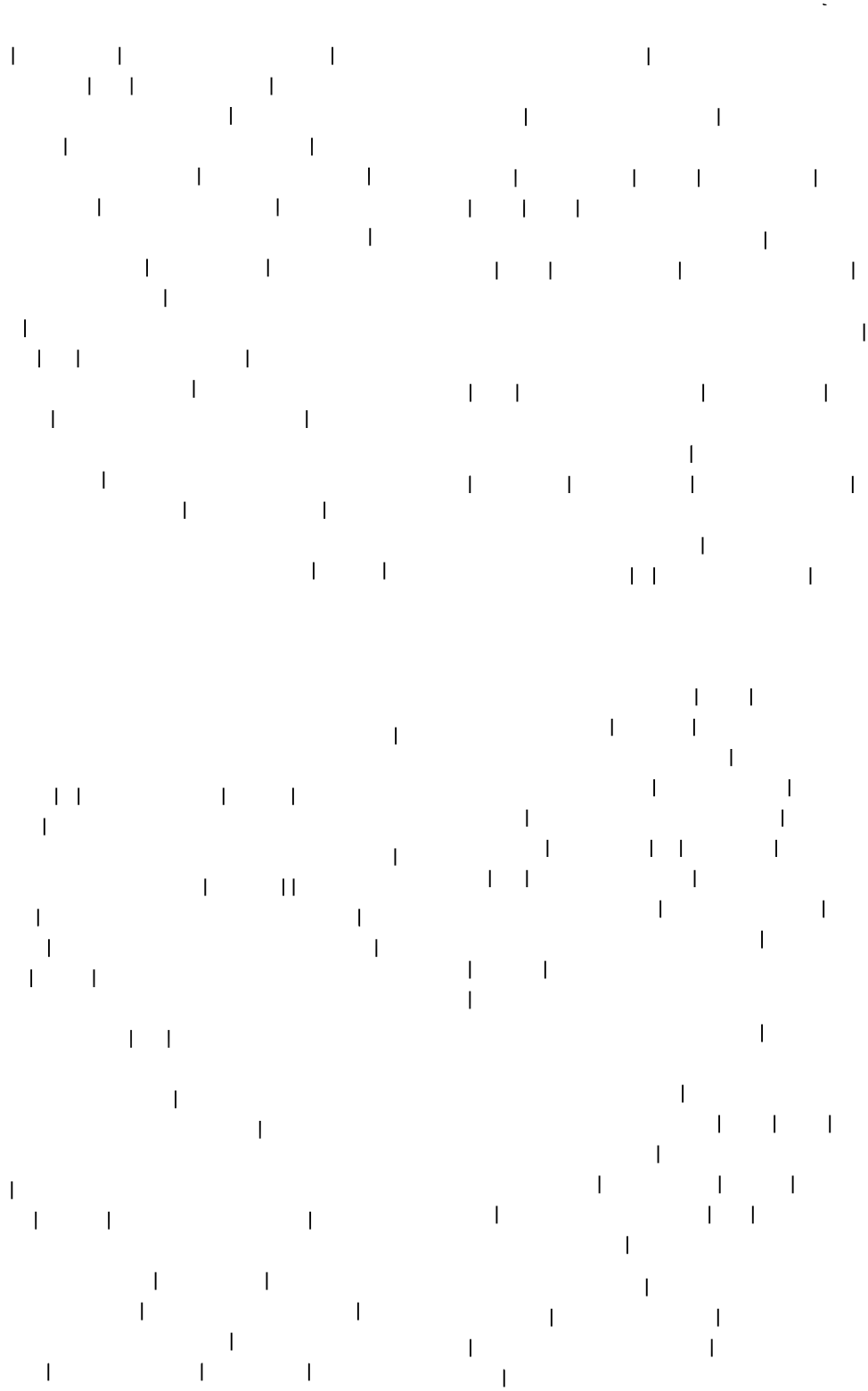

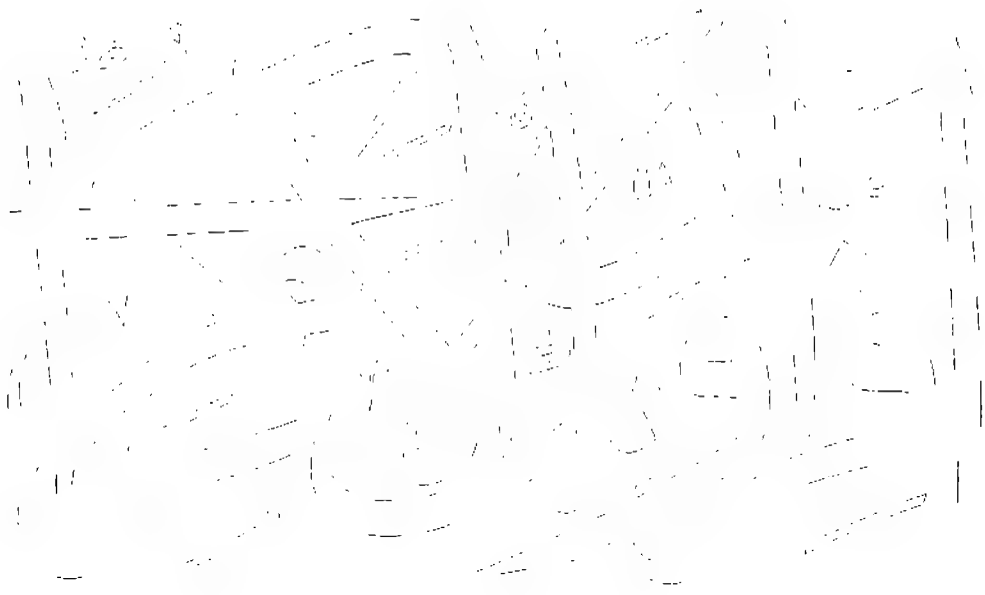

rî'nin yazısını, mânevi evlâdı Hasan Çe¬lebi'den başka kimsenin taklid edemediğini terceme-i hâlinde okuyoruz (1). Celî hocam Ömer Vasfı Efendi'nin biraderi, hattat ve neyzen Hacı Emin Efendi merhum da bu meyanda rahmet ve saygı ile anılacak sanatkârlarımızdan idi.* Şu kıt'a onun değerini isbâta kâfidir: (Resim: 244).

Taklid işinde bilhassa çalışmak iktizâ etmekle birlikte yazanın buna ayrıca kaabiliyeti bulunması da şarttır. Taklid için belirli bir usûl olmamakla berâber,** lüzûm da yoktur. En doğrusu baka baka yazmaya çalışmaktır. Azını yapabilen, zamanla tam benzerini de yapar da, ilerisine bile geçer.

Taklid edilerek yazılmış bir yazı, yalnız başına bakıldığı zaman taklid olduğunu anlatmazsa da, aslı ile mukayese edildiği zaman, (s. 140, g maddesine bakınız) bazı farklar sezmek müm–

Resim: 244 — Emin Efendi'nin Şevki Efendi'yi taklid ederek yazdığı Muhakkak- Nesih kıt'a. Şevki Efendi'nin kıt'ası için birinci kitaptaki (Resim: 104)'e bakınız.

(1) Hat ve Hattâtân s. 84.

(*) Neyzen Emin Yazıcı (1883-1945), san'atını hakkıyla takdir eden arkadaşı Necmeddin Okyay (1883-1976)'ın teşvikiyle, Şeyh Hamdullah, Hâfız Osman, Mustafa Râkım, Şevki, hattâ yazı şivesi kendisine tamamen zıd olan Mahmud Celaleddin gibi üstâdların Sülüs-Nesih hattıyla yazdıkları kıt'aları, bir fotoğraf sadâkatiyle aynen taklid ederek meslekdaşlarını hayretler içinde bırakmıştır. 25 yıl önce Emin Efendi'nin metrûkâtını incelediğimde, taklid etmek istediği kıt'aların üzerine "karamela kağıdı" denilen yarı şeffaf kağıdı koyarak, elini o hattatın şivesine alıştırdığını, alışana kadar bunu tekrârladığını, eli kıvâma gelince, âhârlı kağıda kendi üslûbunda bir eser verircesine rahatlıkla yazdığını ve sonunda hattı ince tashihten geçirdiğini, gördüğüm örneklerden anladım. — U.D.

(**) Rahmetli Halim Özyazıcı (1898-1964) Medresetü'l-Hattâtıyn'de Hasan Rıza Efendi (1849-1920)'den Sülüs-Nesih meşketmeğe başladığında, katt-ı kalem (bkz. ikinci kitap, s. 170) bahsini anlatırken, Hasan Rıza Efendi'nin şöyle söylediğini Halim Efendi'den bizzat duymuştum: "Bir yazı taklid edilirken kaleminin nasıl kattedildiği bilinmezse, aynen taklidi mümkün olmaz. Ancak aynı meyilde kattedil¬miş bir kalemle yazı taklid olunabilir." — U.D.

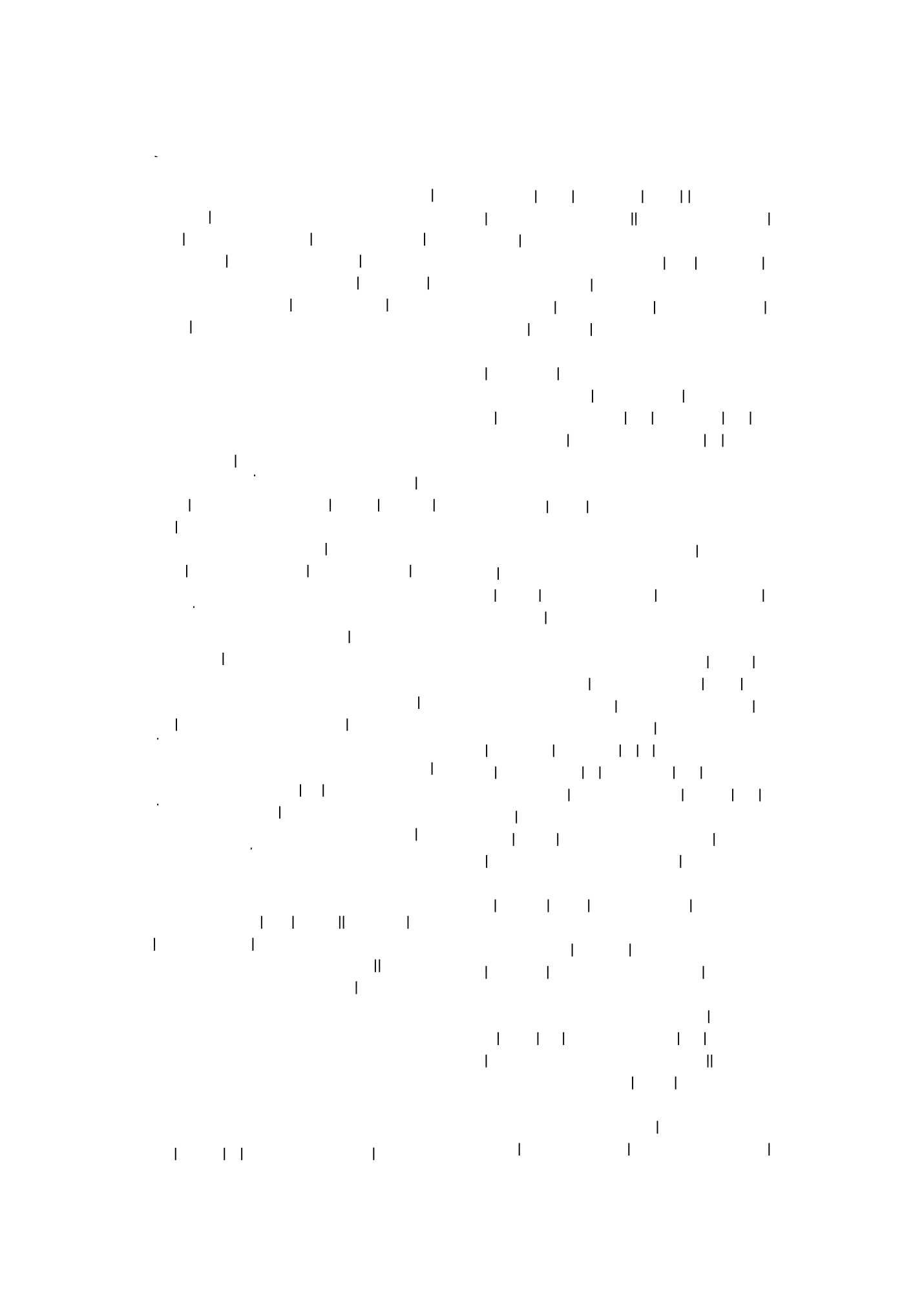

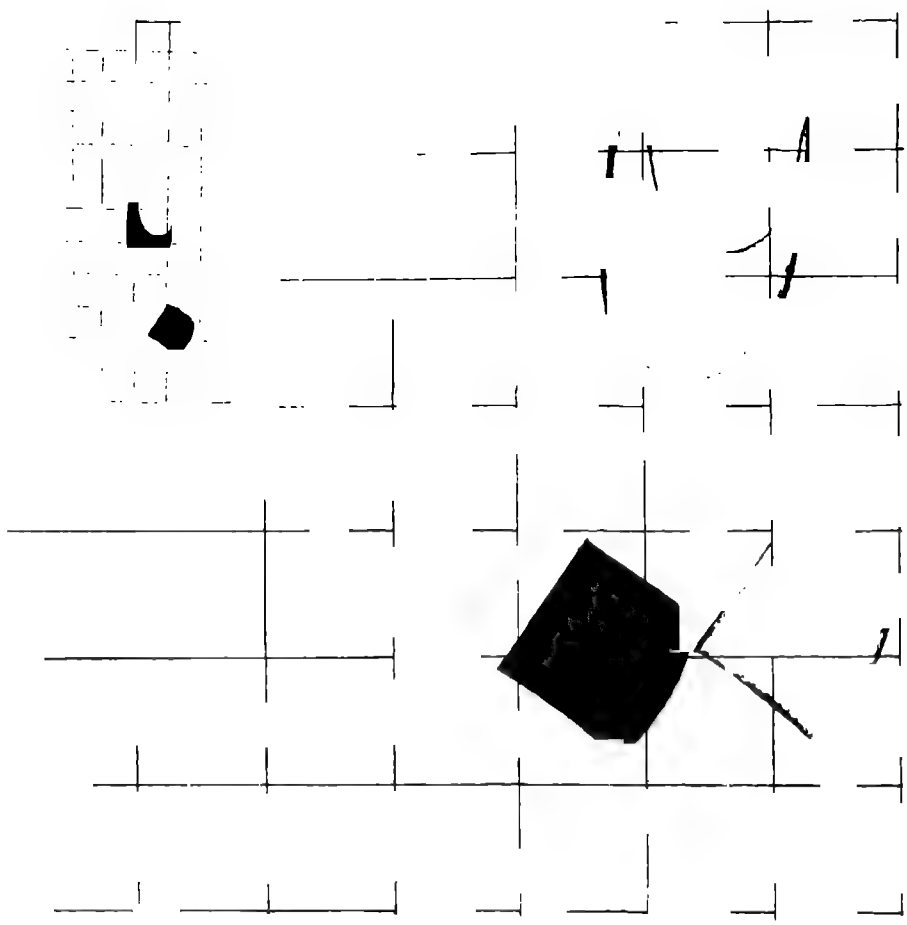

Resim: 245 — Ayasofya Camii'ne Mustafa İzzet Efendi tarafından önce küçük olarak yazılıp sonra murabbaât usûlüyle büyültülen Celî Sülüs câmi levhalarından biri (Altında istifli imzâsı da görülmektedir).

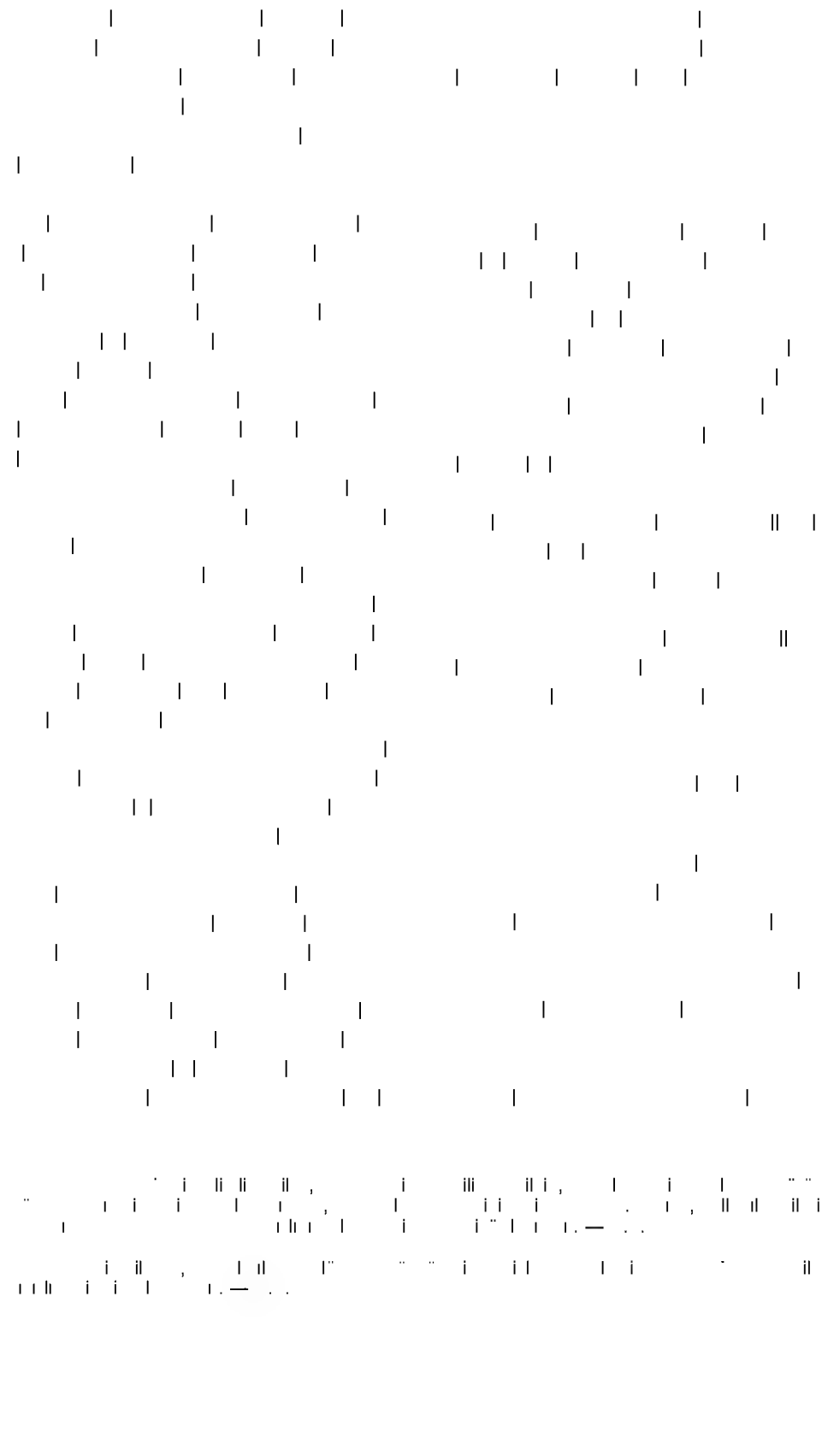

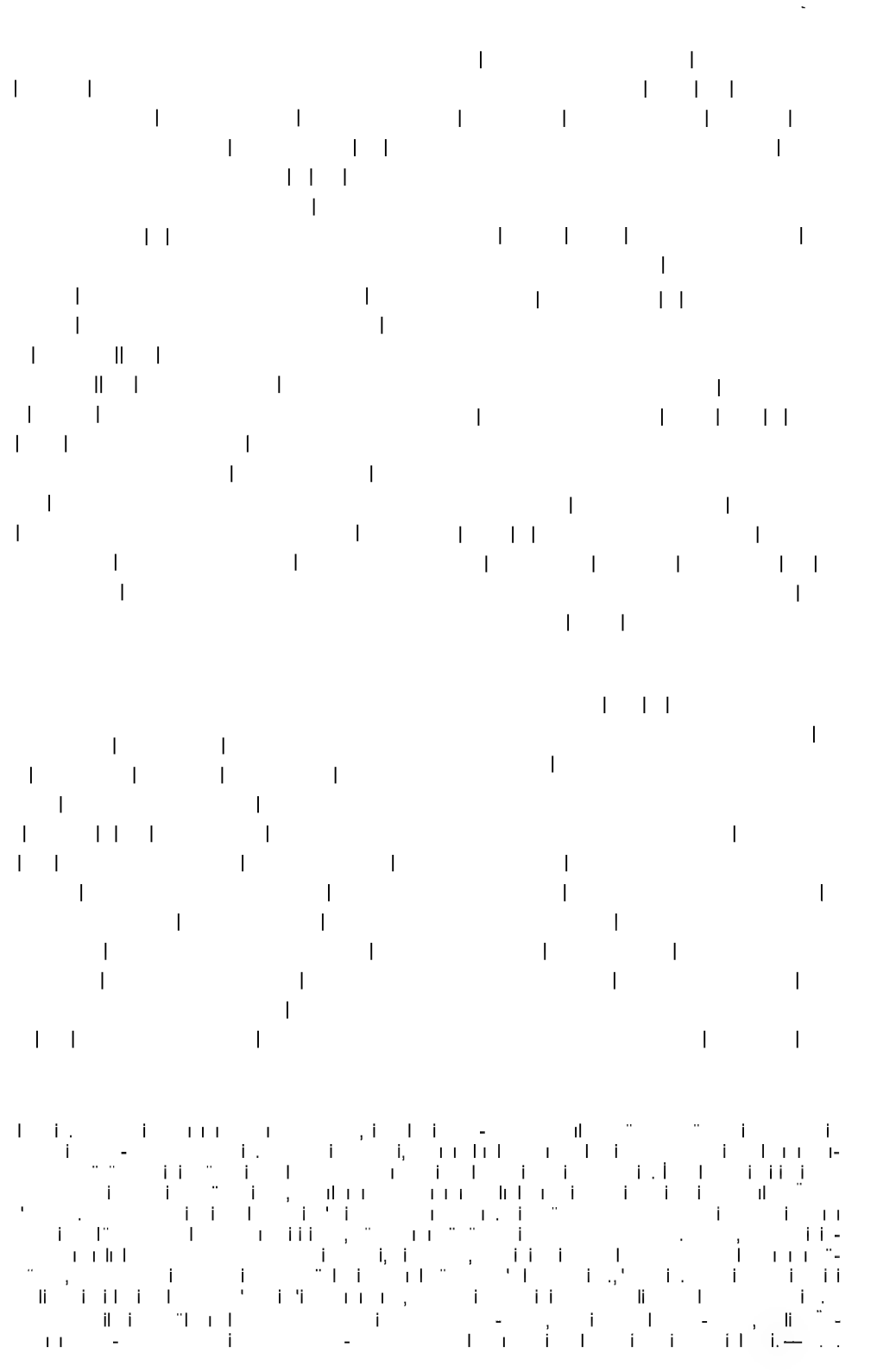

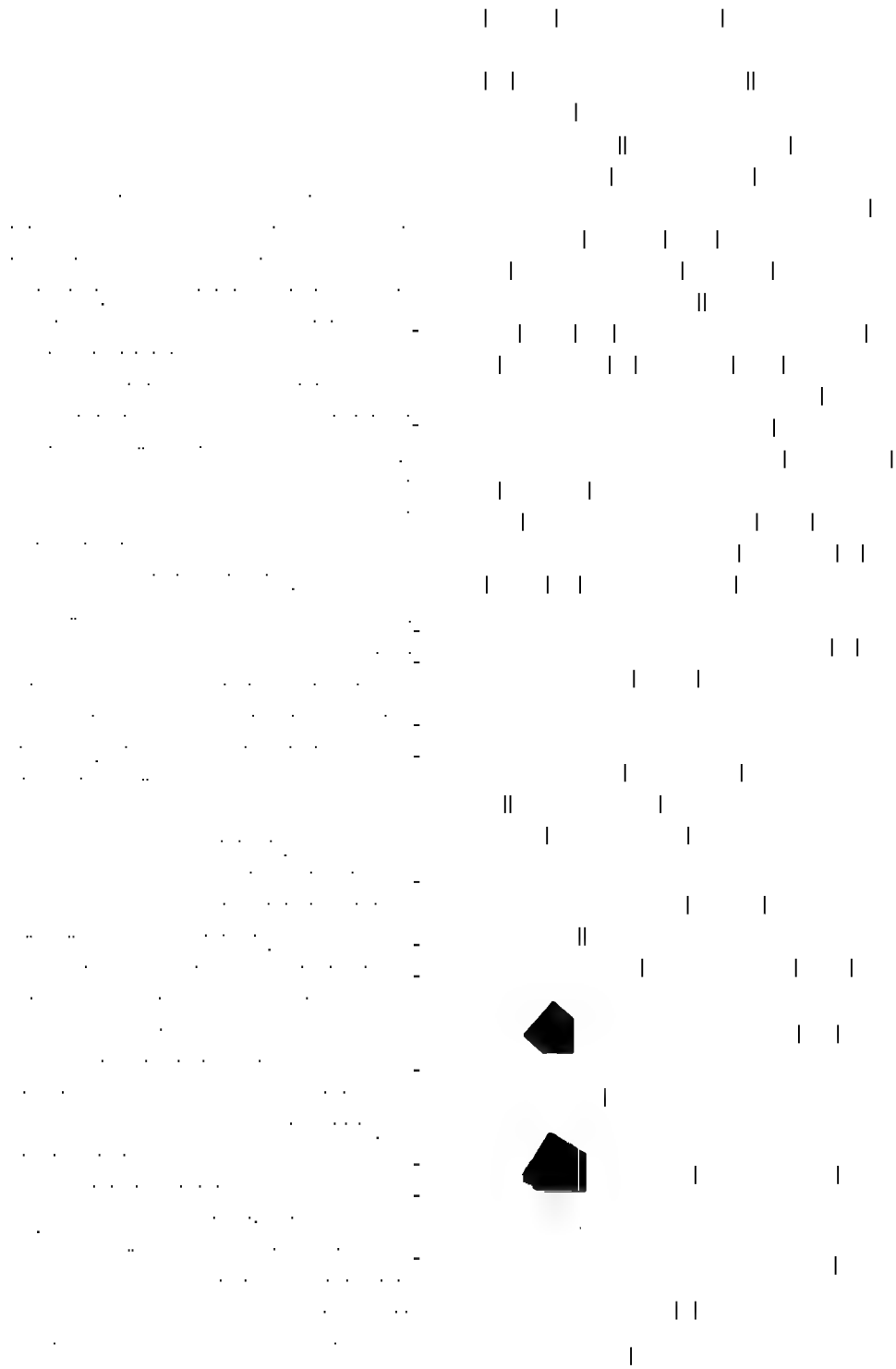

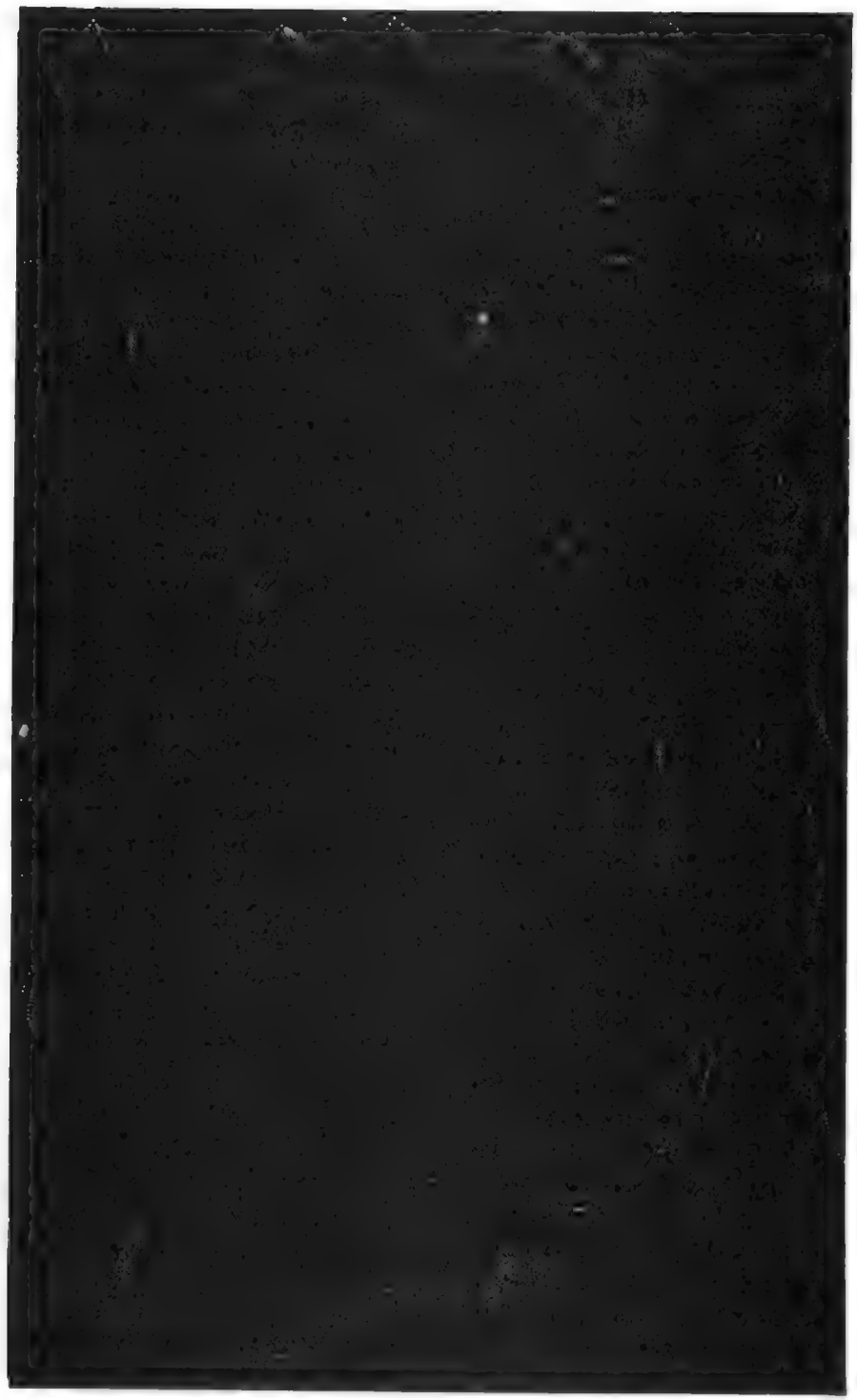

Resim: 250— Kalıptan siyah zemine tebeşir sürülmüş çuha yardımıyla geçirilmiş, Nazif Bey (1846-1913)'e âid Celî Sülüs istifin bir bölümü.

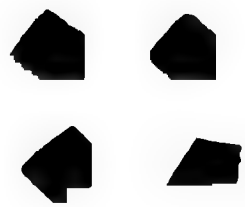

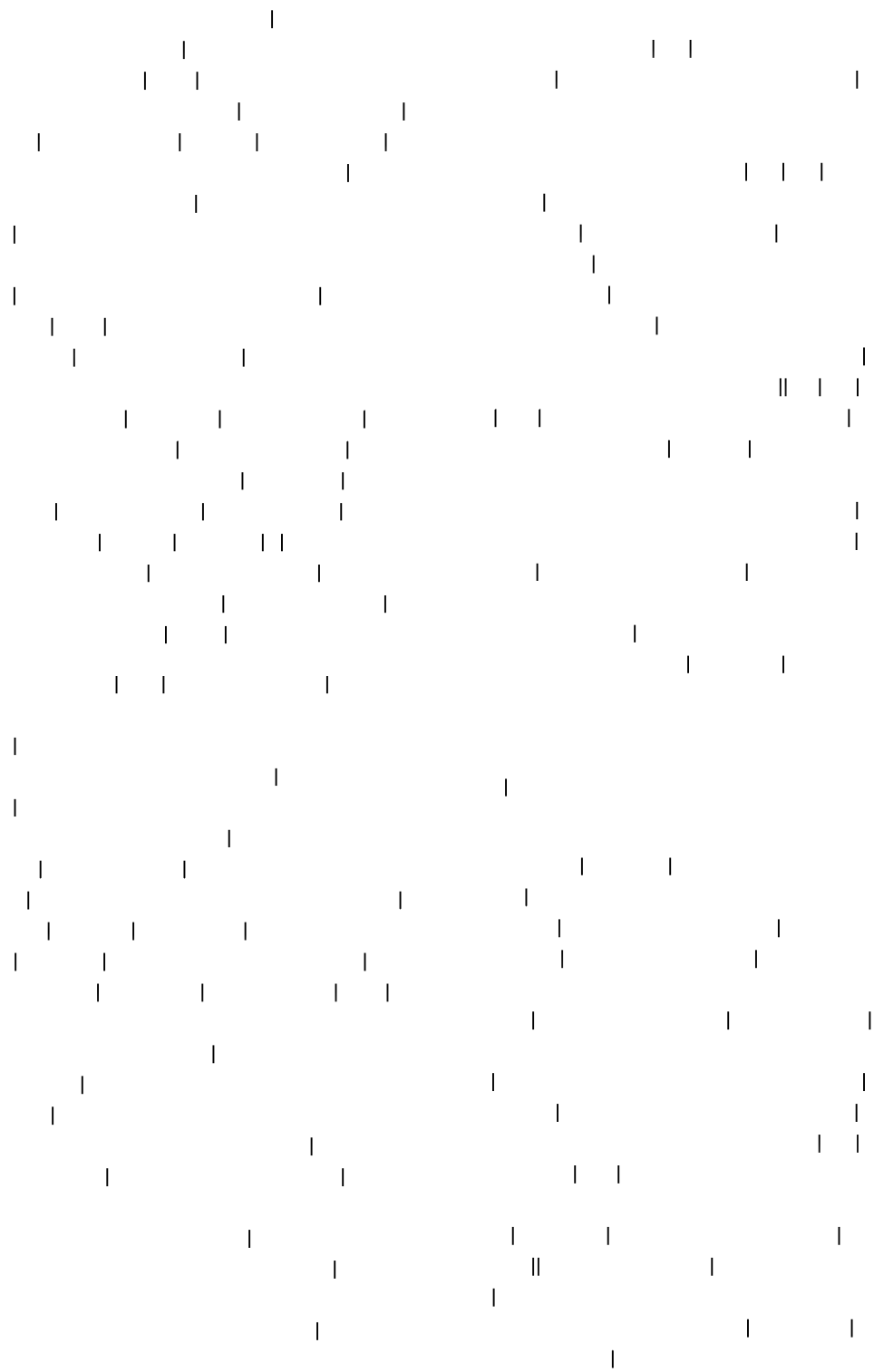

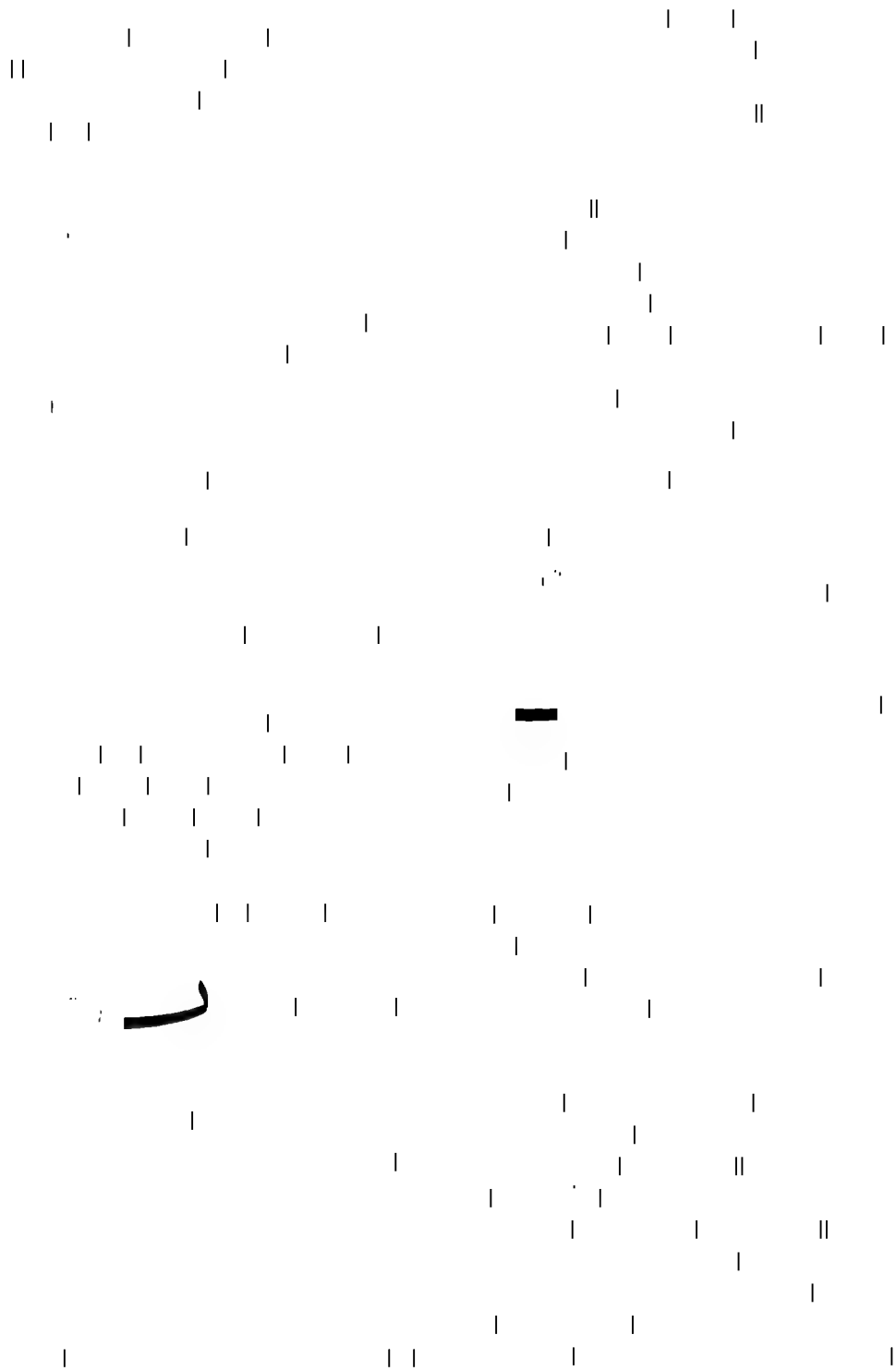

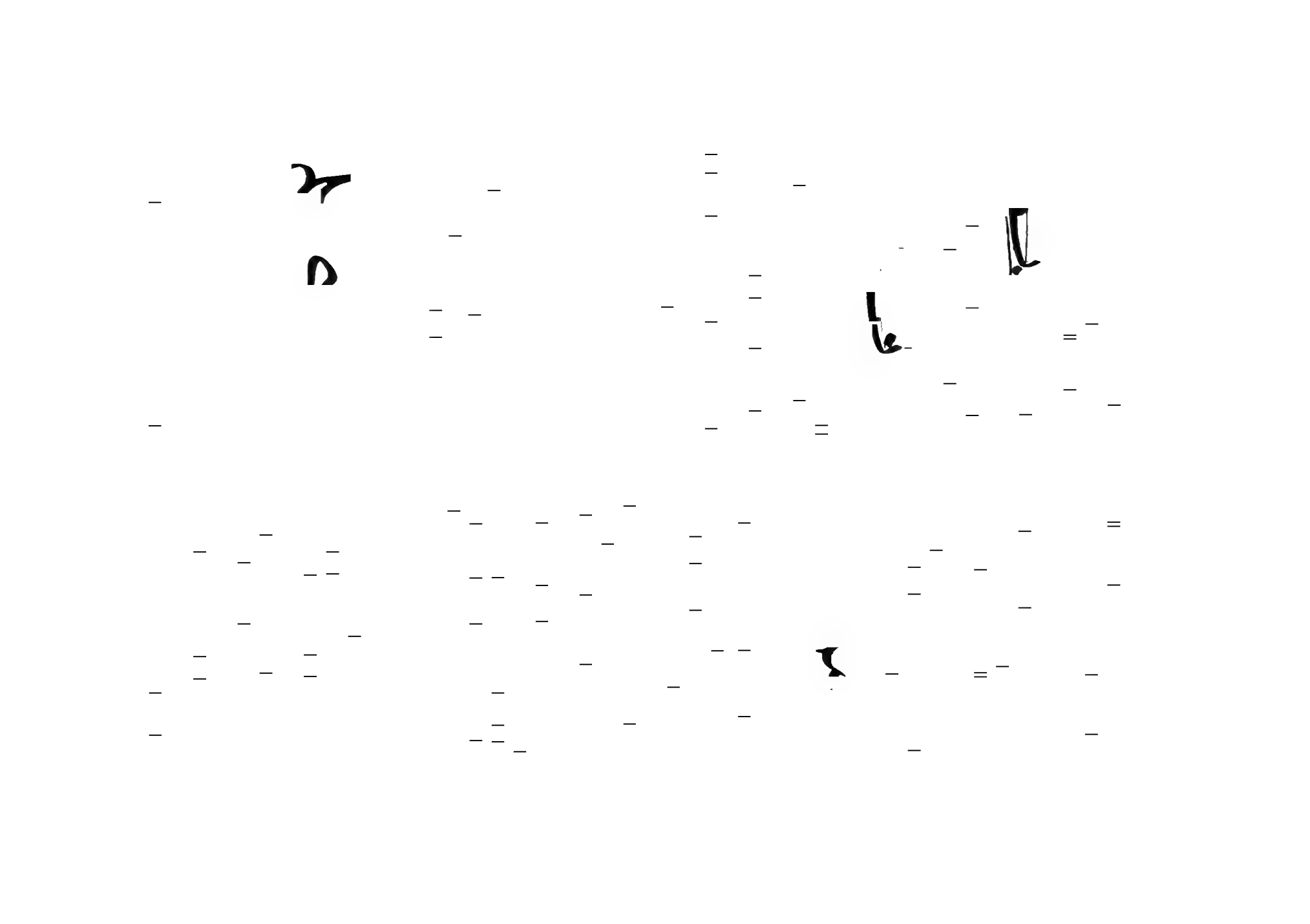

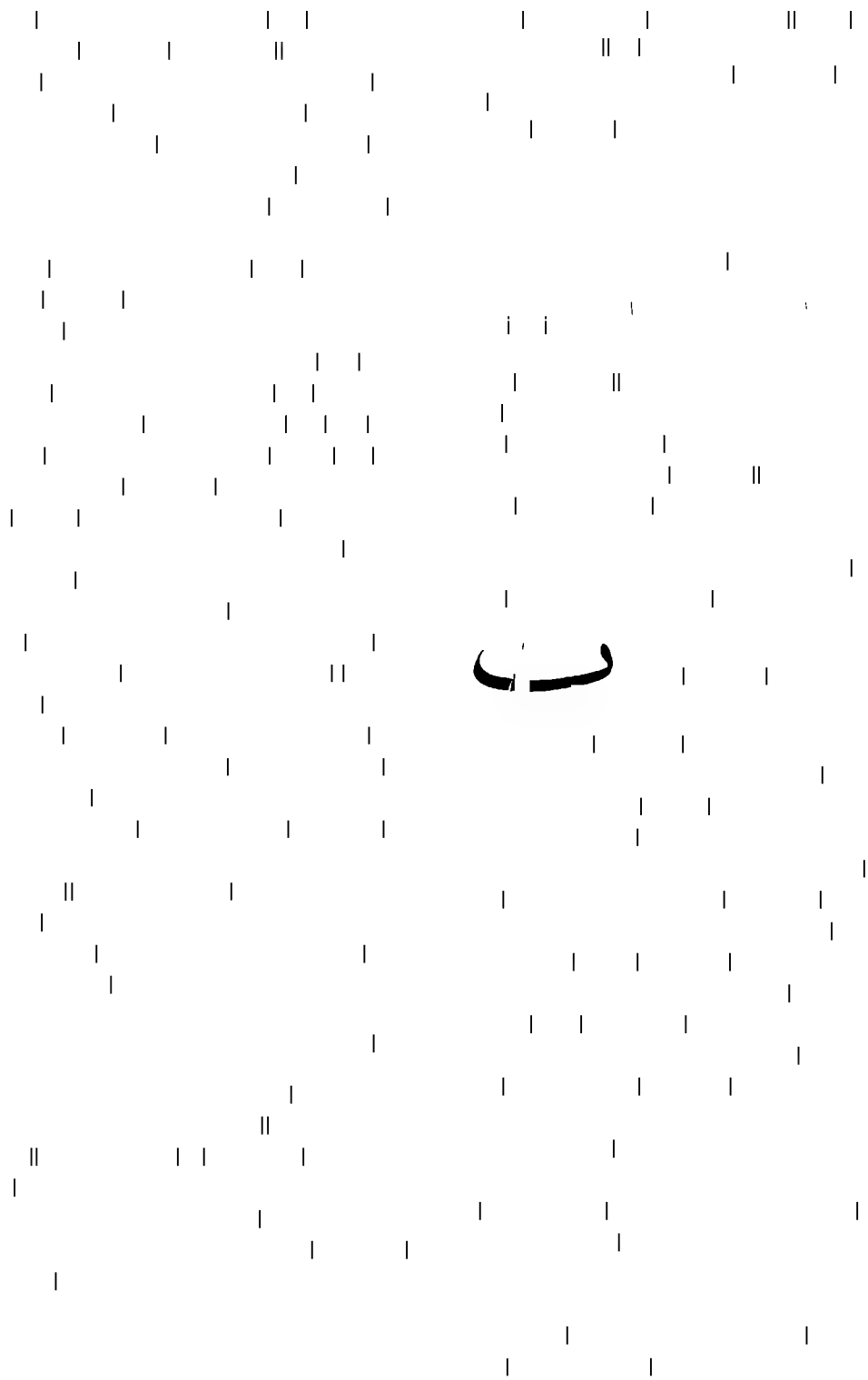

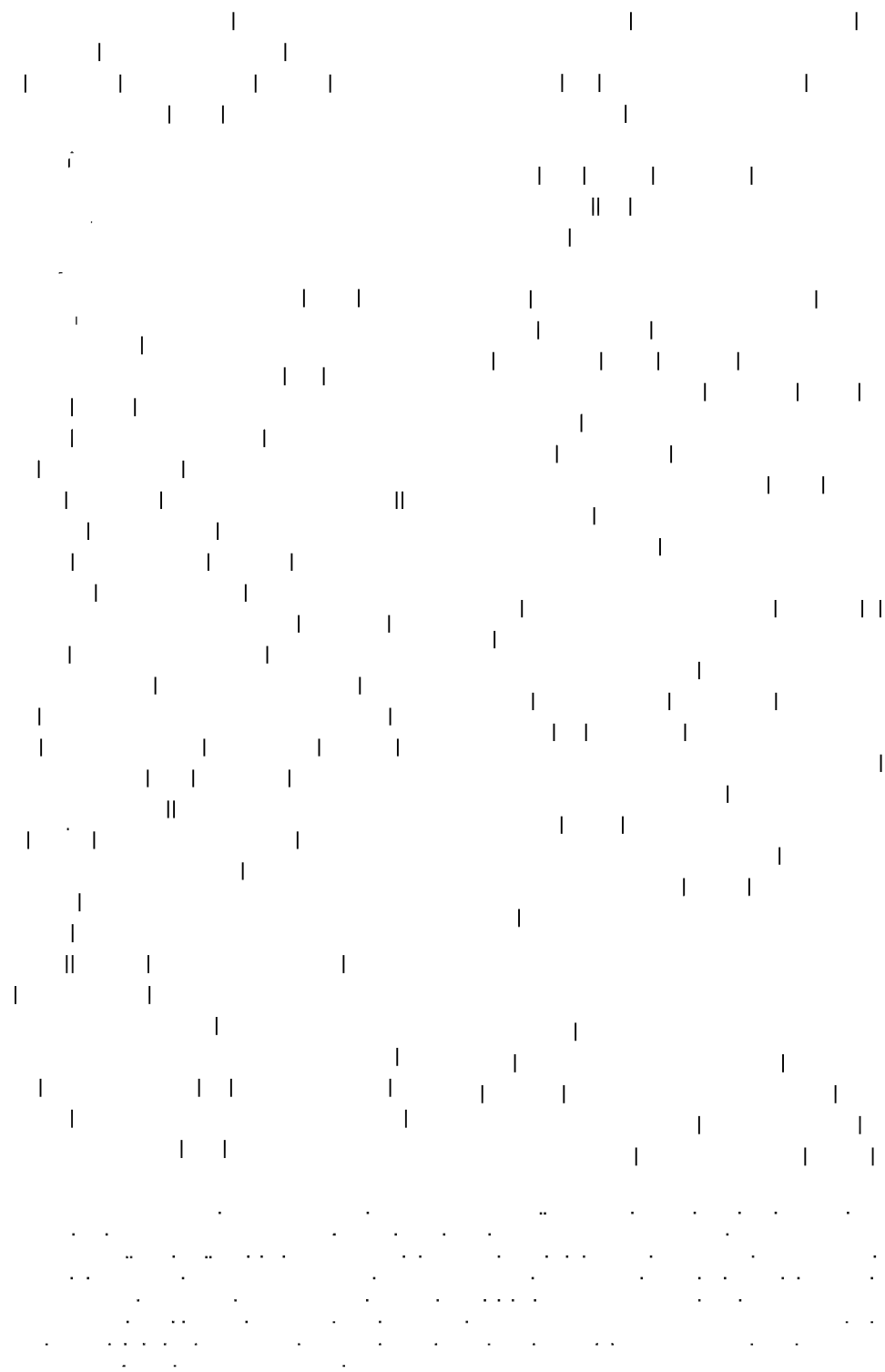

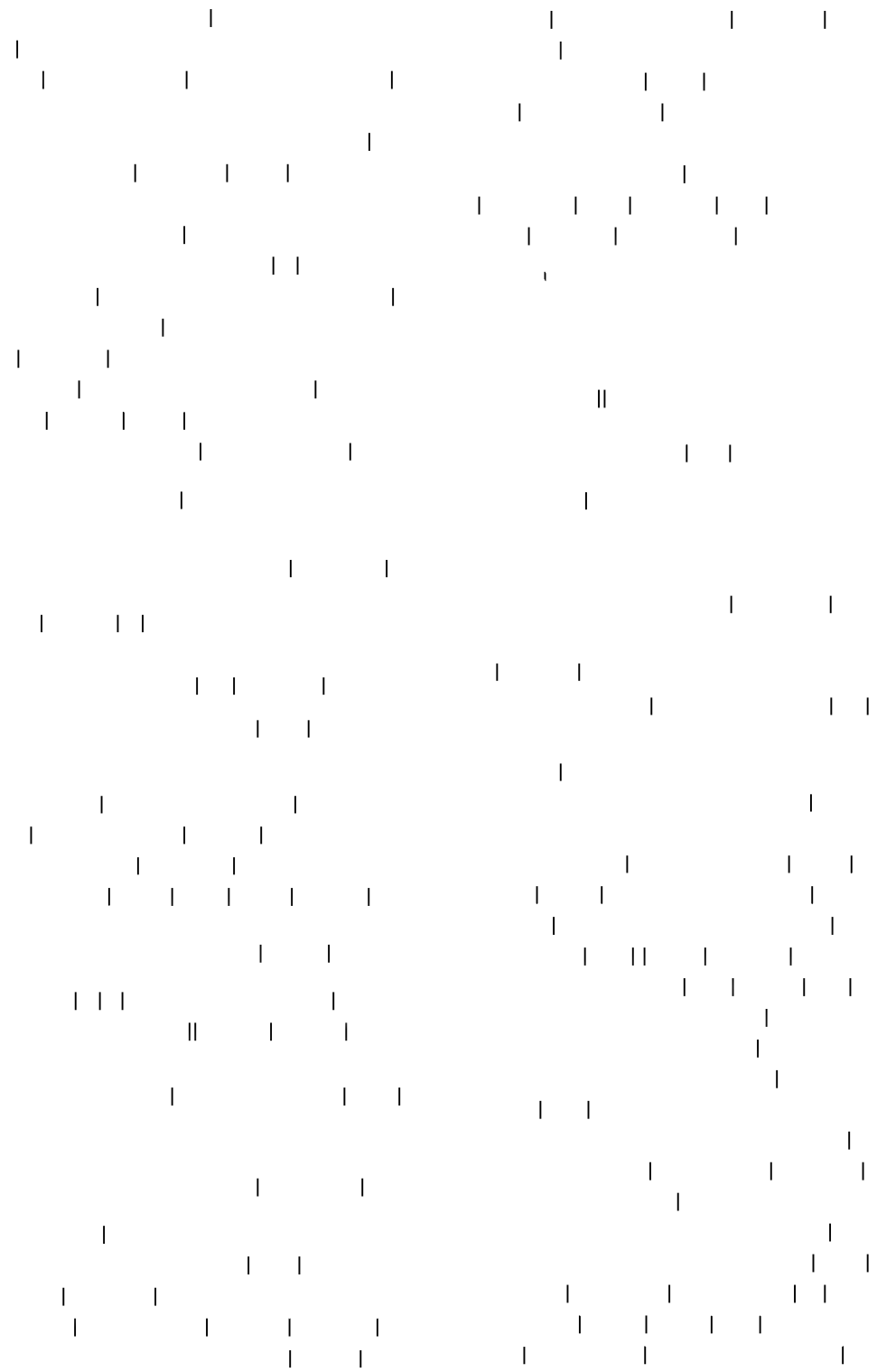

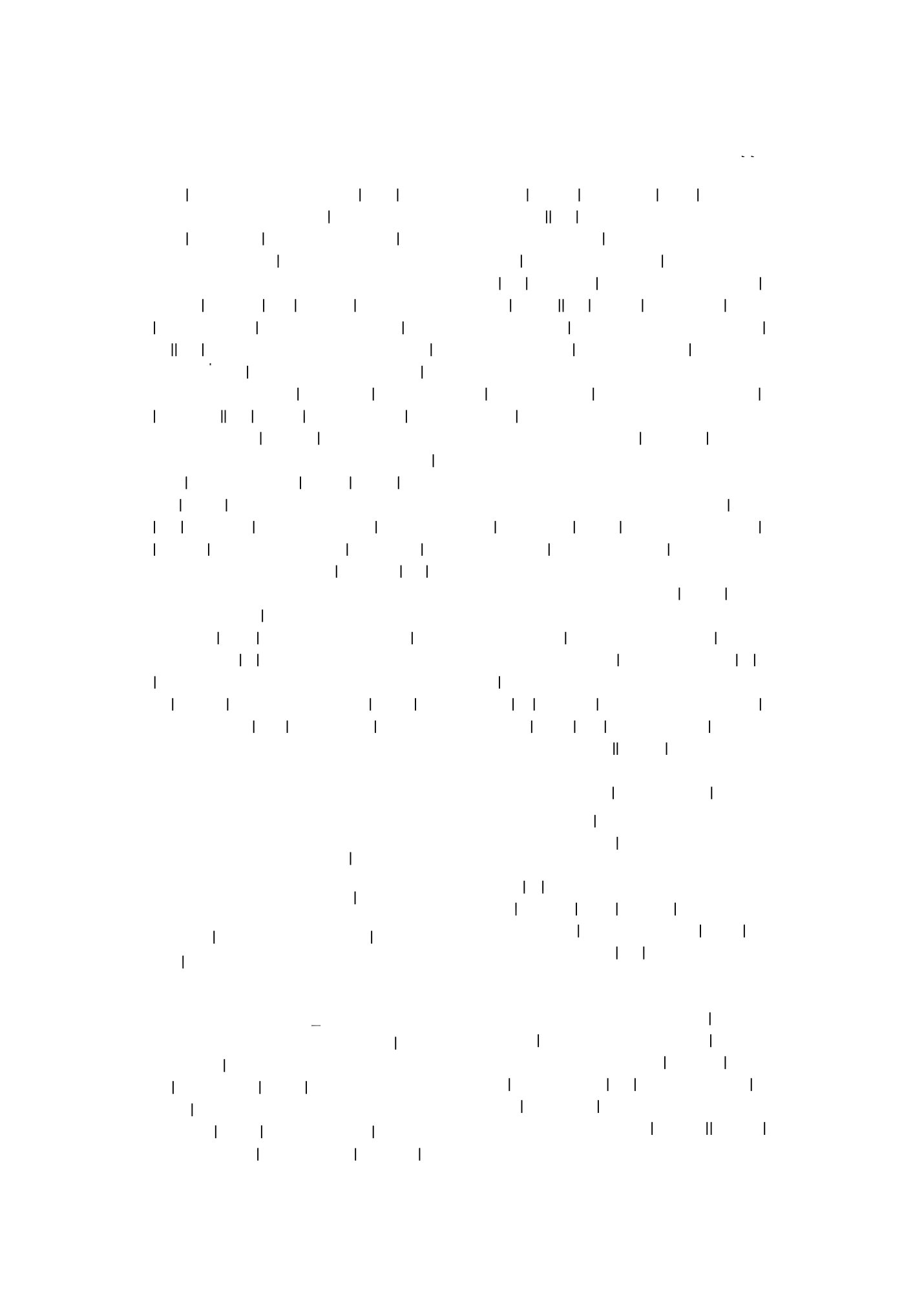

د صورت بو لـ

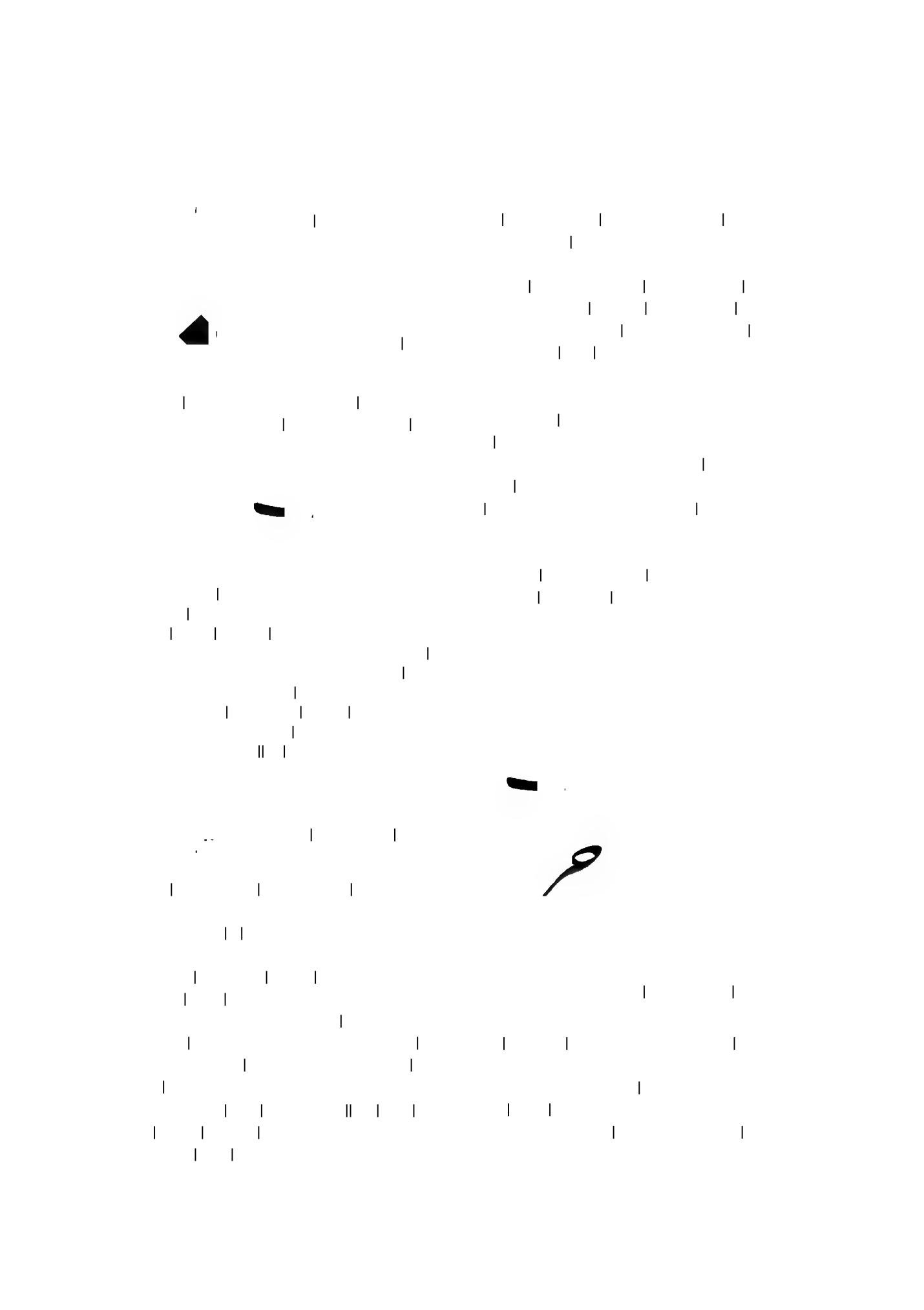

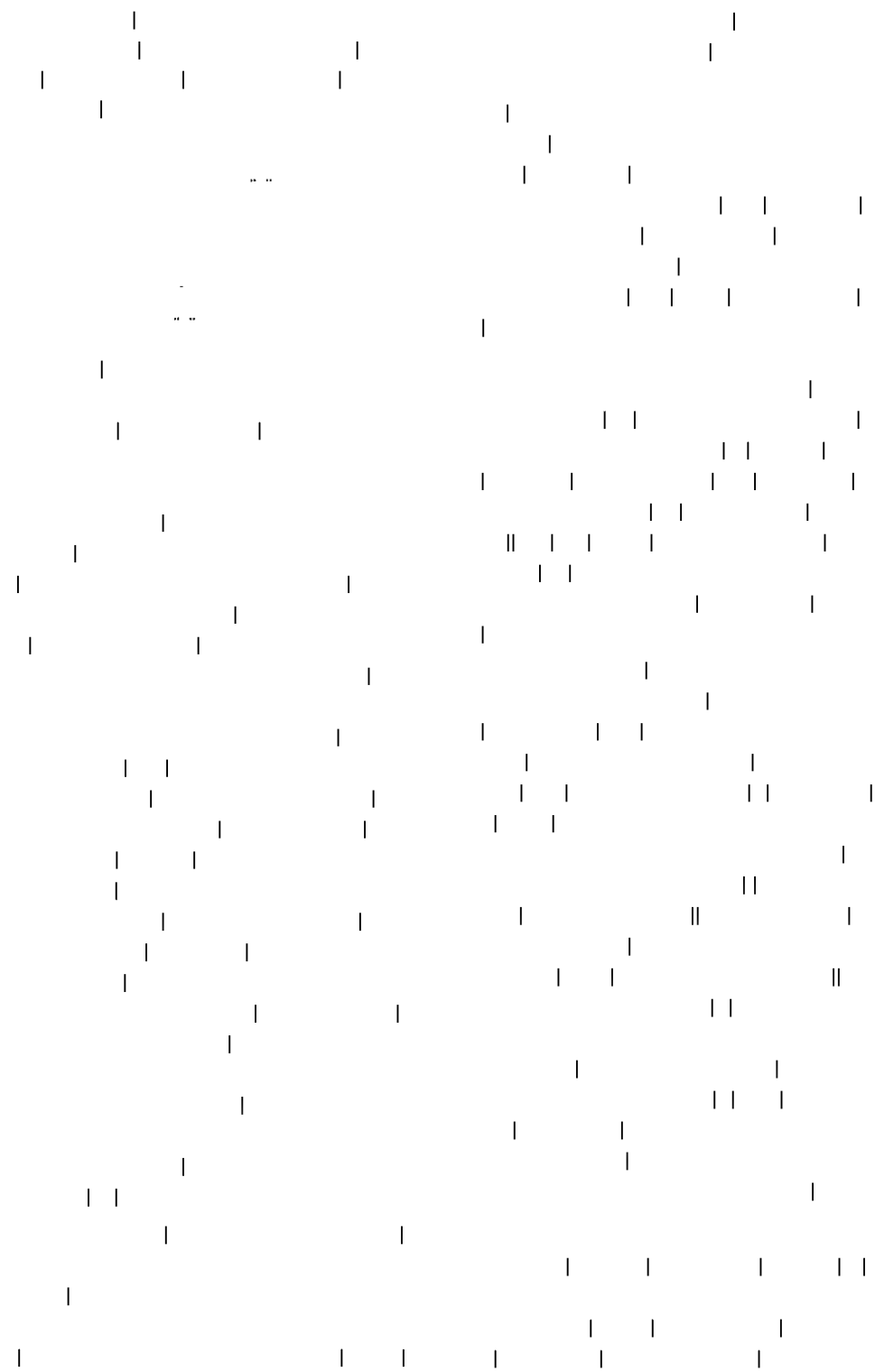

بسم الله الرحمن الرحيم

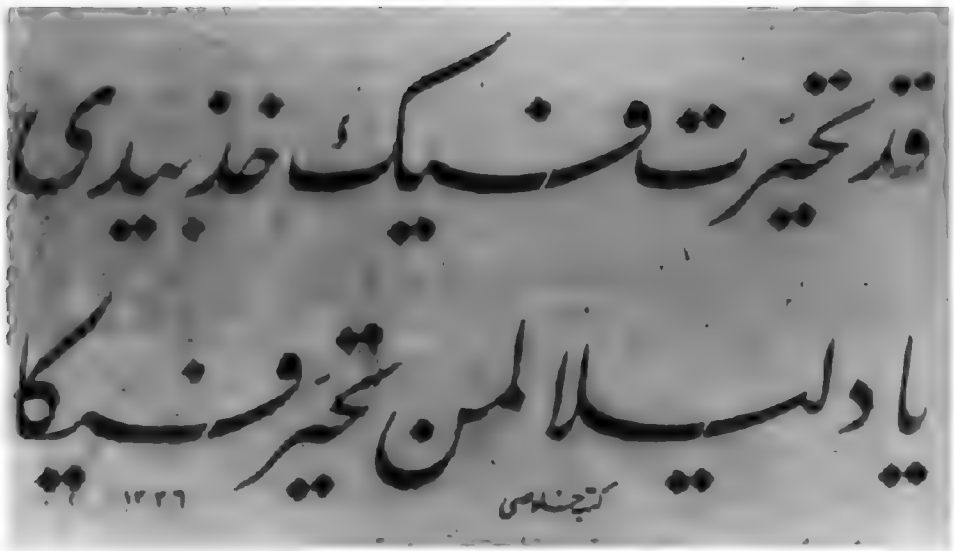

Resim: 255 — Hulûsi Efendi'den Ta'lîk hattıyla Arapça bir beyit.

ğer yazılarda da vardır. Fakat onlarda aynı makaamın muhtelif nağmeleri hâkim olduğu halde, Ta'lîk'de muhtelif makaamların nağmelerinden dokunmuş bir âhenk meşhûd olur. Sanki yazı, muhâtabını hissin ötesinde zekâ sâhasında arıyor gibidir. Bu sebeble Ta'lîk hattının bedîî inceliklerini sezmede bedîî hassasiyetle berâber, cevvâl bir zekânın da bir estetik mantığı içinde işlemesine ihtiyâç gösterir. Yanî, Ta'lîk yazısının basîrete olan hitâbı, hisse olandan daha çok ve daha müessirdir.

Bu yazı üzerinde en çok kalem oynatan İranlılarla Osmanlılar olmuştur. İran Ta'lîk'leri ve Nesta'lîkleri bizimkilerle mukayese edildikleri zaman, İranlıların üslûb bakımından bir fevkalâdelik göstermiş oldukları gözükür. Bilhassa Nesta'likteki mahâretleri inkâr olunamaz. Fakat, Osmanlı hattatları Ta'lîkî aldıktan sonra Türk bedîî zevkine uygun yeni bir estetik hüviyete kalbederek bir Türk ekolü hâline getirmişlerdir. Bilhassa Celî Ta'lîk üzerindeki fevkalâde mahâretlerini İranlılar ibrâza güç yetirememişlerdir. Meselâ, Sâmi Efendi'nin İstanbul'da Kapalı Çarşı'nın Bâyezîd tarafındaki ikinci kapısı üzerinde yer almış bulunan (Resim: 256)

âbidesini yalnız İstanbul'un ve Türk'ün değil, "bütün bir insanlık âleminin sînesine asılmış bir bedâat madalyası, Rabbânî bir gerdanlık diye tasvîretmek yerinde olur.*

(*) Bu kitâbe yazılıp taşa hâkkolunarak yerine konduktan sonra, İstanbul'a gelen ismini tesbit edemediğimiz bir İranlı hattat kitâbeyi yerinde görür ve zamanın sahhaflarından İranlı Nasrullah Efendi'ye, kendisini bu yazının hattatına götürmesini söyler. Gittiklerinde, Sâmi Efendi'nin elini öpmek ister. Sâmi Efendi elini kaçırırken, tercümanlık eden Nasrullah vasıtasıyla, bu tâzîmin sebebimi sorar. İranlı hattatın cevâbı şu olmuştur: "Ta'lîkıh incesini güzel yazan bizde hâlâ çoktur. Lâkin bu kalınlıkta Celî Ta'lîkı bu letafette yazacak yoktur. Onun için öpmek istedim!"— U.D.

Resim: 256— Sâmi Efendi tarafından Kapalıçarşı'nın Fesçiler Kapısı üzerine yazılan Celî Ta'lîk kitâbe (yüksekte olduğu için fotoğrafı tam cepheden çekilememiştir).

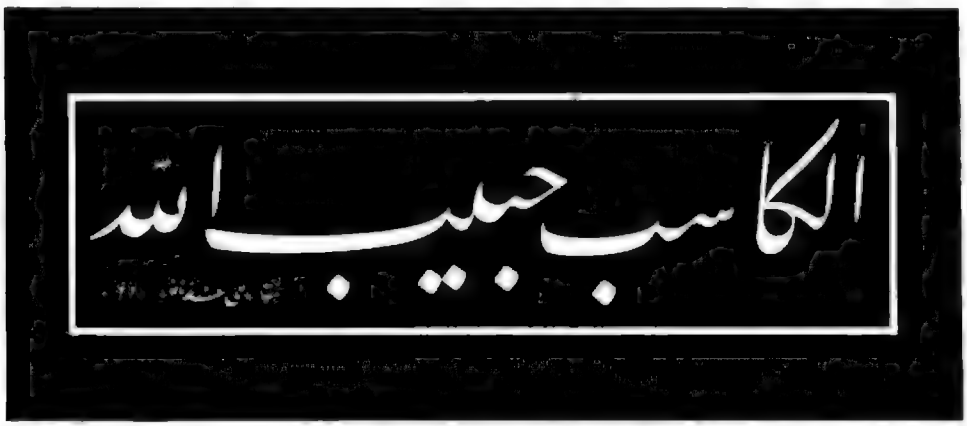

Resim: 257 — Aynı hadîsin, yıllar sonra Sâmi Efendi eliyle tekrâr yazılmış örneği (Levha hâlinde olduğundan fotoğrafı düzgün çekilebilmiştir).

D- TERKÎB UNSURLARI:

Yukarıda îzâh edilen yedi kalemin terkîb metodlarını veren târifleri başlı başına alındıkları zaman bize hiçbir şey vaadetmezler. Her birinde hareket mebde'i olarak kabul edilen noktanın, o metodlar altında tahavvül ede ede bir tohum gibi inkişâf bulması ve bunun için de el ve kalemle belirli bir mevzû' üzerinde tatbîk görmesi, terkîb kanûnunun içinden geçmesi zarûrîdir. Bu mevzûun ilmî haysiyeti bir tarafa bırakılırsa, san'at haysiyeti bakımından bazı terkîb unsurlarının vücûduna ihtiyâç gösterir. Her yazı nev'ine göre, başka bir şekl ve karakter arzeden bu unsurları esâs îtibâriyle **bünye içi ve bünye dışı** olmak üzere iki guruba ayırabiliriz.

I- Bünye İçi Unsurlar: Harflerin kurulmasında ilk rolü alan nokta başta olmak üzere, elif-bâ harfleri ve bunların başta, ortada ve sonda şekilleri, visâk¬lar, bitişmeler, dokunma ve takılmalar,

م

م

ـ

ـ

ـ

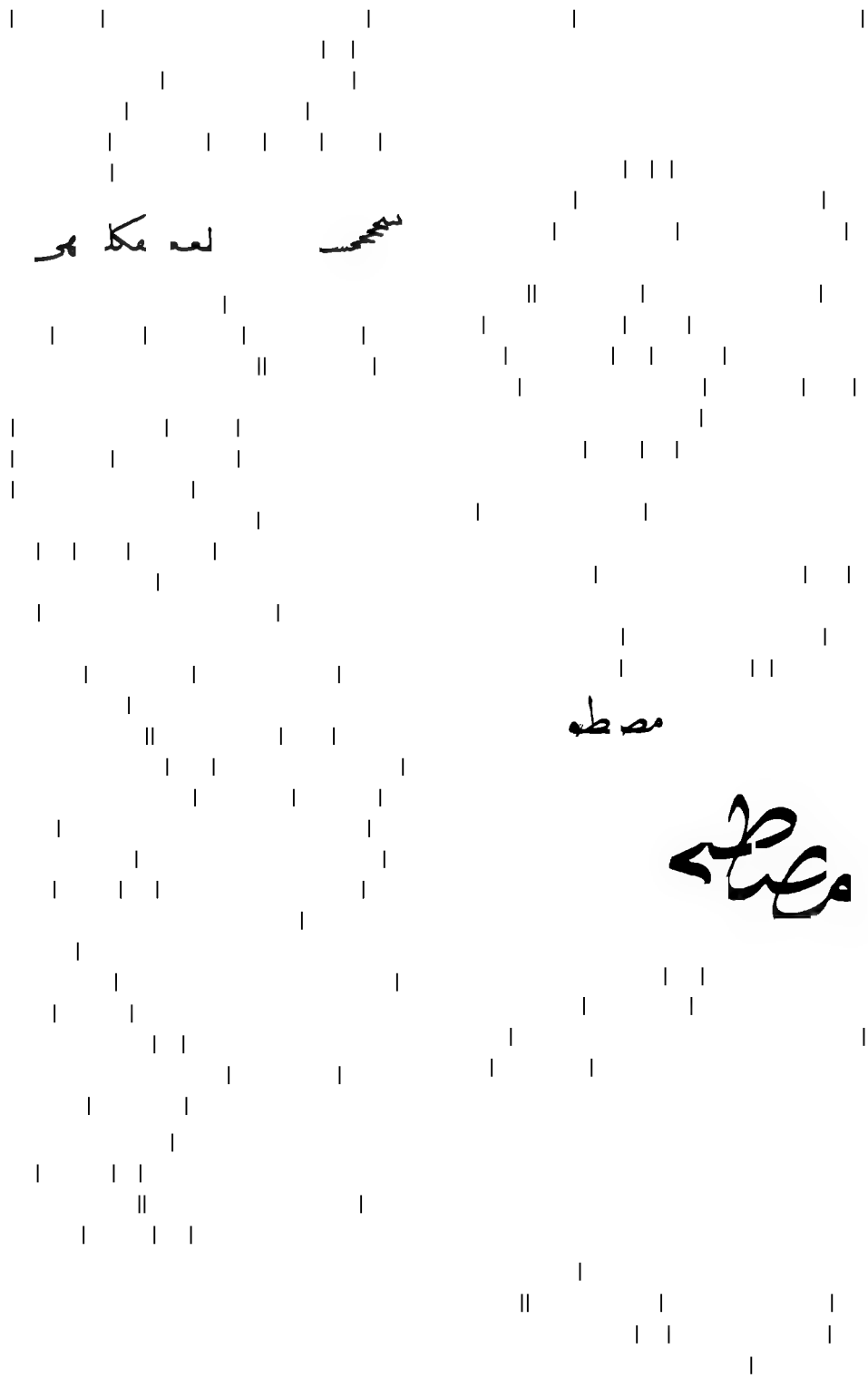

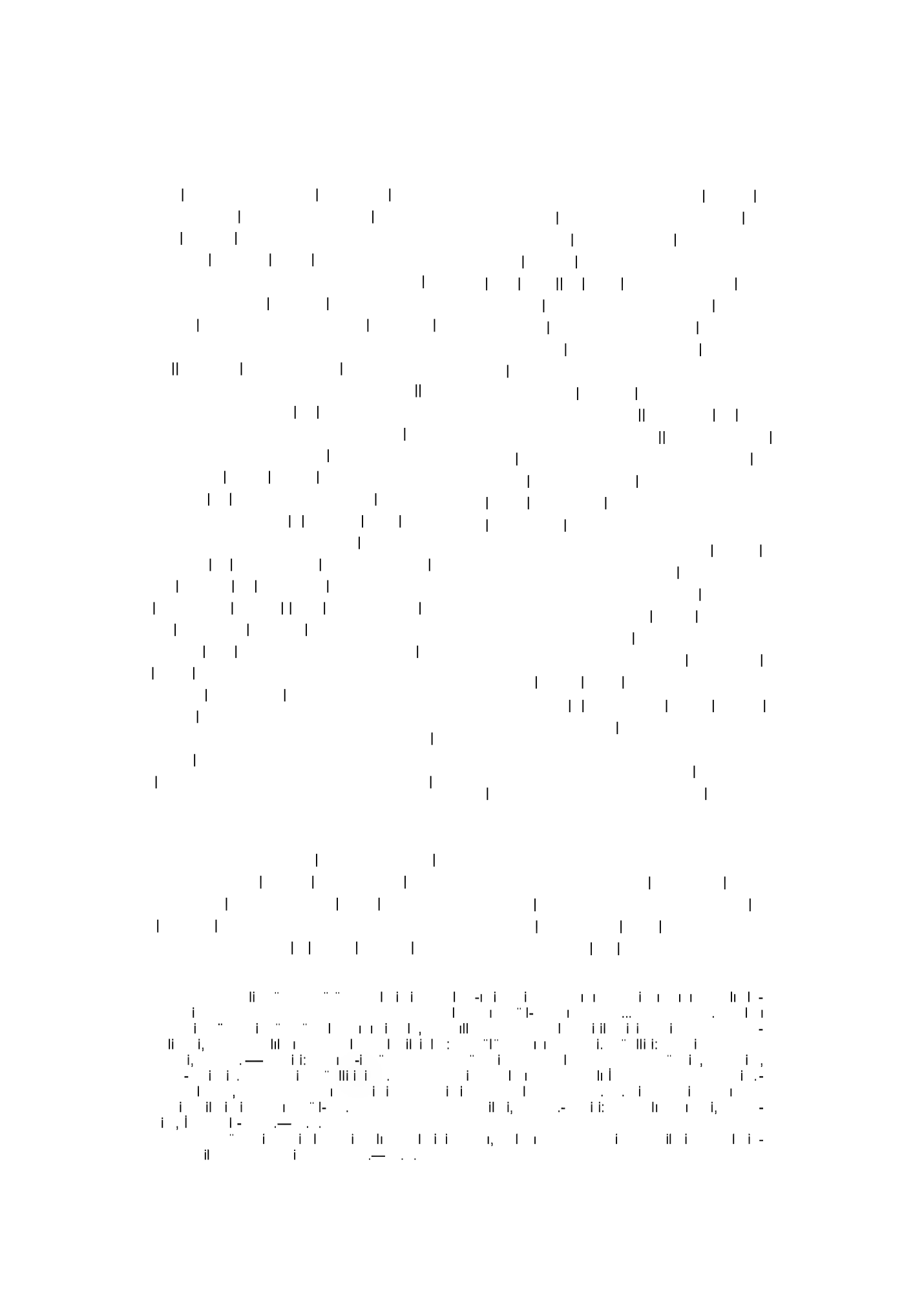

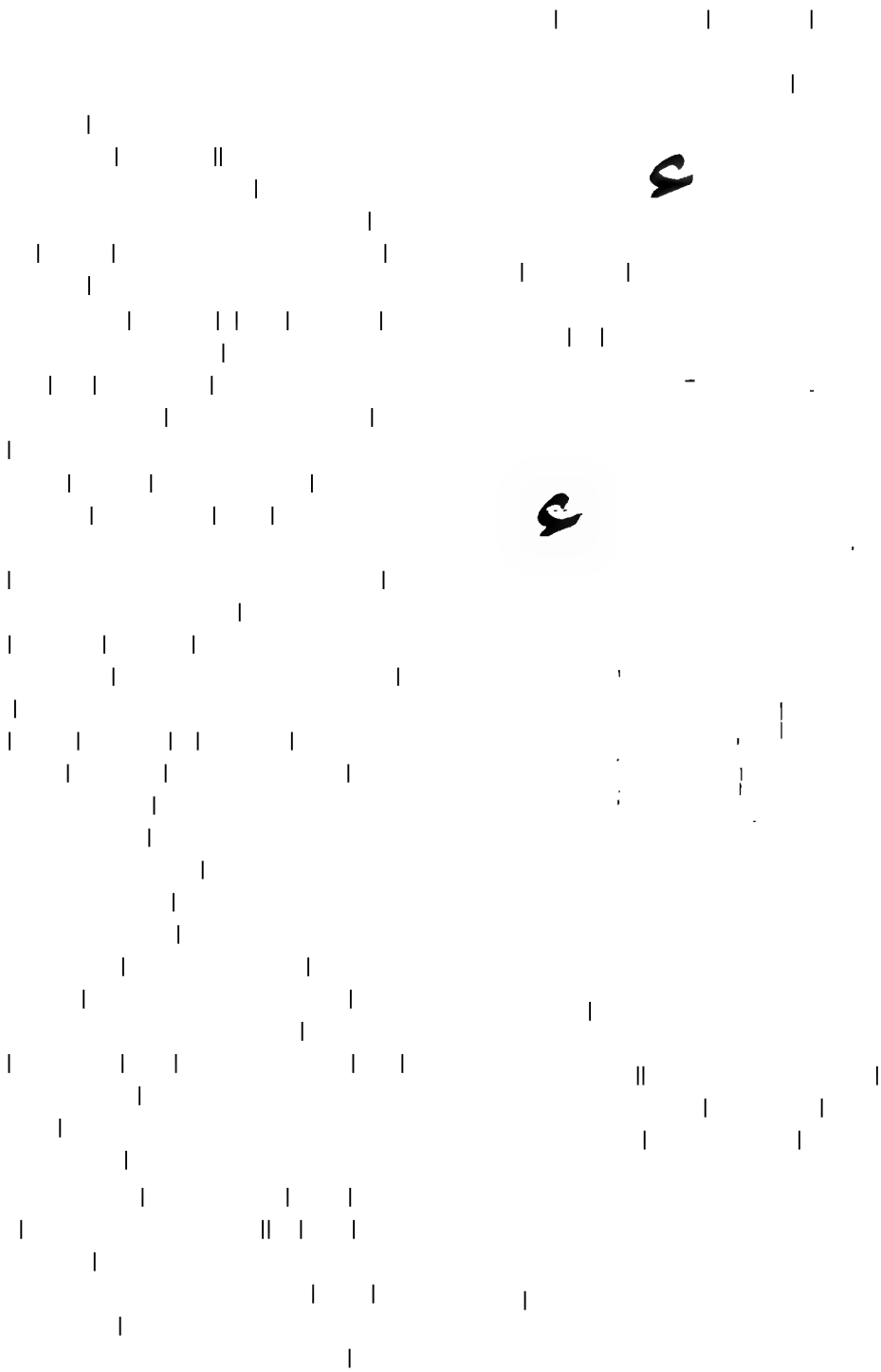

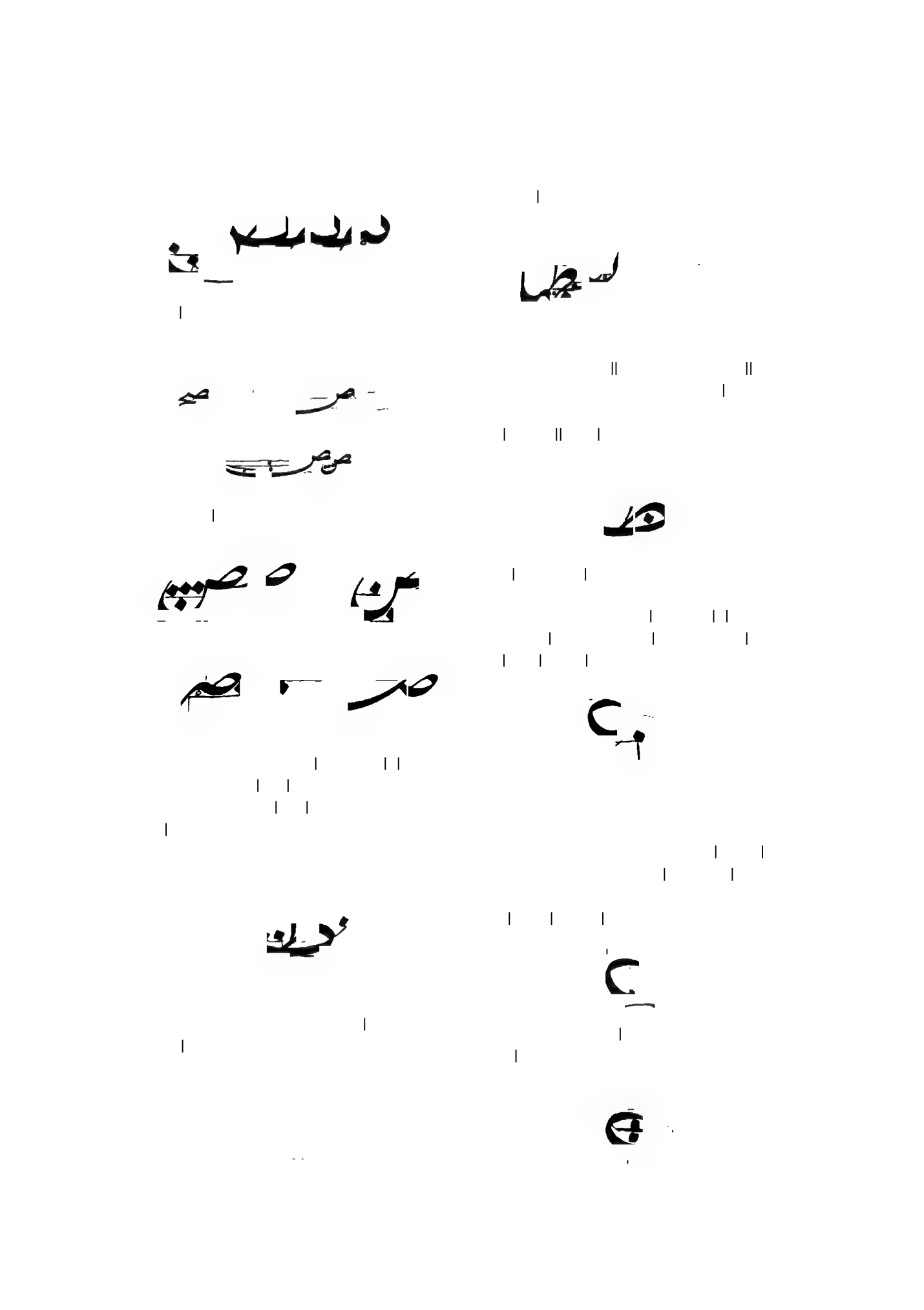

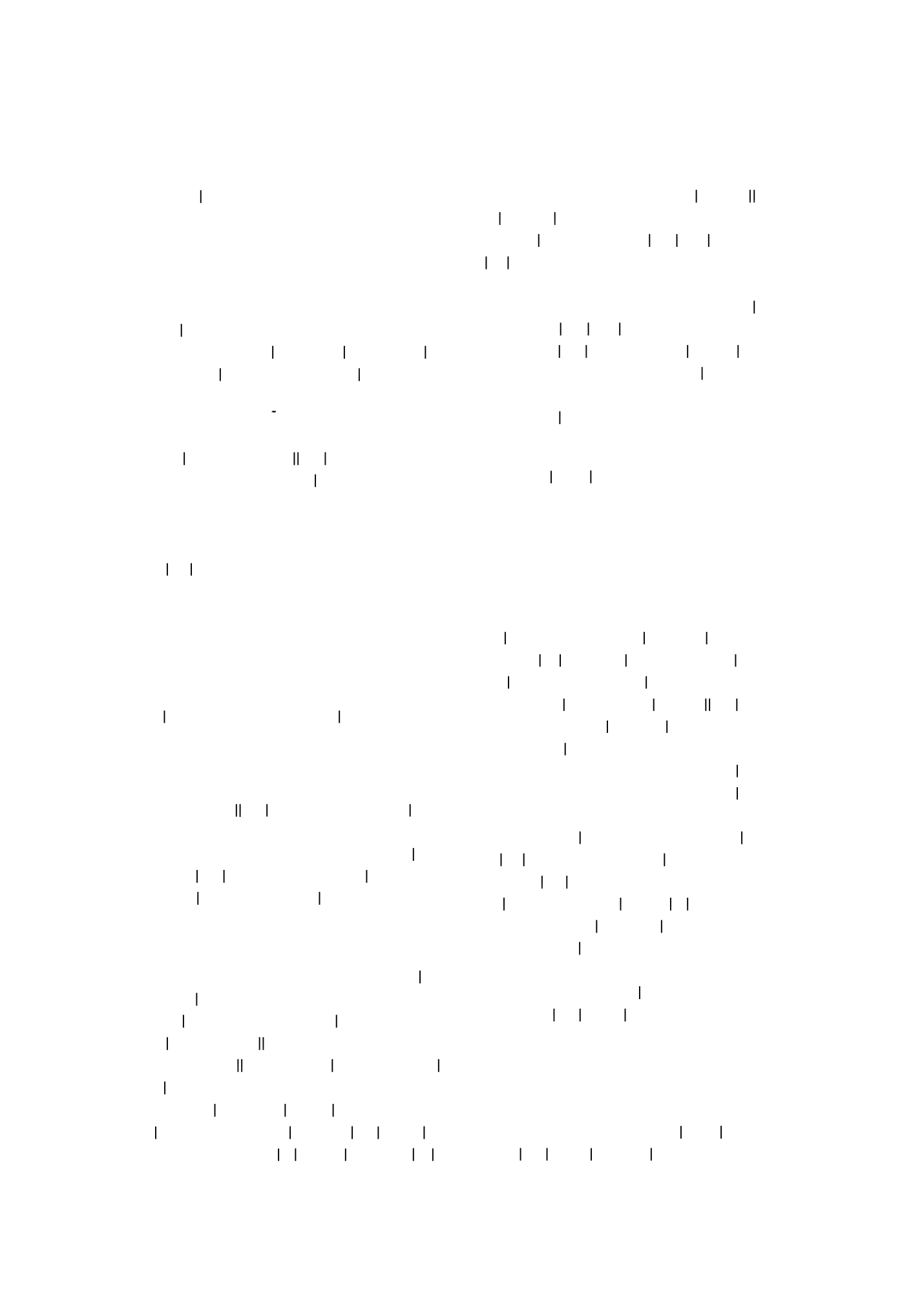

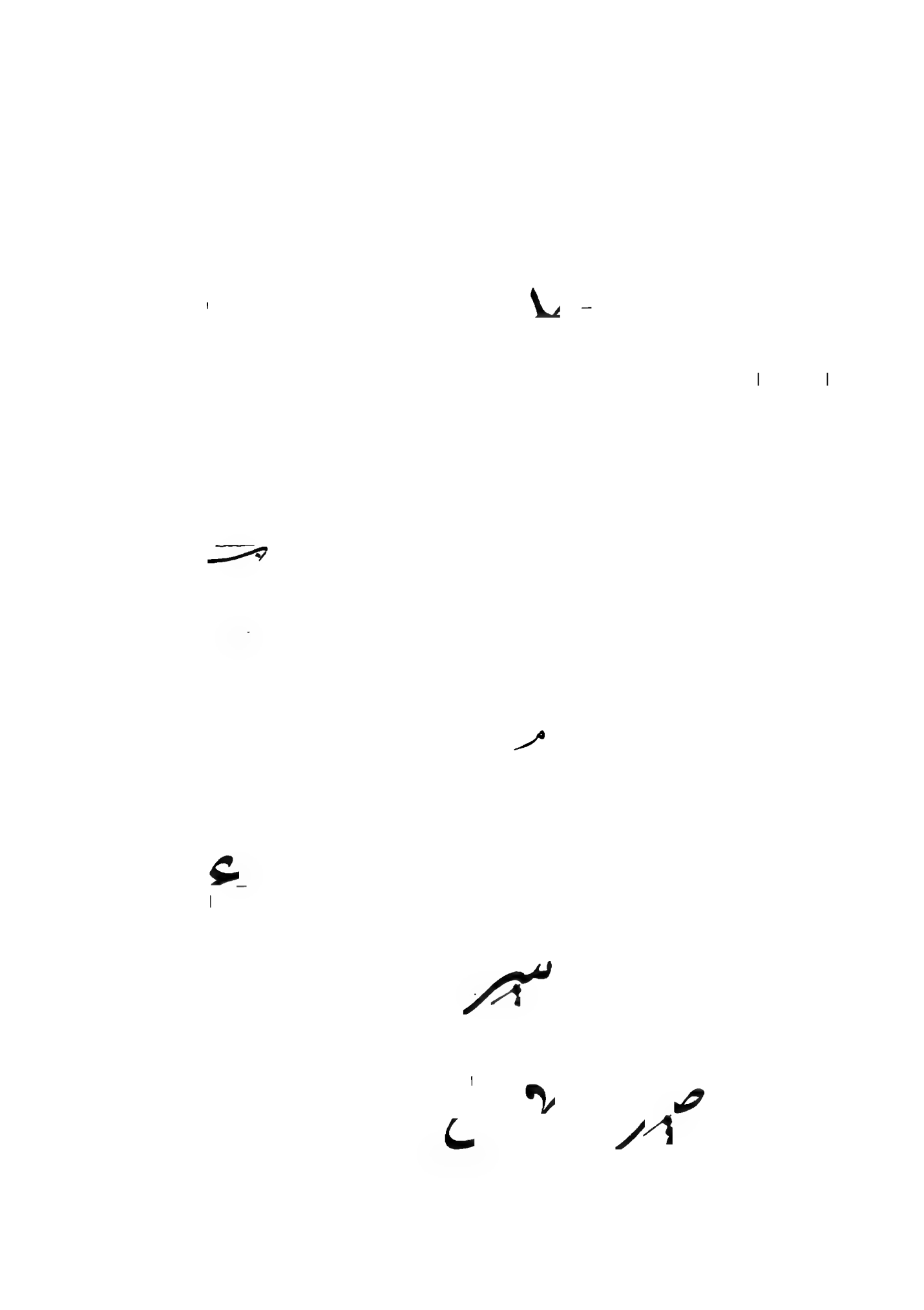

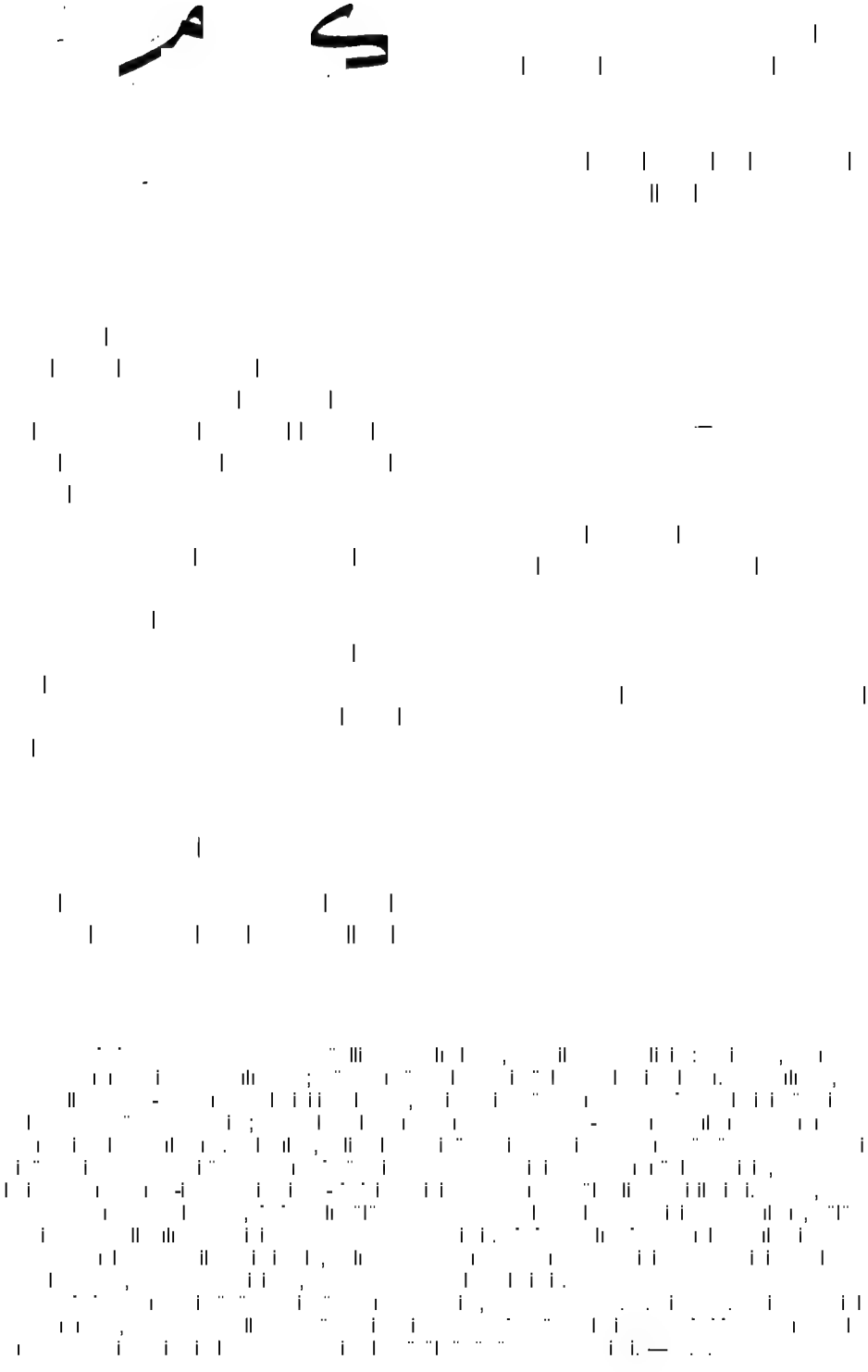

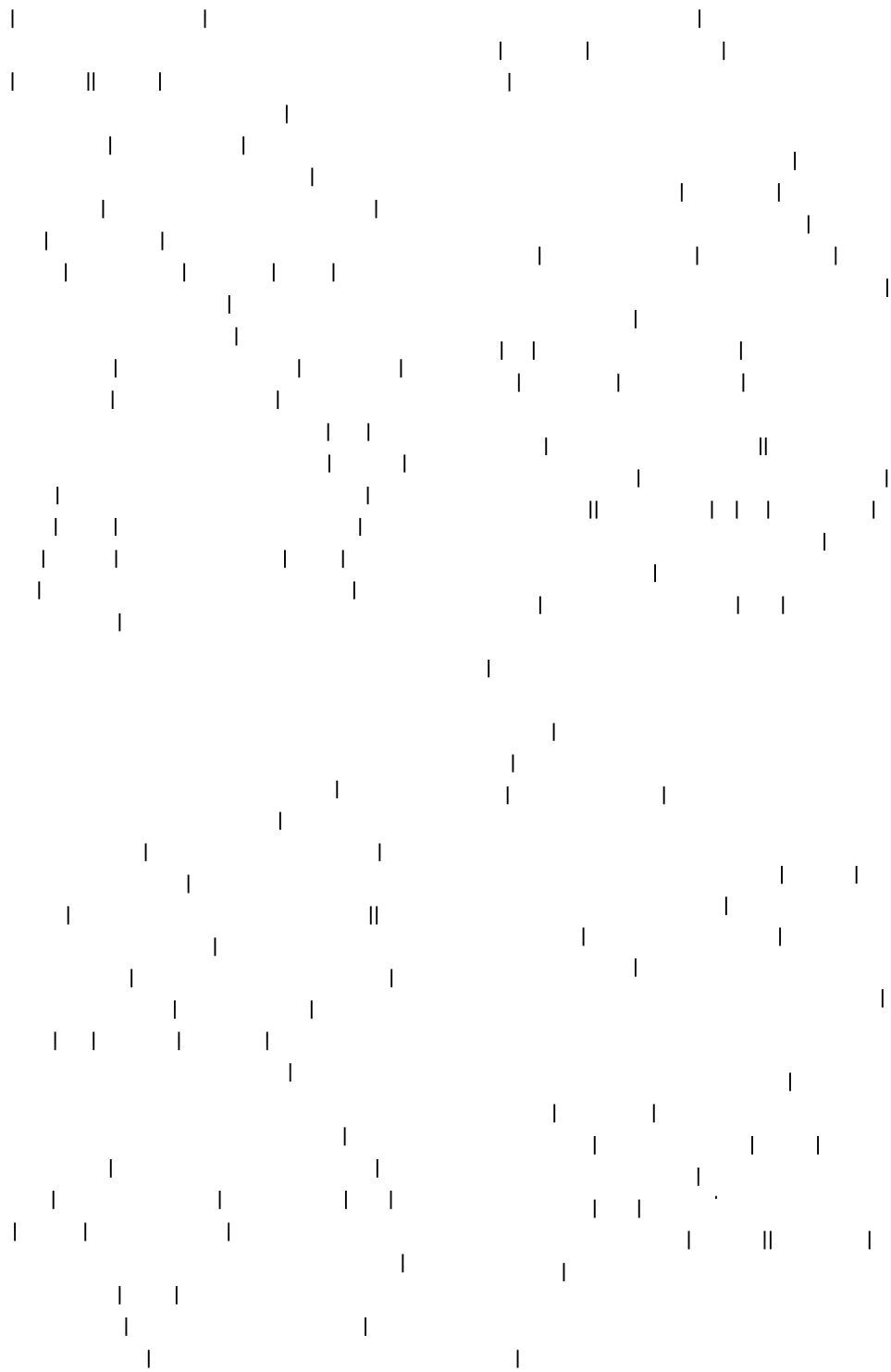

Resim: 260 — Mahmud Celâleddin (?-1829)'in Celî Sülüs hattıyla yazdığı ve Peygamberimizin ömrünü, nübüvvet müddetini, Mekke ve Medîne'deki yaşayışlarını ebced hesabıyla gösteren şu levhada yazı ve harekeler, Mahmud Celâleddin'in sert üslûbu içinde birbirleriyle âhenkli bir şekilde kaynaşmışlardır.

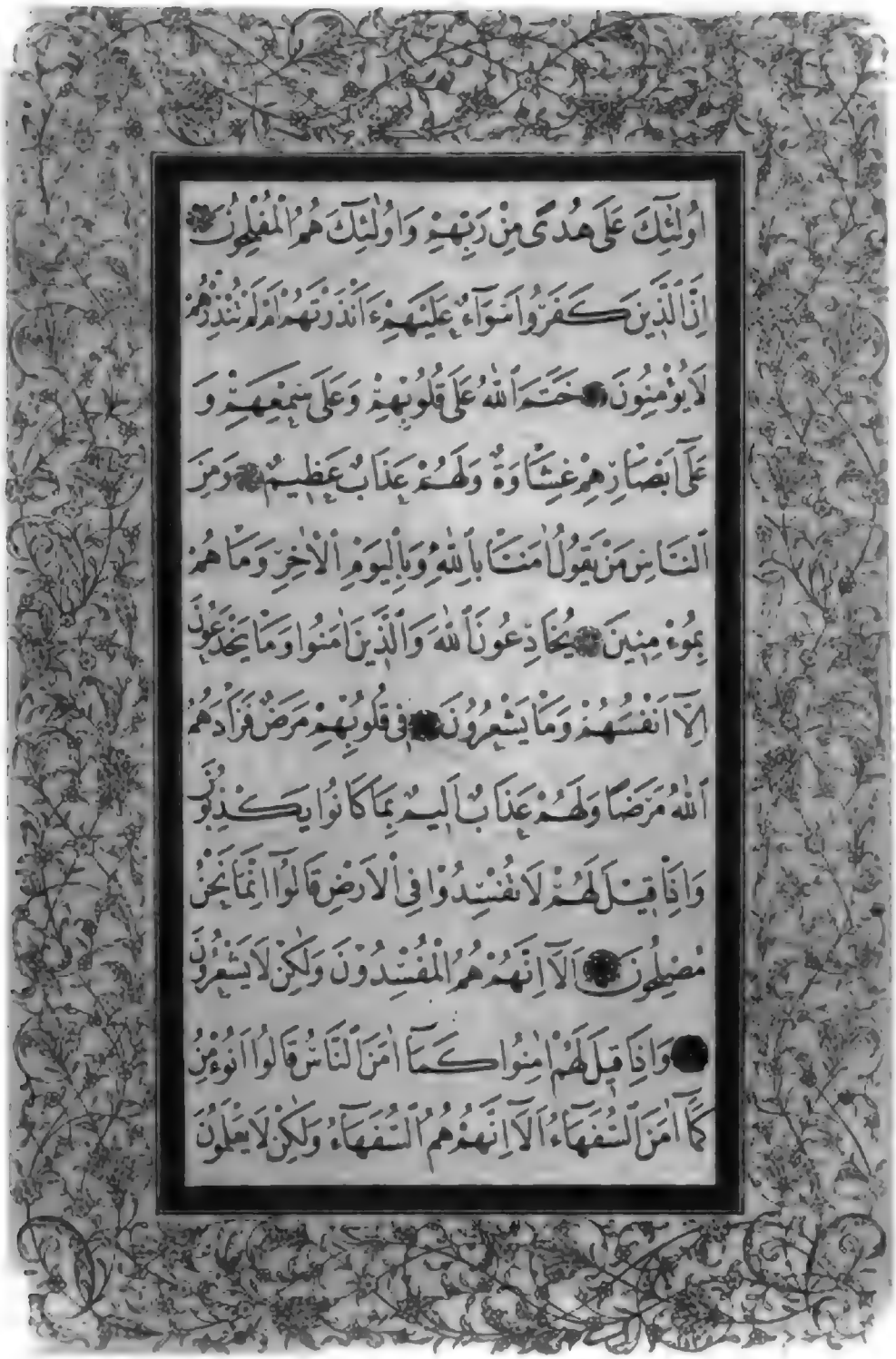
أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ ۖ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝
إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ
لَا يُؤْمِنُونَ ۝ خَتَمَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَعَلَىٰ سَمْعِهِمْ ۖ وَ
عَلَىٰ أَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝ وَمِنَ
النَّاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَا هُم
بِمُؤْمِنِينَ ۝ يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَمَا يَخْدَعُونَ
إِلَّا أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ۝ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ فَزَادَهُمُ
اللَّهُ مَرَضًا ۖ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ ۝
وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ
مُصْلِحُونَ ۝ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَلَٰكِن لَّا يَشْعُرُونَ ۝
وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ آمِنُوا كَمَا آمَنَ النَّاسُ قَالُوا أَنُؤْمِنُ
كَمَا آمَنَ السُّفَهَاءُ ۗ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَاءُ وَلَٰكِن لَّا يَعْلَمُونَ

Resim: 261 — Hacı Kâmil Akdik (1861-1941)'den bir Nesih sayfa.

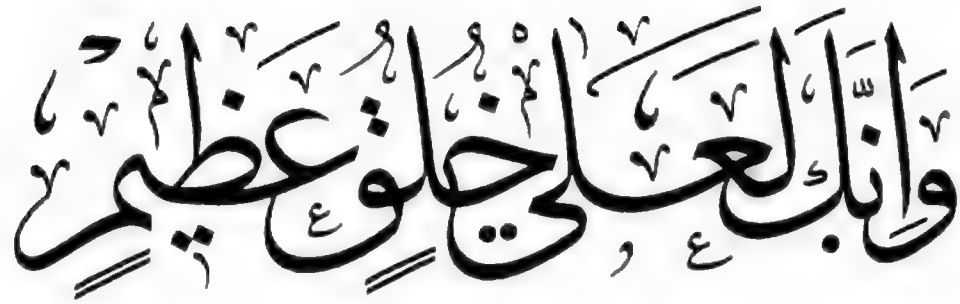

Resim: 262 — Bakkal Ârif Efendi'nin metin içinde bahsî geçen, harekeleri ihmâl edilmiş bir Sülüs satırı.

Resim: 263 — Halim Özyacı (1898-1964)'dan hattı ve harekeleriyle îtinalı bir kıt'a.

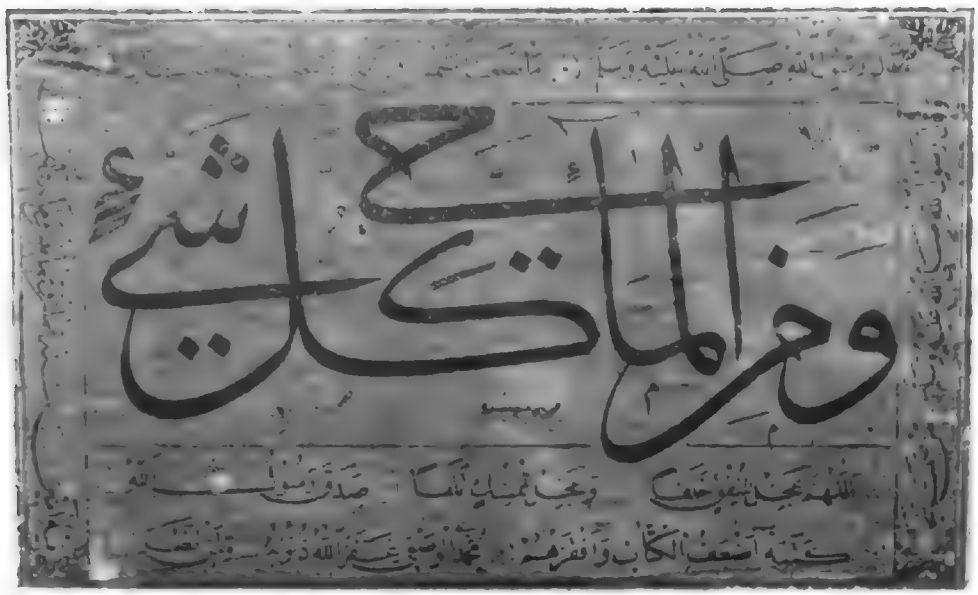

Resim: 264— Lâz Ömer Efendi (? - 1824)'nin bahsi geçen levhası.

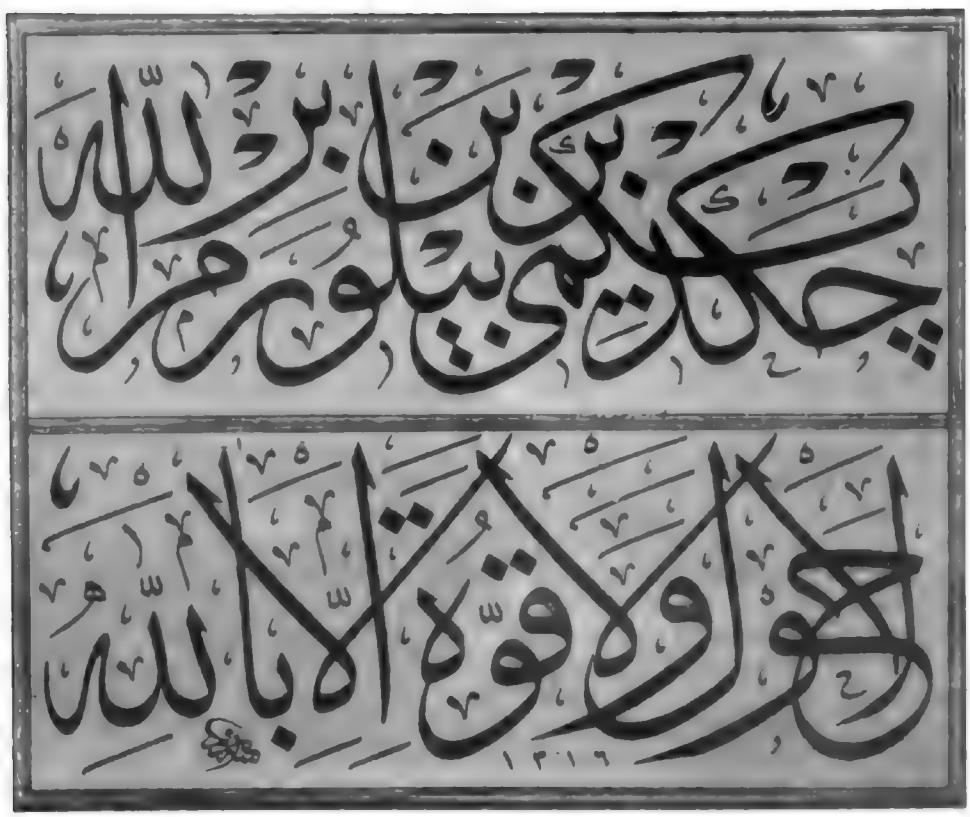

Resim: 265 — Hacı Nazif Bey'in hareke ve şâir işaretleri sıkışık olarak tertiplediği bir levhası.

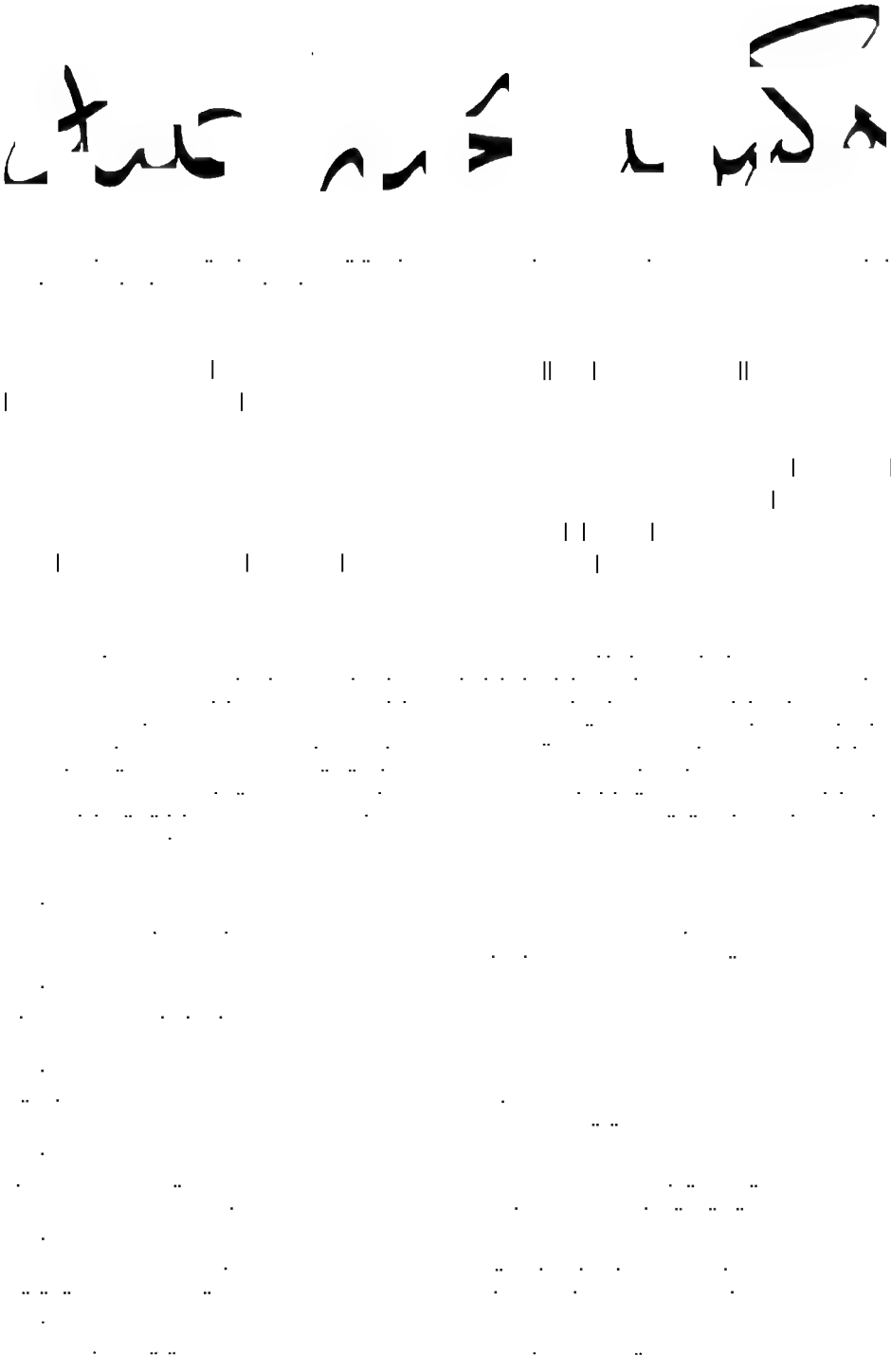

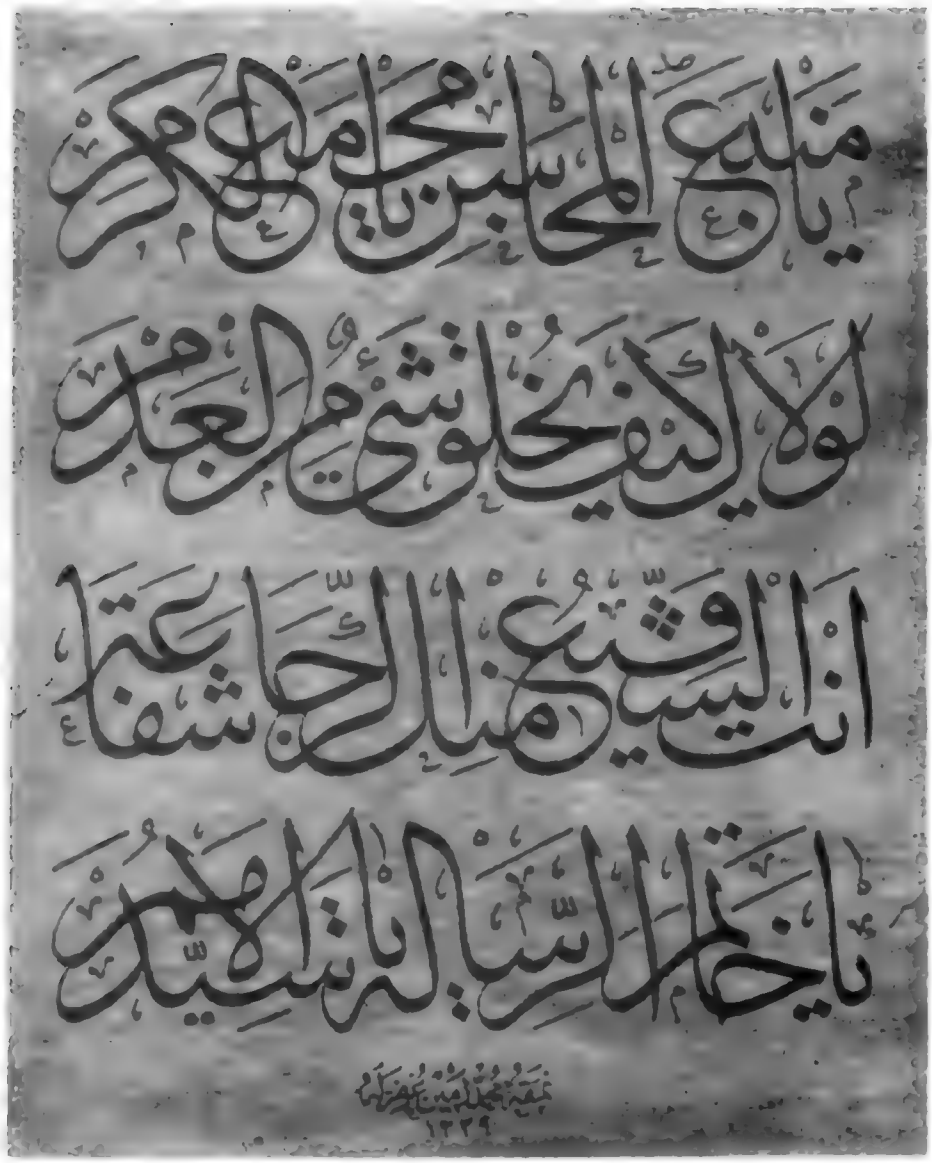

Resim: 267 — Neyzen Emin Yazıcı (1883-1945)'nın İtinalı bir Sülüs levhası.

Resim: 290

Gûyiyâ ol dürr-i dendân-ı nefis
İki mısrâ îdi mevzûn-ı selis

Şöyle şeffaf idi ol cevher-i sâf
İncilâsiyle dolardı etraf.

Hilye-i Hâkanî'nin devâmını Yesârizâde'nin yazıp yazmadığı belli olmadığı gibi, imzâsının bulunduğu kıt'a da elde mevcud değildir. Ancak, "müfredât"ı ikmâl etmiş bir hat müntesibiTa'lîk'ın bütün nükte ve ölçülerini bu kıt'alarda görüp istifâde edebilir. Bu fotoğraflardan sonra, örnek olarak diğer yazı resimleri de sırayla verilecektir.— Uğur DERMAN

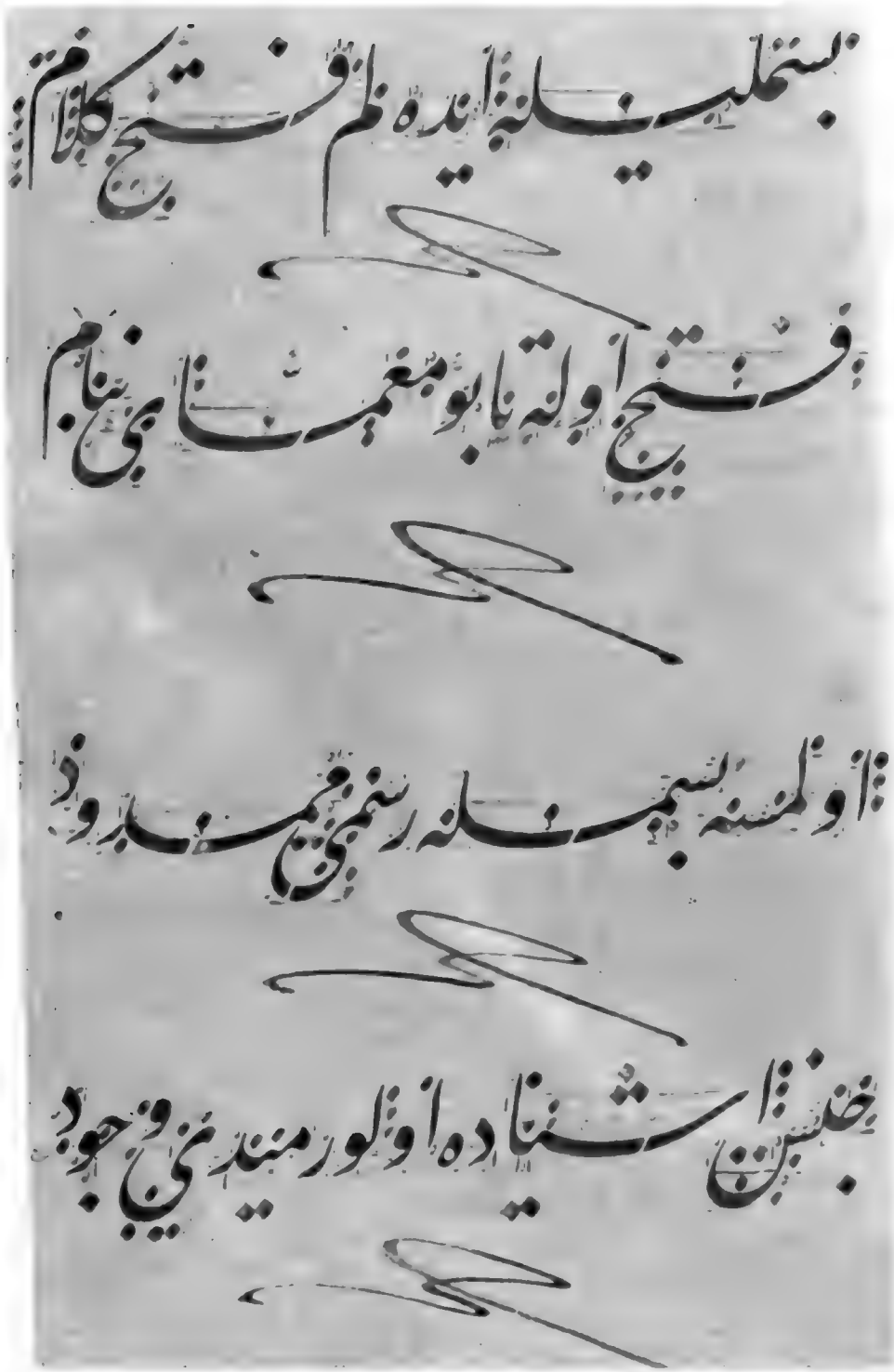

Resim: 268 - Yesârîzâde'nin Hilye-i Hâkanî meşki (1)

Resim: 269 — Yesârîzâde'nin Hilye-i Hâkanî meşki (2)

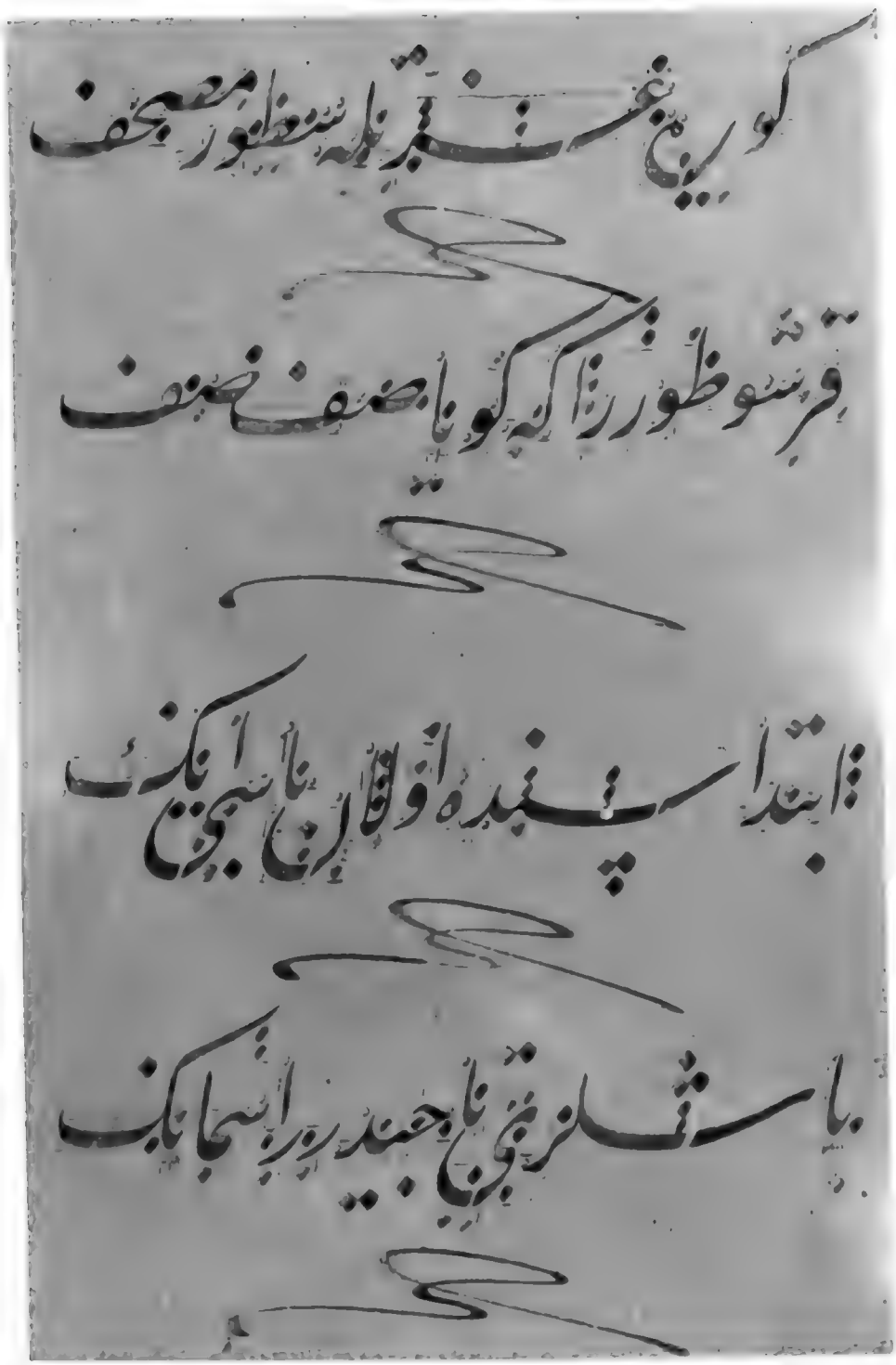

Resim: 270 — Yesârîzâde'nin Hilye-i Hâkanî meşki (3)

Resim: 271 — Yesârîzâde'nin Hilye-i Hâkanî meşki (4)

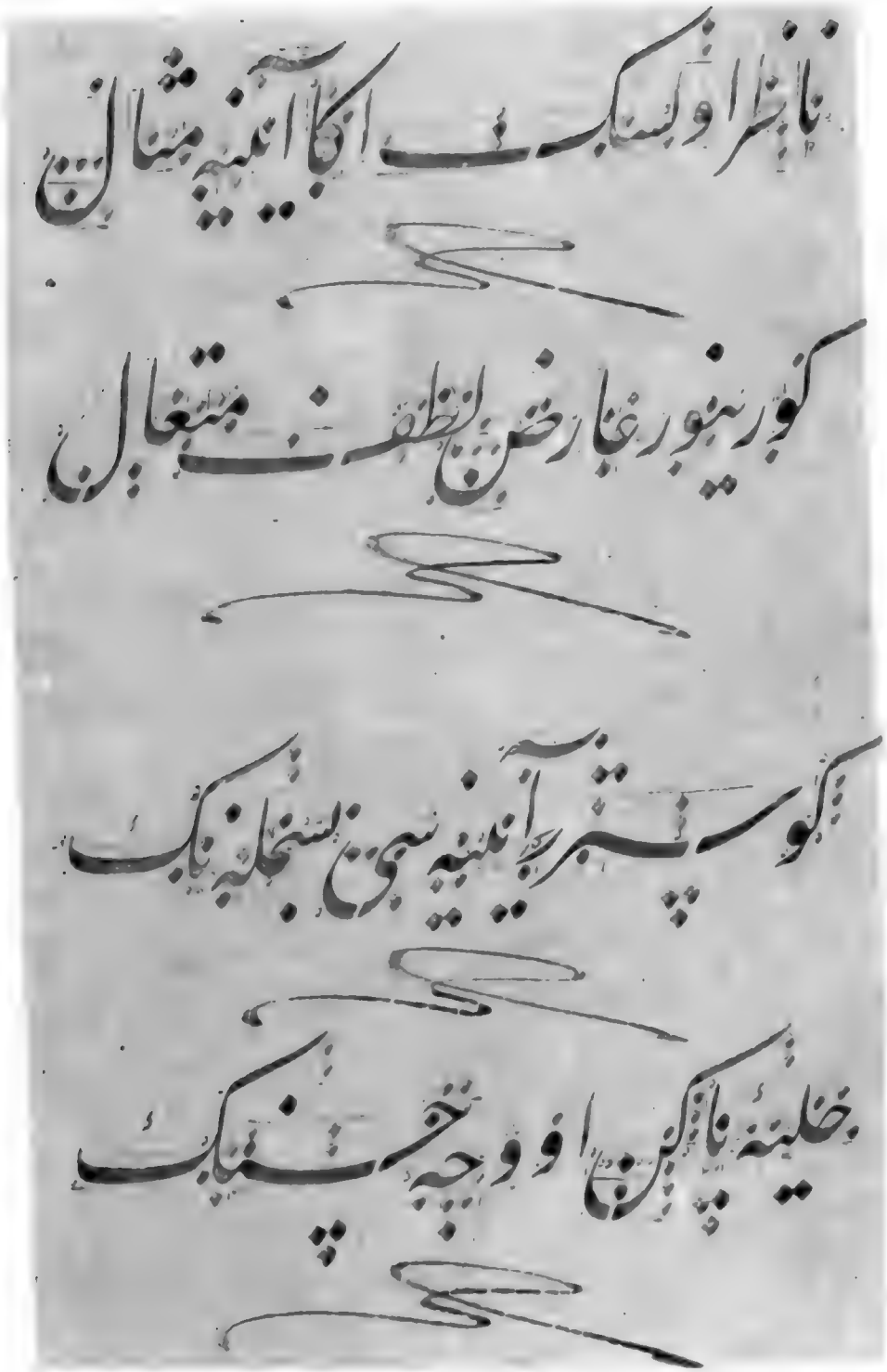

Resim: 272 — Yesârîzâde'nin Hilye-i Hâkanî meşki (5)

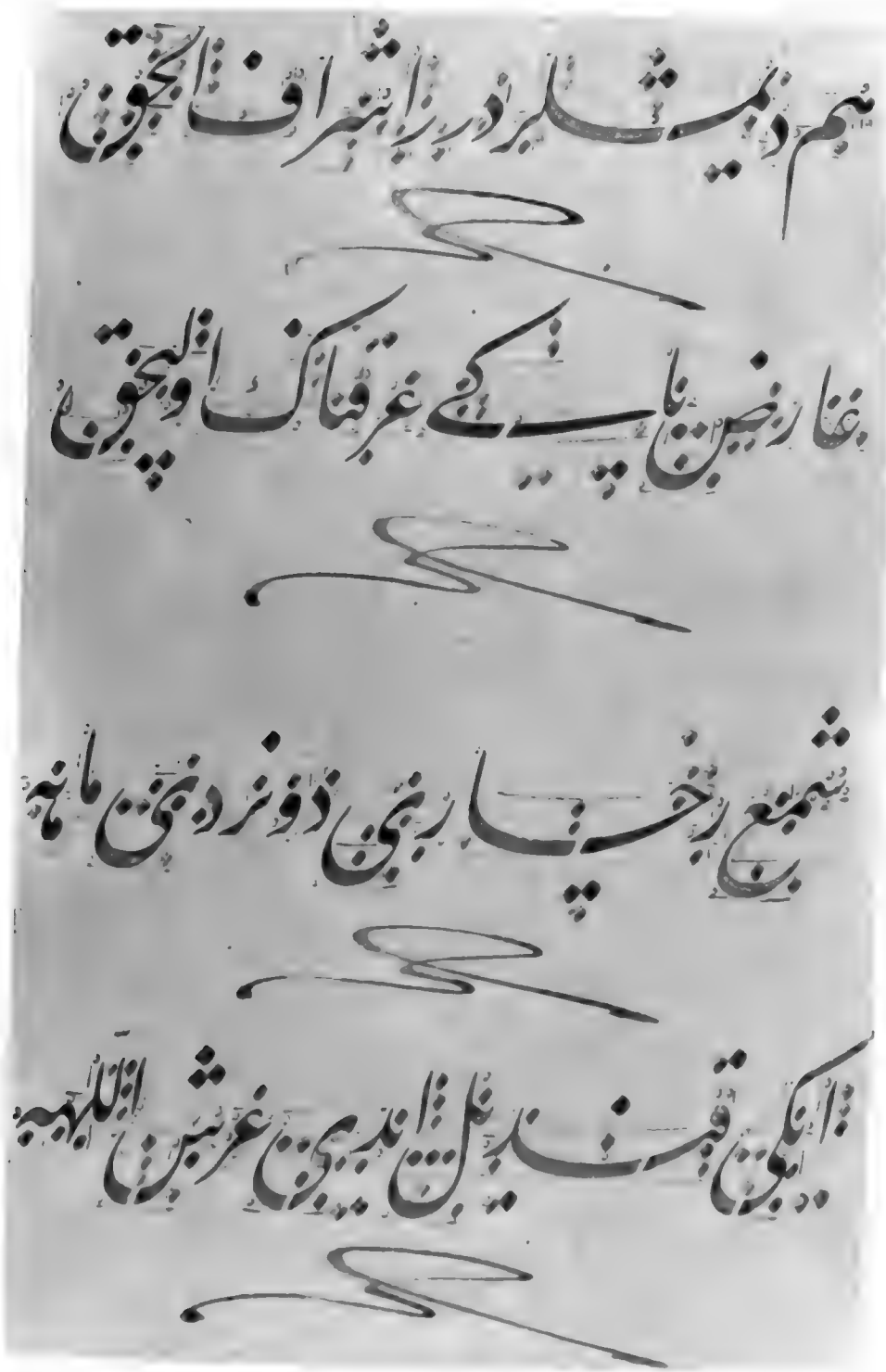

: 273 — Yesârîzâde'nin Hilye-i Hâkanî meşki (6)

Resim: 274 — Yesârîzâde'nin Hilye-i Hâkanî meşki (7)

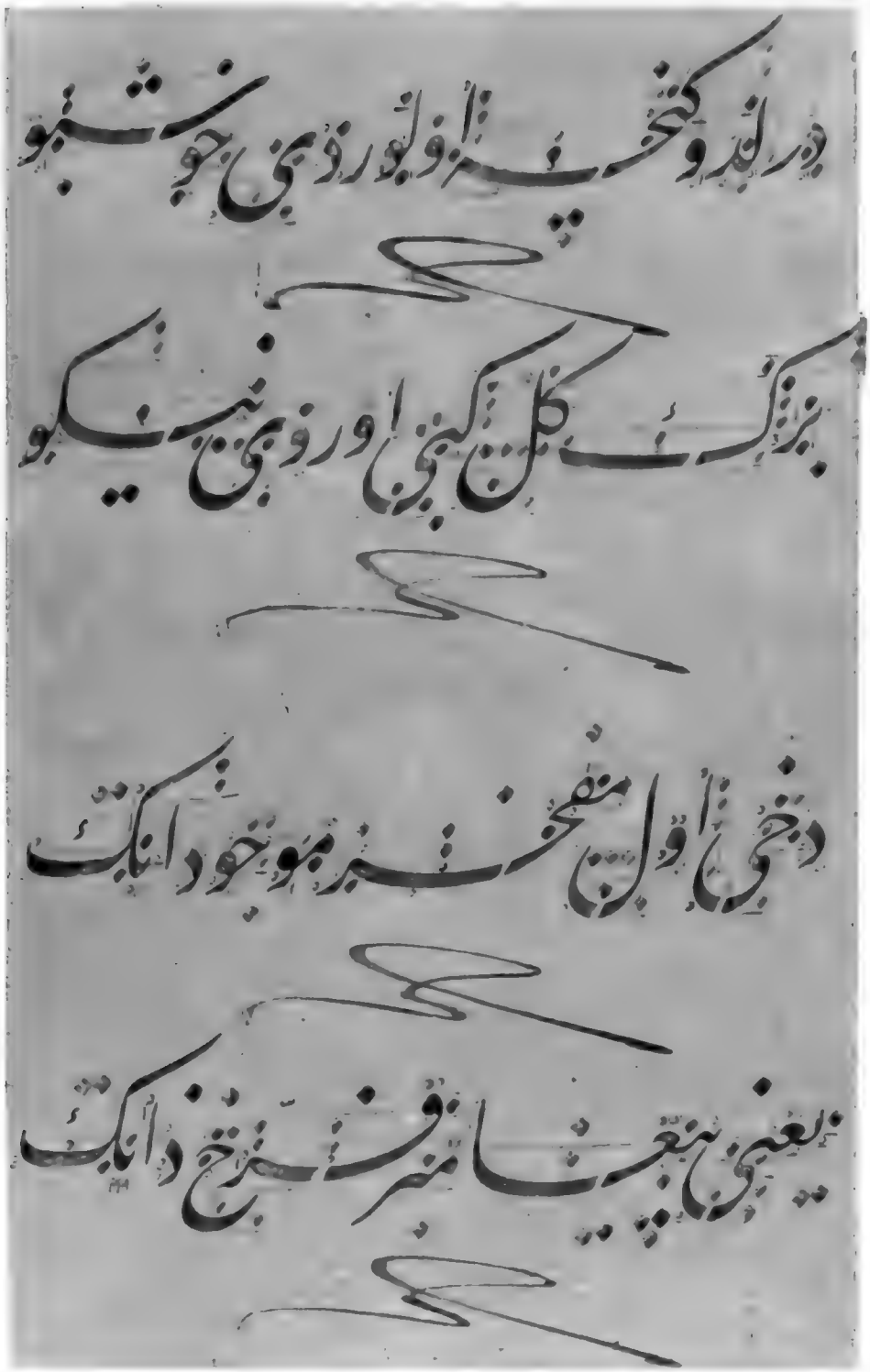

Resim: 275 - Yesârîzâde'nin Hilye-i Hâkanî meşki (8)

Resim: 276 — Yesârîzâde'nin Hilye-i Hâkanî meşki (9)

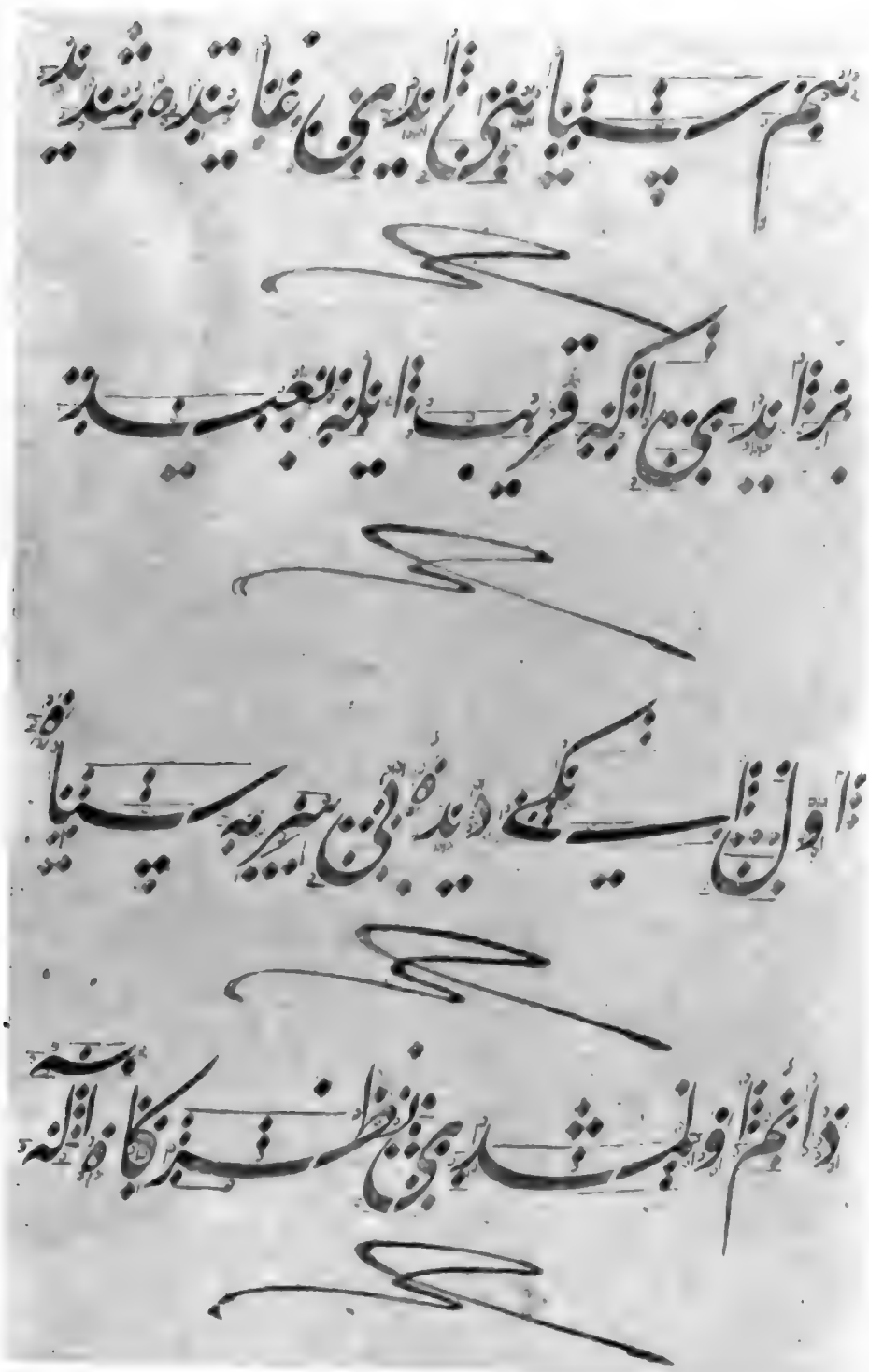

Resim: 277 — Yesârîzâde'nin Hilye-i Hâkanî meşki (10)

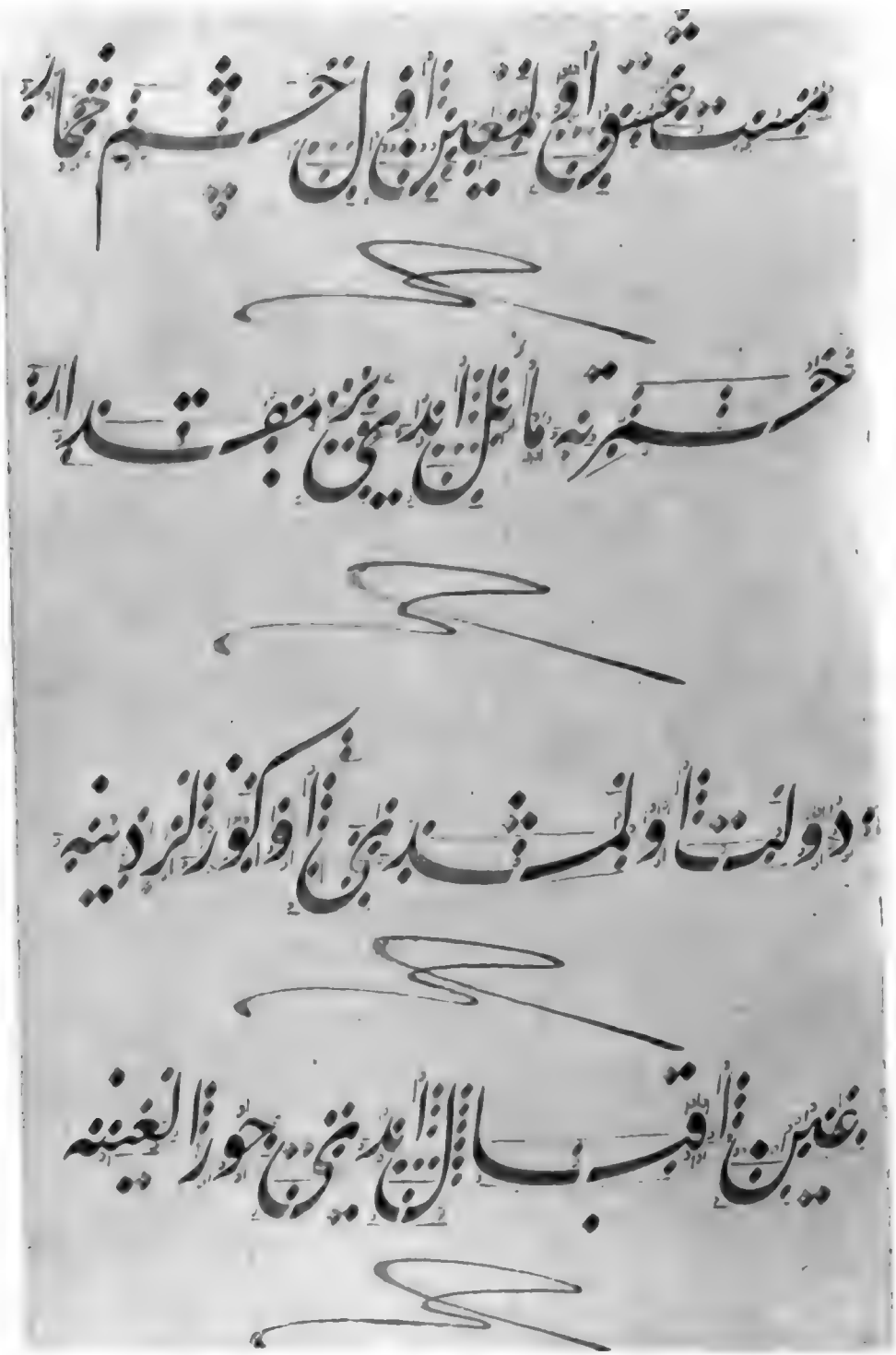

Resim: 278 — Yesârîzâde'nin Hilye-i Hâkanî meşki (11)

Resim: 279 — Yesârîzâde'nin Hilye-i Hâkanî meşki (12)

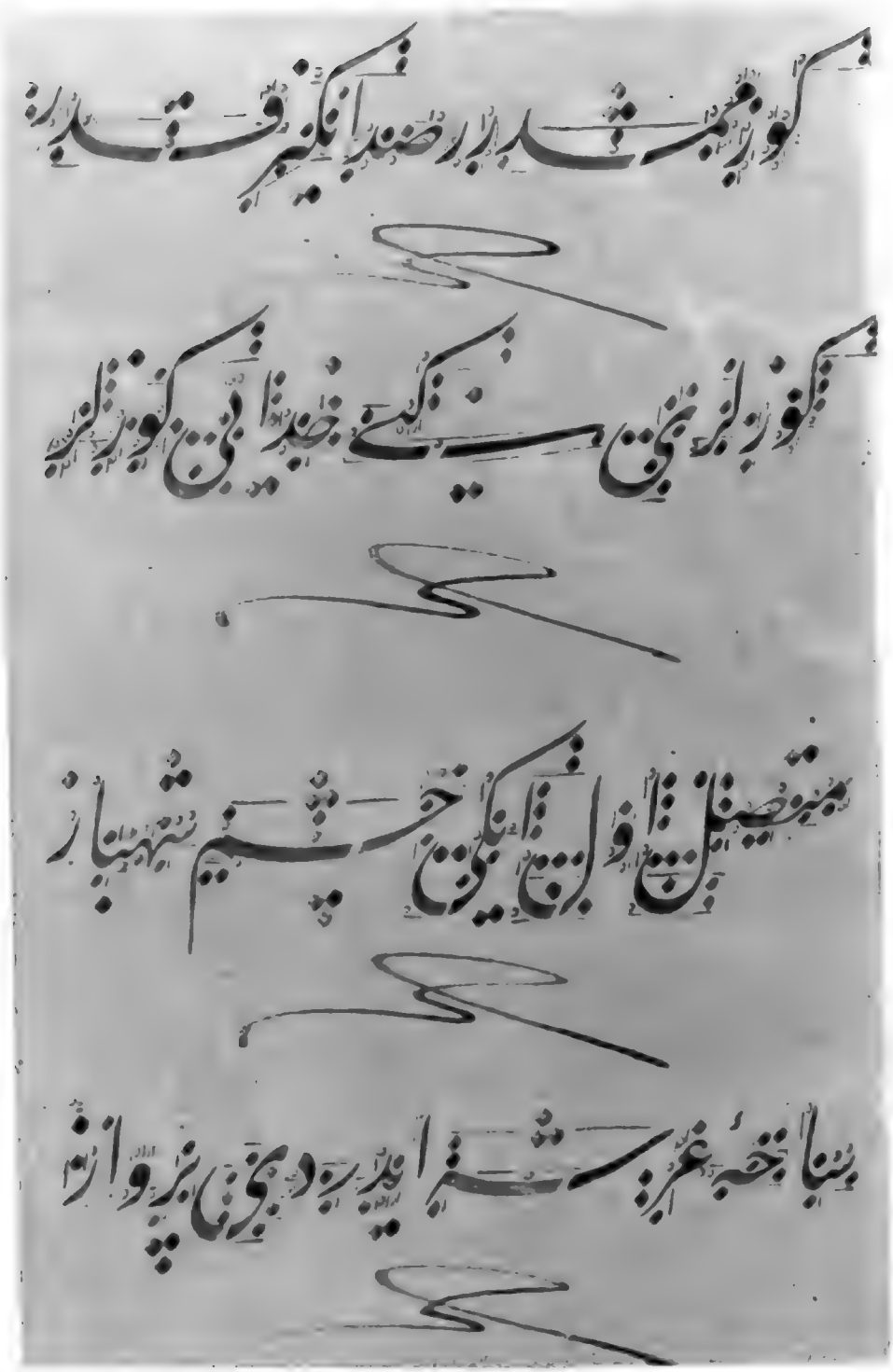

Resim: 280 — Yesârîzâde'nin Hilye-i Hâkanî meşki (13)

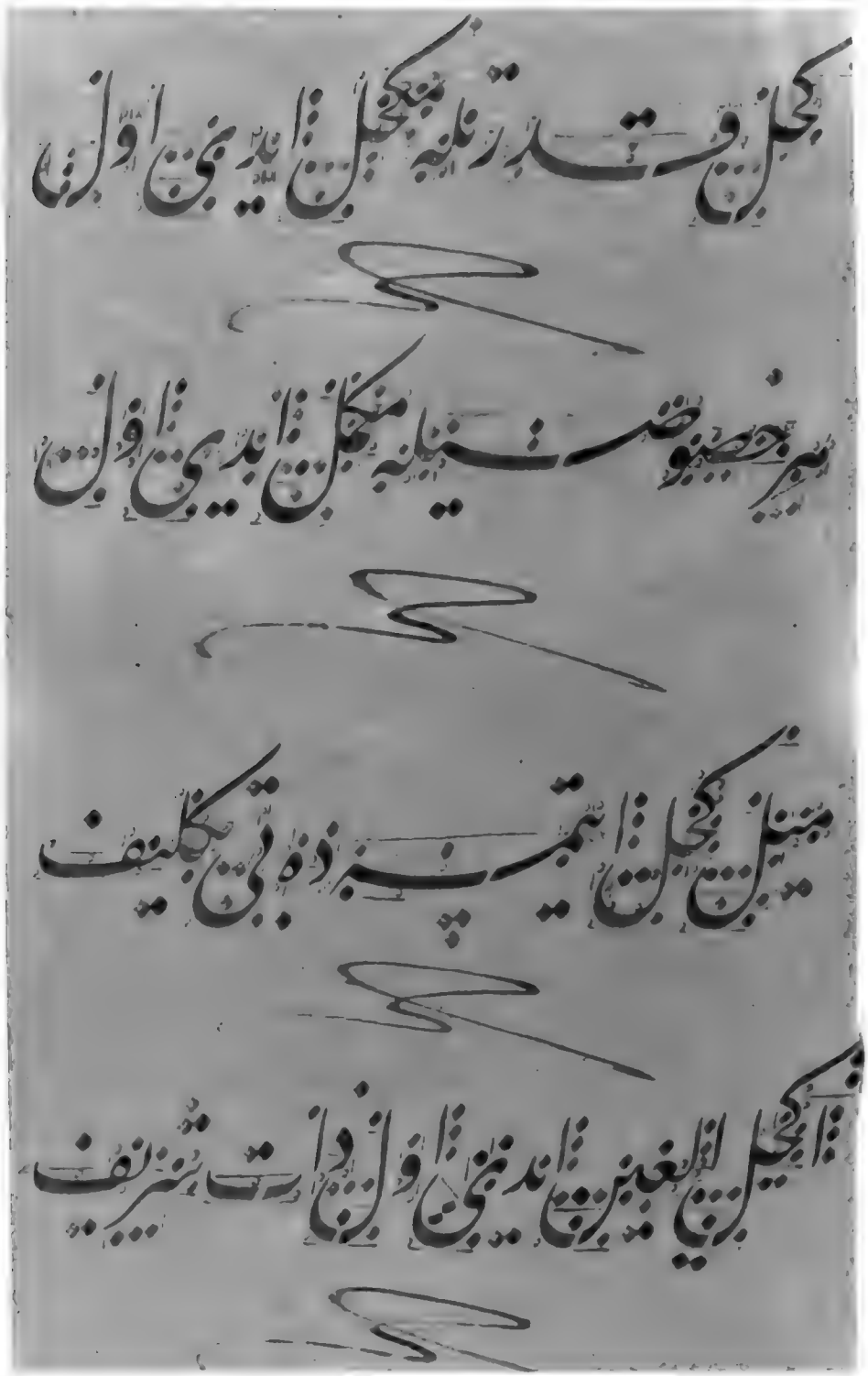

Resim: 281 — Yesârîzâde'nin Hilye-i Hâkanî meşki (14)

Resim: 282 — Yesârîzâde'nin Hilye-i Hâkanî meşki (15)

Resim: 283 — Yesârîzâde'nin Hilye-i Hâkanî meşki (16)

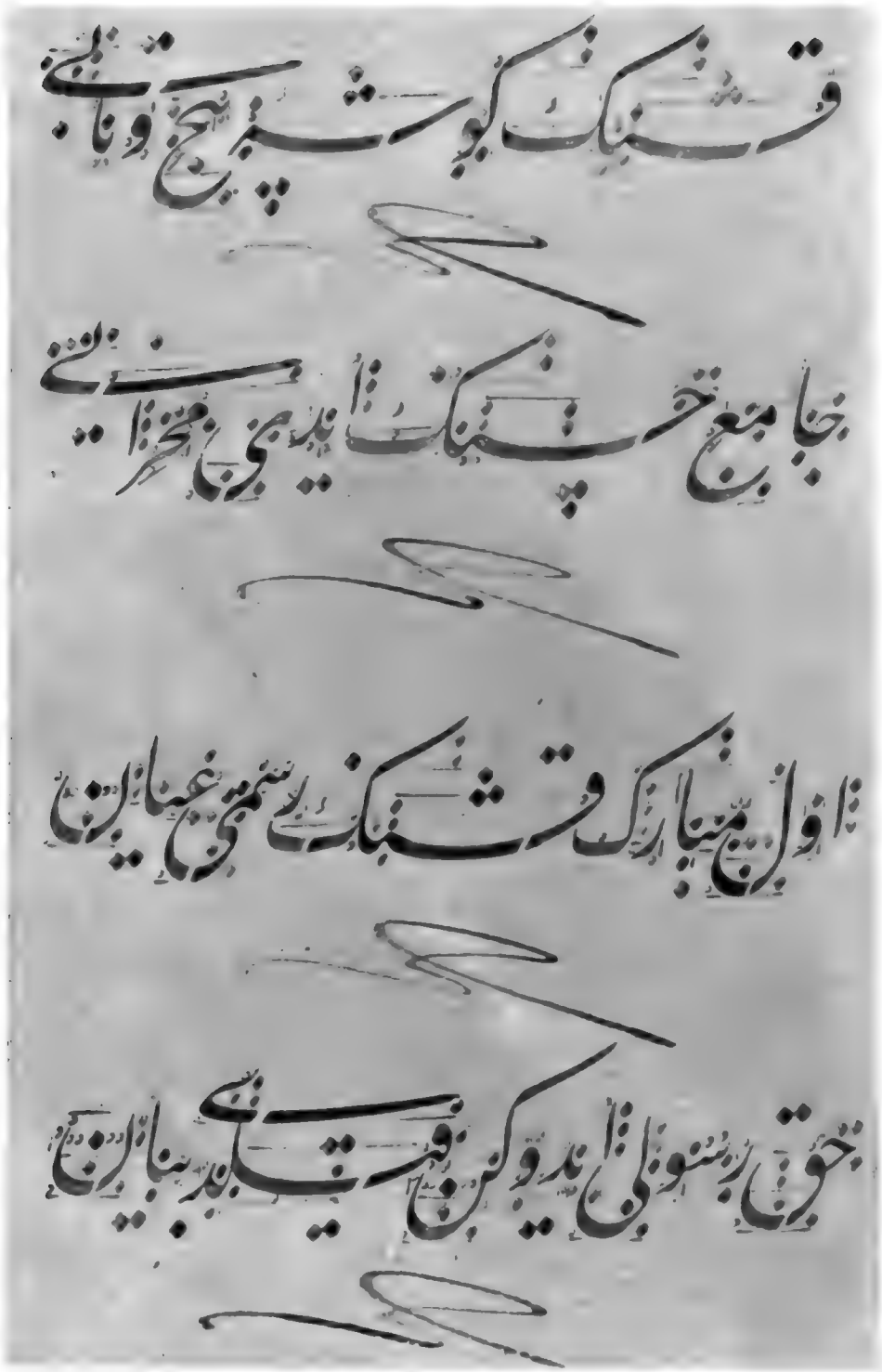

Resim: 284 — Yesârîzâde'nin Hilye-i Hâkanî meşki (17)

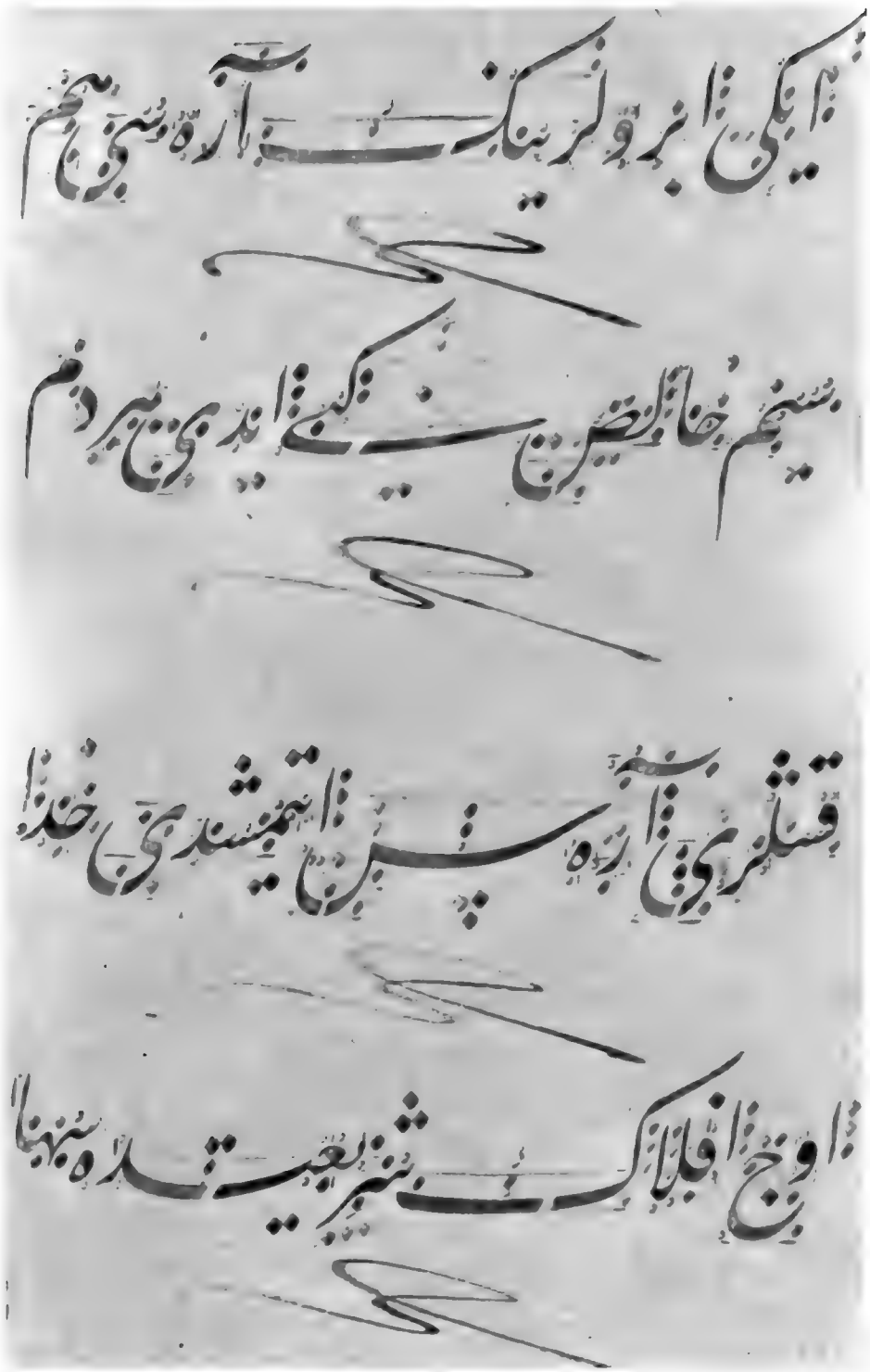

Resim: 285 — Yesârîzâde'nin Hilye-i Hâkanî meşki (18)

ح ـ ـ ـ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ـــــ ـــــ ـــــ

ـــــ ـــــ

ـــــ ـــــ

ـــــ ـــــ ـــــ

ـــــ ـــــ ـــــ

ـــــ ـــــ ـــــ

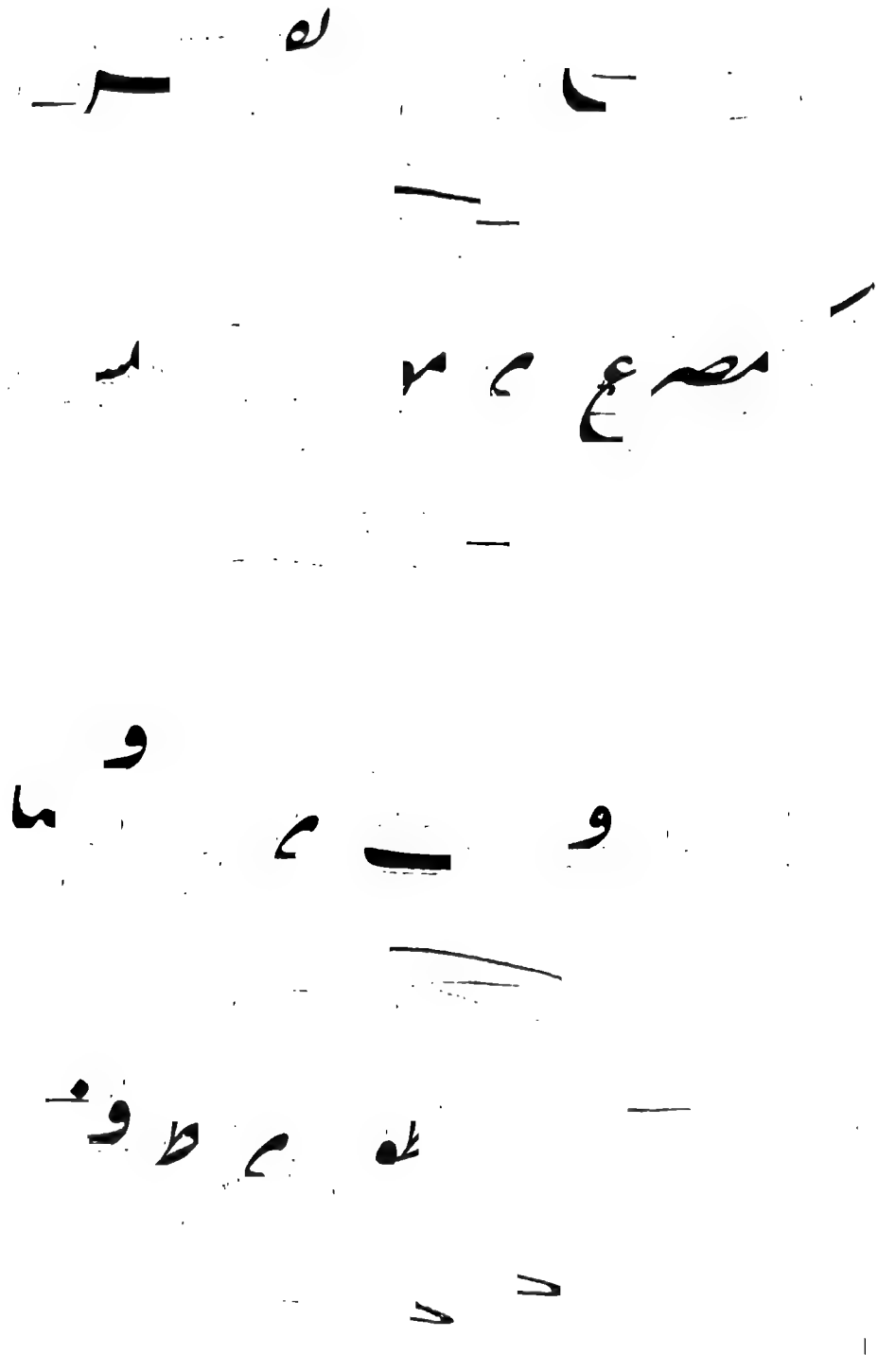

Resim: 292 - Ahmed Karahisârî (1469-1556)'nin Muhakkak, Nesih ve Sülüs hatlarıyla yazdığı mushaftan bir sahife (Topkapı Sarayı)

Resim: 293 — Hasan Çelebi (16. asır)'nin bir eserinden Muhakkak hattıyla imzâ sahifesi (974 H.- 1556 M. tarihli, Topkapı Sarayı).

Resim: 294 — Yesarî Es'ad Efendi (?-1798)'den mâil Ta'lîk kıt'a.

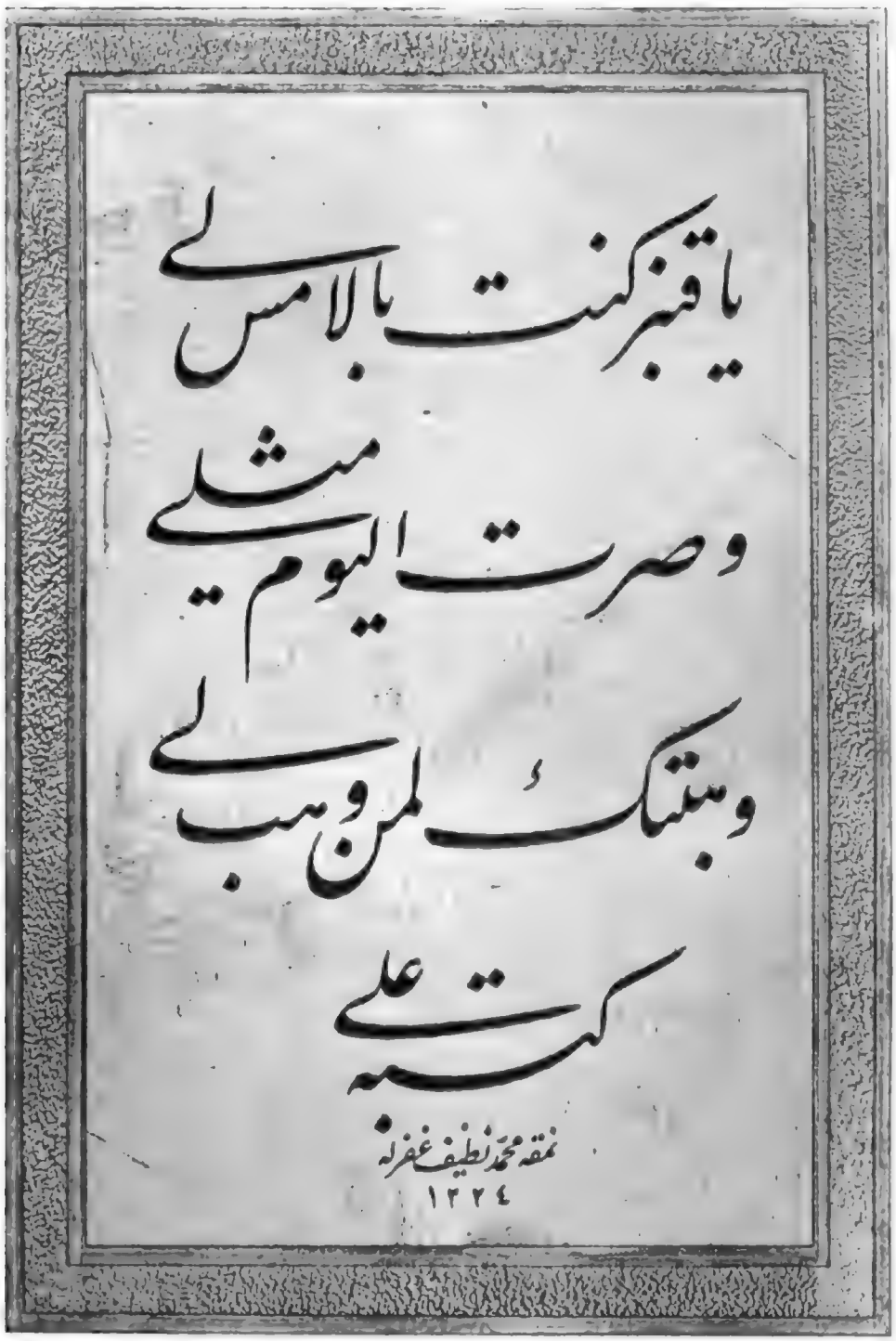

Resim: 295 — Nazif Bey (1846-1913)'in İran üslûbunda yazdığı düz satirli Ta'lîk kıt'a (1324 H.-1906 M. tarihli).

Resim: 297 — Mustafa Râkım (1757-1826)'ın Celî Sülüs'le yazdığı bir mezar kitâbesi şaheseri. (Aslı Eyüp Sultan Câmii'nin nazîresinde olup 1234 H.-1819 M. tarihlidir).

Resim: 298 — Sâmi Efendi (1838-1912)'nin Celî Sülüs'le yazdığı latîf bir mezar kitâbesi. (Aslı Karacaahmed kabristan'ında olup 1322 H-1904 M. tarihlidir).

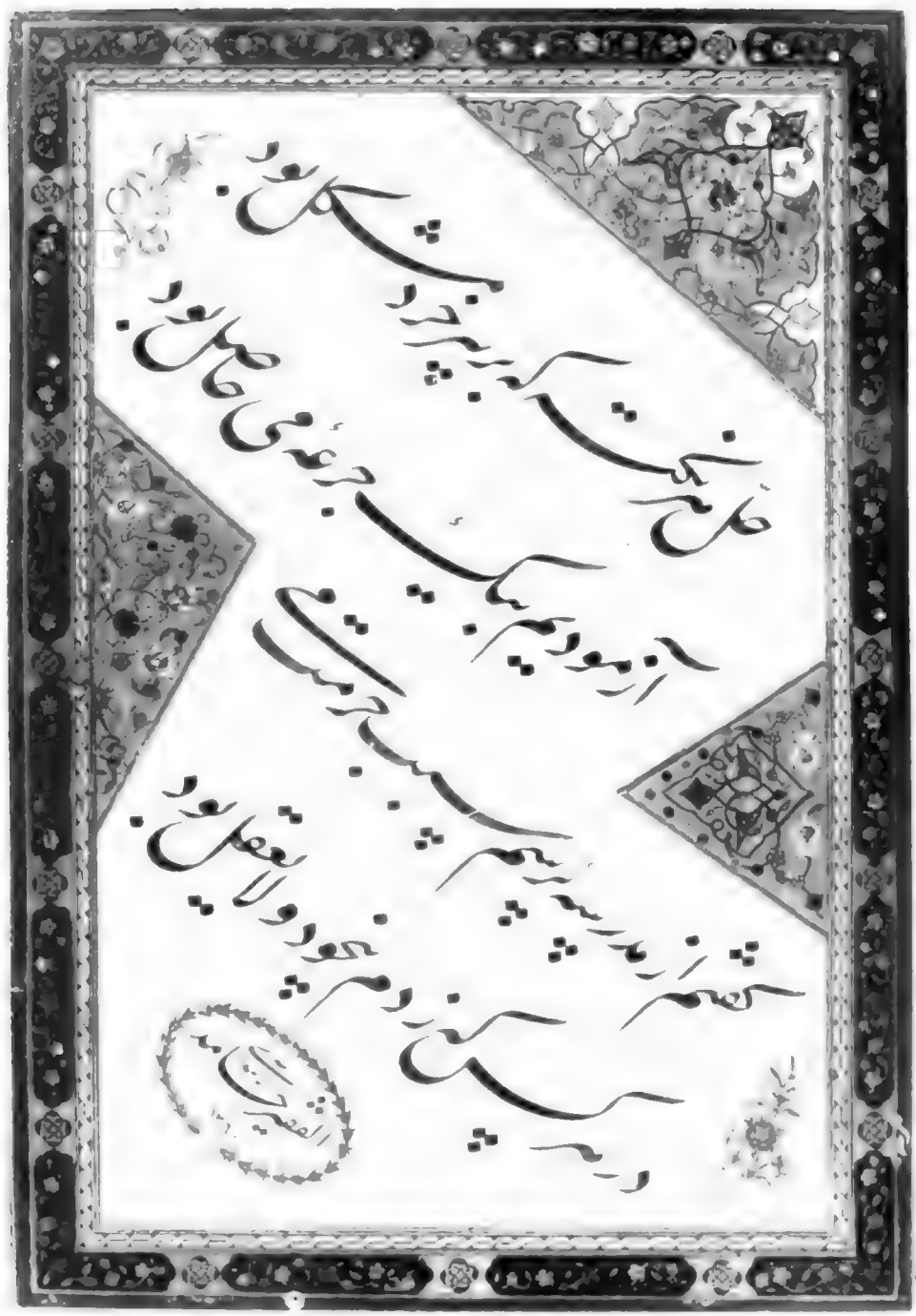

Resim: 296 — Hâmid Aytaç (1891-1982)'ın Türk üslûbunda yazdığı mâil Ta'lîk kıt'a (1360 H.-1942 M. tarihli).

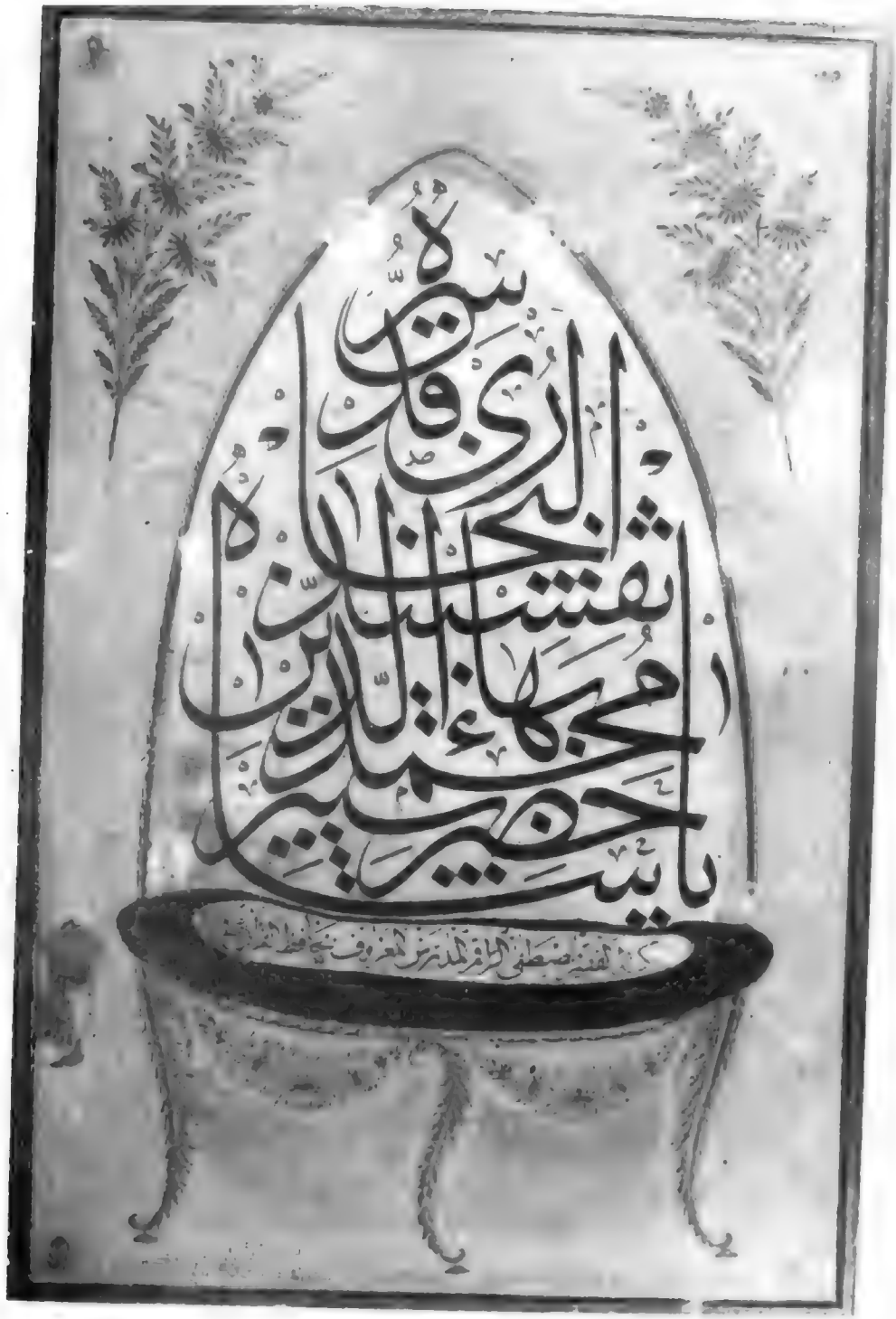

Resim: 299 — Mustafa Râkım'ın Nakşî tâcı şeklînde istiflediği Celî Sülüs bir şaheser (Topkapı Sarayı).

Resim: 300 — Nazif Bey'in Celî Sülüs'le yazdığı enfes bir beyit:
"Fariğ ol, aybın gözetme kimsenin,
Ta ki Hak setr eyleye aybın senin."

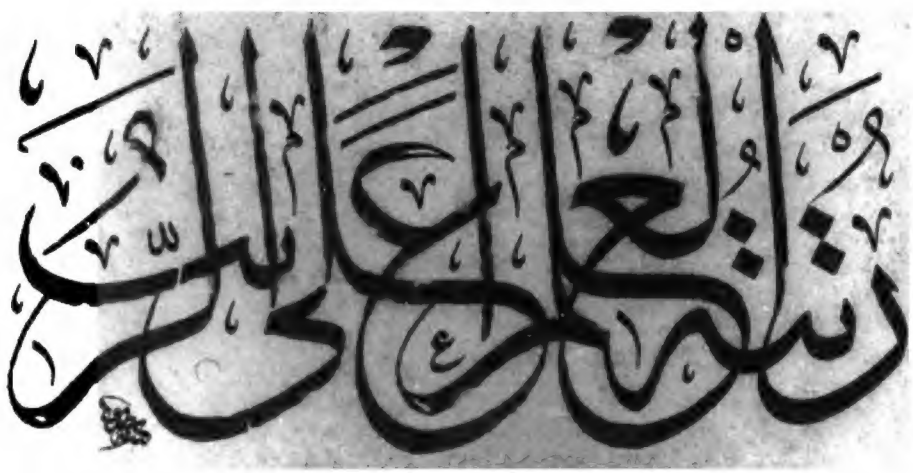

Resim: 301 — Nazif Bey'in elden çıktığı gibi kalmış Celî Sülüs bir istifi (Ancak baştan birkaç harf tashih edilmiştir).

Resim: 302 — Hâfız Osman (1652-1698)'den Sülüs-Nesih bir kıt'a.

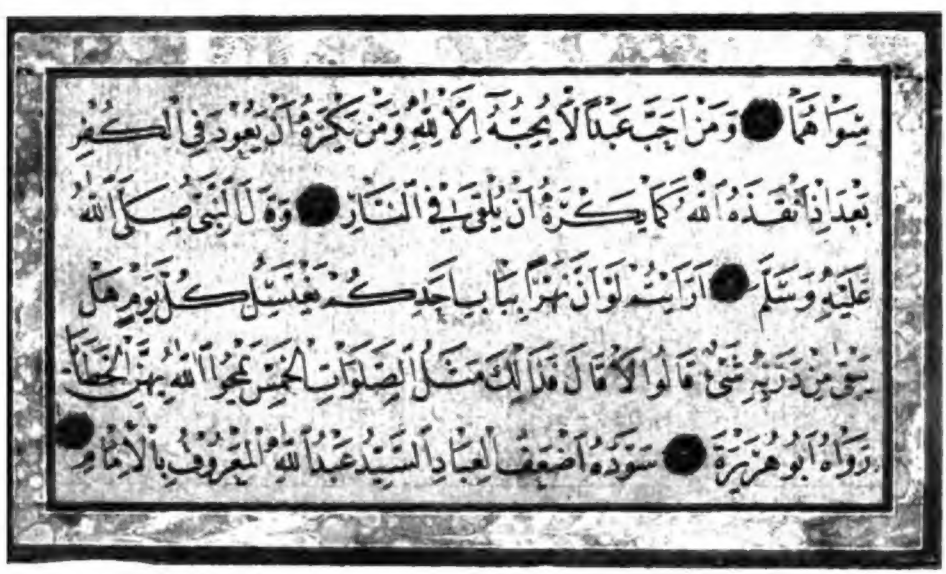

Resim: 303 — Yedikuleli Abdullah (1670-1731)'dan Nesih bir kıt'a.

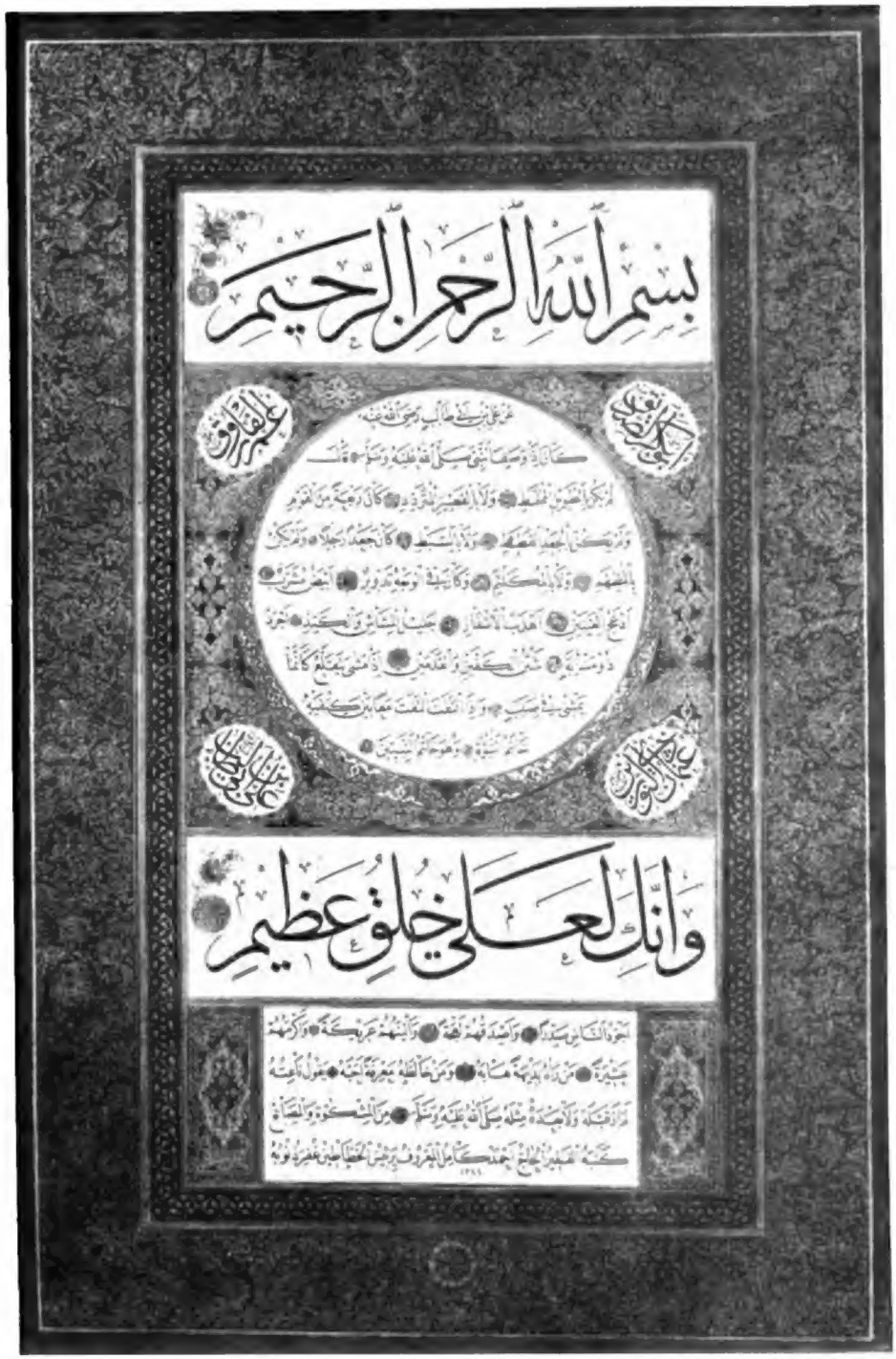
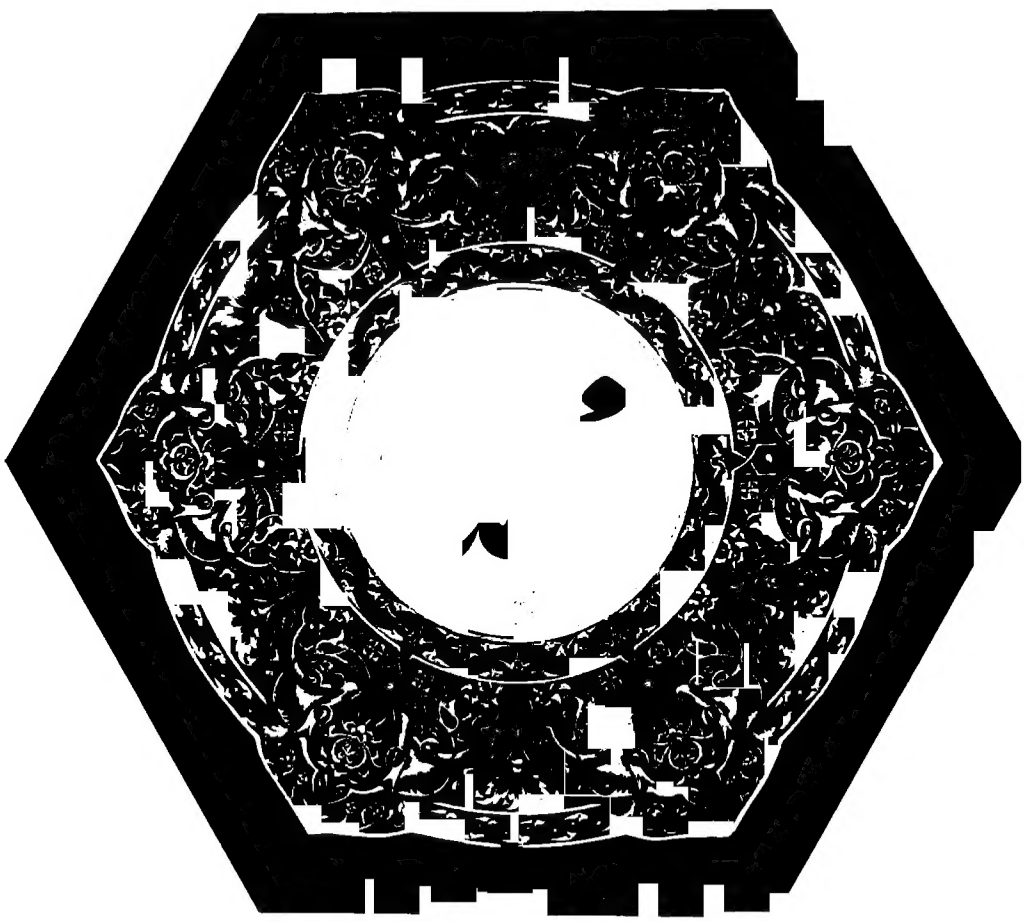
Resim: 304 — Hacı Kâmil Efendi'nin Sülüs-Nesih Hilye'sî.